Jean Yvane

SÜRGÜNDE BİR KOVBOY

YANKI YAYINLARI

SÜRGÜNDE BİR KOVBOY

JEAN YVANE

SÜRGÜNDE BİR KOVBOY

Türkçesi :
Mehmet Keskinoğlu

YANKI YAYINLARI

Bu Kitabın
Telif Hakkı
Yankı Yayınlarınca
alınmıştır.

Dizgi : **Gül matbaası** Baskı : **Kardeş matbaası**

Istanbul — 1975

SÜRGÜNDE BİR KOVBOY

BİR

Geldiler, Sam'a kardeşi Bill'in öldüğünü haber verdiler. Sam, acı haberi getiren herkese kahve sundu, En son Freddy geldi. Kara şapkasını elleri arasında ezip büzerek kahveyi geri çevirdi. Sam kaşlarını çattı. Gücenmişe benziyordu. Sonra ateşin başına çöktü. Kısraığı Lola gelip başını Sam'ın omuzuna dayadı. Sam sunusunu yineledi. Kahvenin tadı yerindeydi, koyuydu, sıcaktı kahve... Ama Freddy, içmemekte inad etti. Boğazını temizledi ve Bill'i Sydney Boone'un öldürdüğünü açıkladı. Tam yüreğinin ortasına yemişti kurşunu Bill.

— Yazık, dedi Sam. Yüreğinin tam orta yerinde bir kurşunla katiyen kurtulamazdı Bill.

Omuzundan vurulmanın çok daha evlâ olduğunu açıkladı Freddy'ye. Böylece belâ çıkmazdı. Kimse de üzülmezdi. Sam konuşurken

kısrağının burnunu okşuyordu. Freddy ayaktaydı. Gölgesi batan güneşin ışınlarıyle uzuyordu. Hâlâ evirip çeviriyordu şapkasını.

— Doğru, dedi. Fakat bana gelip seni görmemi de söylediler. Ben bana söyleneni yapıyorum her zamanki gibi. Biliyorum üstüme vazife değil, Sam, ama işte, başka birşey yapamazdım.

Freddy gözleri yarı kapalı konuşuyordu. Ter burnundan aşağı süzülüyordu. Bir Sam'a bir kısrağa bakıyordu. Bazen baktığı yeri görmüyor gibiydi.

— Yazık, dedi yine Sam. Bill'i çok severdim. Onunla ne alıp veremediği varmış ki Boone'nun?

Ateşe tükürdü. Kendi dediğine kendi de inanmadan Boone'nun pis bir herif olduğunu söyledi. Çünkü Sam'ın üç bacısını boğazlayan da Boone'du. Freddy gözlerini yumdu:

— Öyle, diye mırıldandı.

— Üstelik onları kirletti, diye ekledi Sam. O da yetmedi, ikizleri öldürdü, Willy ile Johnny'yi. Ve şimdi de Bill...

— Doğru.

Sam bir an daldı. Onunla birlikte Malone çiftliğinde çalışan iki delikanlı, atlarını mahmuzlamış, sürüyü toparlıyorlardı. Sam'ın mahmuzu yoktu.

— N'apmışız ona, diye sürdürdü Sam. Bu Boone denen adamı tanımayız bile. N'apmışız ona, bize kasti ne?

— Bilmem, dedi Freddy.

— Bakarsın beni de öldürmeye kalkar.

Bir eliyle kısrağını okşadı. Ekledi:

— Biz Gallowoy'ler kötü insanlar değiliz-dir. Etliye sütlüye karışmayız. İşimizle gücümüzle uğraşırız. Oysa Boone durup dururken.. Bacılarımın ırzına geçip onları boğazladığında pek sesimizi çıkarmadık, çünkü kadın kısmısıdır, belli olmaz. Sonra sıra Willy'ye geldi. Onu da pek anlamadık. Boone'a kan gütmekten filân söz eden olmamıştı. Hem niye kan güdelim. Bir başladın mı, sonu gelmez.

— Şu senin kahveden biraz içsem fena olmayacak galiba, dedi Freddy. Sam kahvenin iyi kaynamış, sıcak ve koyu olduğunu bir daha söyledikten sonra maşrapayı ağzına kadar doldurup Freddy'ye uzattı. Kendine de koydu. Freddy Sam'ın yanına oturdu. Sürüyü güden iki delikanlıya bakarak kahvelerini içtiler. Lola'nın başı hâlâ Sam'ın omuzundaydı.

— Willy'den sonra sıra Johnny'ye geldi. Ben hakçası hepsine acıdım... Ama evleri barkları uzaktaydı. Hangi taraklarda bezleri vardı bilmiyordum. Şerifle konuşacak oldum, böyledir bu Boone dedi, kesti attı. Bu kadarla kalır sanıyordum. Nerdee, şimdi de Bill...

Freddy başıyle onaylayarak kahvesini höpürdetiyordu.

— N'apmışız ona? Galloway'lerden kimseye, hele ona hiç bir kötülük gelmemiştir. Kendini ne sanıyor allasen bu adam? Bu işin sürgit böyle olamayacağını anlaması gerek. Bir ben kaldığıma göre şimdi...

Sam maşrapasını dizleriyle çenesinin arasına sıkıştırdı.

— Silâh kullanmasını bilmem, dedi üzgün bir tavırla. Hem koltlarım da yok. Ayrıca olsa da sevinmem. Vur kırı sevmem ben. Papaz'a baksana, neler söylüyor. Aslına bakarsan Boone biraz da benim bu huyumdan yararlanıyor ya.

Freddy ayağa kalkarken:

— Şerif seni görmek istiyor, dedi yeniden.

— Önce şu hayvanları bir damgalamalı..

Freddy şapkasını giyerken Sam da ayağa kalktı.

— Anlıyorsun değil mi Freddy? Aklına birşey gelmesin. Boone ailemi öldürürken hiç ciğerim yanmadı mı? Yandı tabii, ama tuttum kendimi.

— Zaten herkes aynı şeyi söylüyor. Yana yana beş para etmez oldu onun ciğeri diyorlar.

Sam gözlerini büyük büyük açtı. Burnu ve elmacık kemikleri üzerindeki çiller yayıldı.

— Öyle mi söylüyorlar?

— Evet öyle söylüyorlar. Dahası da var..

— Ama ben kimseden birşey istemedim ki, diye mırıldandı Sam kısrağının başını iki eliyle birden okşarken.

Freddy insanı bir an bile rahat bırakmadıklarını, bu yüzden Sam'ın karşı çıkmakta haklı olduğunu kabul etti.

— Boone insafsız, dedi Sam.

— Cesedin yanına cenaze masrafını bırakmış, dedi Freddy. Levâzımatçı Busby'nin dediğine bakılırsa, fazlası varmış eksiği yokmuş.

— Hep böyle yapar, dedi Sam. İnsafsızdır ama eli açıktır.

İKİ

Şerif salıncaklı sandalyesinde şekerleme yapıyordu. Hücrenin parmaklıkları ardından bir herif bağırıp duruyordu. Bir el barbut atmayı öneriyordu Şerif'e. Şerif ya duymuyor ya da duymazlıktan geliyordu. Sam girdi.

— Sen misin? diye bağırdı Şerif. Ben de seni bekliyordum.

Masanın üzerinde duran bir çift kolt, girer girmez gözüne çarptı Sam'ın. Bunlar şimdi hücresinde ıslık çalarak volta atan Rissling'in tabancalarıydı.

— Freddy beni görmek istediğinizi söylemişti de...?

— Evet, diye yanıtladı Şerif.

Sam'a üzerinde Sydney Boone yazılı bir kart uzattı:

— Kardeşinin üzerinde bulundu, dedi.

— Vah vah, dedi Sam. Pencereden süzülen ışığa bakıyordu. Şerif kartı geri aldı ve Sam'a oturmasını işaret etti. Fakat Sam otur-

mak istemedi. Böyle ayakta daha iyiydi. Şerif biriki sallandı iskemlesinde:

— Eee, ne diyorsun bakalım bütün bu olup bitenlere?

— Hiç, dedi Sam. Bildiğiniz gibi. Bu Boone denen adamı tanımam bile.

— Bill de aynı şeyi söylerdi. Ve Boone onu öldürdü, diye dikkatini çekti Şerif Sam'ın.

— Doğru söze can kurban, ama benim elimden ne gelir?

Şerif başını hücreye doğru çevirdi:

— Duyuyor musun, Riss?

— Duyuyorum, dedi Rissling.

Omuzlarını silkip ranzasına uzandı. Şerif yeniden Sam'a döndü:

— Kuzu kuzu sıranı mı bekleyeceksin?

— Siz varken bana birşey yapmak düşmez.

Şerif doğruldu ve yumruğunu masaya indirdi.

— Hay Allah! Sam, senin kanın kaynamaz mı hiç?

— Böyle bağırmayın, dedi Sam. Ben birşey yapmadım ki.

Şerif başını elleri arasına aldı. Parmakları titriyordu. Sam Şerif'in korktuğunu düşündü. Rissling gözlerini tavana dikip bir ıslık tutturmuştu yeniden.

—Dinle, dedi Şerif kendini sâkin olmaya zorlayarak. Bacılarını... bacılarını düşündüğün oluyor mu ara sıra?

— Oluyor, dedi Sam. Pek sık görüşmezdik ama yine de severdim onları.

— Başlarına geleni de biliyorsun herhalde?

— Evet, pek güzel bir şey sayılmaz, dedi Sam.

Şerif bir eliyle yüzünü sıvazladı. Yılmış görünüyordu. Sam nedenini anlayamıyordu bunun. Şerif'in onu niçin ille de görmek istemiş olduğunu da anlayamıyordu.

— Ya Willy'yle Johnny, diye ekledi Şerif. Sesi titriyordu. Sanki kendi kardeşleriydi sözünü ettikleri.

— Onları da düşünüyorum, dedi Sam.

— Kanma! diye bağırdı Rissling.

— Kes! diye gürledi Şerif.

— Niçin Rissling böyle diyor? diye sordu Sam.

Şerif «Boş ver Rissling'e» gibilerden elini salladı. Salıncaklı sandalyesine çöktü.

— Hakkın var Sammy, dedi. Bütün bunlar hoş şeyler değil! Ben de bundan söz etmek istiyordum sana.

Uzattı elini, Rissling'in koltlarından birinin üzerine koydu.

— Buyrun, dedi Sam.

— Beni yanlış anlama Sammy. Biliyorum acı çekiyorsun. Ama üzülmekle iş bitmez.

— Evet bitmez, biliyorum, dedi Sam. Peki, n'apayım?

— Bunu bana sormaman gerekir. Kar-

deşlerin kendi kendilerine durmadan «N'apayım, n'apayım» diye sorarken öldüler.

— Yeme bu...!... diye başladı Rissling, ama cümlesini tamamlamadan ot yatağının üstünde sağdan sola döndü.

— Anlayamadım, dedi Sam. Onlar Boone'un yüzünden ölmemişler miydi?

Şerif gözlerini onun gözlerine dikti.

— Hah! Tam üstüne bastın, dedi. Uzun bir süre önce dünyasını değiştirmesi gerekirdi.

— N'apayım, dedi Sam. Onu elinizden kaçıran sizsiniz.

Şerif yutkundu ve bir an gözlerini yumdu. Sam bekliyordu. Ayaktaydı. Asıl garibine giden Şerifin korkmasıydı. «Belki Bill'in ölümüne çok üzülüyor da ondan» diye düşündü. Çünkü Şerif her zaman herkesi çok sevdiğini ve belâ çıkmasını istemediğini söylerdi. Ama, yok, hayır! Tövbe bu üzüntü olamazdı. Basbayağı korkuyordu işte. Bir titremedir almıştı Şerif'i ve Sam onun o koca elinin Rissling'in koltunu kavrayıp kavrayıp bıraktığını görüyordu.

— Dinle, diye aldı Şerif. Hadi diyelim bacıların öldürüldüğünde olay burada geçmediğinden elinden bir şey gelmezdi. Ve de ağabeylerin henüz sağdı.

— Doğru, dedi Sam. Ama olayın geçtiği bölgenin Şerifi de Boone'un tüymesine göz yumdu.

— Ne sandın, dedi Şerif inançla. Başka türlü davranamazdı.

— Anlıyamıyorum Valla, diye yineledi Sam. O halde şeriflerin hikmeti ne?

— Var bir hikmeti... Düzeni korumaktır şeriflerin hikmeti... İşte bunun içindir ki şerifler...

— Daha neler, diye kıkırdadı Rissling.

Sonra aslında bütün bunların onu ilgilendirmediğini göstermek için uyuyormuş gibi yaptı.

— Ancak, düzeni korumak dediysek, bazı şeyleri de kollayacaksın, diye ekledi Şerif. Bazı durumlarda ağırdan almalı, kimseyi ürkütmemeli. İnan bana kolay iş değil.

— Muhakkak, dedi Sam.

— Bacıların yalnız olsalardı, diyeceğim ağabeyleri filân olmasaydı, bak nasıl gösterilirdi o Boone denen hergeleye dünyanın kaç bucak olduğu. Tabii bundan şüphen yoktur. N'aparsın ki durum başkaydı.

— Başkaydı, dedi Sam. Willy'yle Johnny vardı. Sonra Bill vardı. Ve de ben vardım...

Şerifin yüzü aydınlandı.

— Ne demek istediğimi anladın, dedi rahat bir soluk alarak. Bacılarının öcünü almak ağabeylerine düşerdi. Bizde âdet böyle. Ama onlar n'aptılar? Kös dinlediler. Al bakalım: Willy'yle Johnny sizlere ömür... Zaten olay bölgesinin şerifi de merak ediyordu. «Bunlar böyle hangi akla hizmet ederek kendileri-

ni tek tek öldürtüyorlar şu Sydney Boone'a» diyerekten.

— İyi ama, biz bu adama bir şey yapmadık ki, dedi Sam.

— Peki ulan, anlaşıldı, diye homurdandı Şerif. Senin ağzından başka lâf çıkmaz mı? Yalnız sana şu kadarını söyleyeyim: millet ağabeylerin hakkında pek iyi şeyler düşünmüyordu. Şimdi senin için de başlıyor aynı söylentiler. Gün bugün Sammy! Eğer davranmazsan...

— Biliyorum. Freddy anlattı, dedi Sam.

— Bill'in ve diğerlerinin kanını yerde bırakmamalısın Sammy. Bu iş artık sana düşüyor. Ben görmemiş olurum. Çünkü seni ödlek bellemelerini istemem.

— Töbe, dedi Sam. Öç almak ne demek. Ben sevmem öyle şeyleri.

— Peki, ya Boone sana da bulaşırsa?

— Korurum kendimi. Hem Boone bana ne diye bulaşsın?

— Dinle Sam, diye yeniden başladı Şerif. Bu Boone'un tohumu boktan. Ezmeli onu. Bunca yakınına zararı dokundu. Şimdi sıra kimde? Sende! Sonra da başkalarına gelecek belki. Smith'ler var, Righway'ler var, Ballester'ler, Connery'ler var... Öyleyse, ezmeli Boone'u. Yok etmeli. Buna da en çok senin hakkın var.

— Zordan nefret ederim ben, dedi Sam. Herkesi severim. En çok da kısrağımı seve-

rim. Lola'nın ve benim kime olursa olsun hıncımız yok.

— Namlunun demiri soğuktur Sam. Kurşunu yiyince Boone'dan böyle konuşmazsın.

— Soğuktur, diye onayladı Sam, ama ben korurum kendimi. Herhalde Boone'u beni öldürmekten vazgeçirmenin, onu iknâ etmenin bir yolu vardır.

— Bir tek yolu var: öldürmek!

— Töbe de, Şerif! Bir kere silâhım yok.

Şerif Rissling'in koltlarını Sam'ın burnuna dayadı.

— Al, bunlar senin. Kiss.. !? Boone'u öldürsün diye koltlarını ona ödünç veriyorsun, değil mi Riss?... Haaaa?

— Elbet, dedi Rissling. Uyumuyordu.

Sam başını salladı.

— Silâh taşımak istemiyorum.

— Sen kendini ne sanıyorsun yahu? dedi Şerif hırsla. Kasabamızda kim seviyor ki zor kullanmayı? İşte bu yüzden Boone'dan kurtulmalısın.

— Bu benim işim değil. Şerif sizsiniz. Bu iş size düşer.

— Bacılarını düşün Sammy. Ağabeylerini düşün. Gidip Bill'in cesedini teşhis ettin mi bakayım, ha?...

— Yoo, dedi Sam. Yanlışlık olacak değil ya. Herkes Bill olduğunu söylüyor. Ben ne diye tersini söyleyeyim?

Döndü ve kapıya davrandı.

— Nereye gidiyorsun? diye sordu Şerif.

— Busby'yi göreceğim, tabut için.

— Gereği yok. Busby'nin haberi var.

Sam, eli kapının tokmağında kalakaldı. Bill'i düşünüyordu. Bir daha hiç göremeyecekti onu.

— Peki, şimdi Boone nerede? diye sordu.

Şerif salıncaklı sanyalyesinden kalktı, gelip omuzuna vurdu Sam'ın.

— Güneye doğru kaçtı. Tez davranırsan, onu Kaplumbağalar Çölüne varmadan yakalarsın. Git, gebert onu.

— Çöl varken... dedi Sam.

ÜÇ

Güzel bir gömme töreni oldu. Biraz hüzünlü ama yine de güzel bir törendi. Levâzımatçı Busby işini iyi bilirdi doğrusu. Bill Galloway'in üstü toprakla örtülünce, Sam, gömütlüğün kapısında onu bekleyen Lola'nın yanına gitmek için oradan uzaklaştı. Ama ilerleyemedi fazla. Righway'ler, Connery'ler, Smith'ler ve bütün kasaba halkı gelip önüne yığıldı.

— Senin için üzülüyoruz, dedi Connery baba.

Sıracalı gözleri akıyordu. Connery babayı herkes onayladı. Mırıltılar ilâhi gibi yükseldi.

— Sağolun, dedi Sam. Bill'i severdiniz, bilirim.

— Sevmek sevmemek başka, dedi Freddy. Yine şapkasını ezip büzüyordu. Ama Bill bizlerden biriydi. Sonra mayası da temizdi.

Bayan Righway Sam'a yaklaşmak için bir adım öne çıktı ve:

— Bütün Galloway'ler iyi çocuklardı, diye ortaya bir lâf attı ciddiyetle.

Sam, Bill ölmeden önce tam karşısını söylediklerini düşündü. Ama ölmüş bir adam, kaçınılmaz olarak iyi bir adamdır. Özellikle bir gömütlükte bu durum olağan sayılır ve herkes bunu böyle bilir.

— Şimdi ne yapmayı düşünüyorsun, diye sordu Connery baba.

— İşimin başına dönüyorum, dedi Sam. Damgalanacak hayvanlar kaldı. Bay Malone'un hayvanları...

Bir sessizlik oldu. Hepsi aralarından birinin söze başlamasını bekliyordu. Bill'in ruhuyla işini bitirmiş olan Papaz, gelip diğerlerinin yanında saf tuttu. Sam girişi ezici bir kasabalı çoğunluğu tarafından tıkanan gömütlükten bir türlü ayrılamıyordu. Başların üzerinden, çite sürtünerek sırtını kaşıyan Lola'yı gördü. Connery Baba gözlerinden akan sıvıyı mendiliyle sildi. Yanındakileri şöyle bir süzdükten sonra Sam'a döndü:

— Boone'un seninkilerle alıp veremediği neydi? Bunu hiç kimse hiçbir zaman öğrenemedi. İşin aslını sen de bilmiyorsun, değil mi Sammy?

— Hayır. Bilmiyorum.

— Dinle evlât, diye sürdürdü Connery baba. Belki zamanında Bone ile seninkiler arasında birtakım hikâyeler geçmiş olabilir. Bu bizi ilgilendirmez. Ama Boone, günün birinde baş-

kalarına da bulaşabilir. İşte bu bizi ilgilendirir. Anlıyor musun?

— Acı bir şey olur bu, dedi Sam.

Bu arada Şerif'in Rissling'e «Höst!» dediği duyuldu. Rissling, Bill'i tanıdığından gömme törenine katılmak istemişti.

— Kanma! diye homurdandı Rissling.

Şerif, bir halkası kendi bileğine takılı kelepçeyi çekiştirdi.

— Kanmaymış... Ne demek yâni?...

— Ne demekse o demek, dedi Rissling. Bir yandan, kalabalığın gittikçe sıkıştırdığı Sam'a göz kırpıyordu.

— Çöl Boone'un hakkından gelir, diye bir açıklama yaptı Sam.

— Belki de gelmez, dedi Connery baba. Girdisini çıktısını bildikten sonra insan çölde de pekâlâ sağ kalabilir.

— Hakkaten, diye ekledi Freddy.

Sanki gerçekten üzülmüştü çölün Boone'a mezar olamayacağına.

— Biliyorsa eh, dedi Sam. Ama ya bir de bilmiyorsa?...

— Haydi canım, diye gıdakladı Bayan Righway külrengi şapkasını çekiştirerek.

John Smith yumruğunu uzatarak bağırdı:

— Ben gördüm onu. Boone çölün ne menem şey olduğunu biliyor. Görür görmez anladım bunu. Çizmelerinden anladım. Vallahi de biliyor, billahi de biliyor!

- - Doğru, diye onayladı Şerif.

Sam merakla sordu:

— Bill'i öldürürken gördünüz mü onu?

Şerif duraladı. Rissling, gözleriyle Papaz'dan yardım dilenen Şerif'in bir hoş olmuş suratına bakarak sırıtıp duruyordu. Papaz israrla önüne bakıyordu.

— Hem gördüm, hem de görmedim, dedi Şerif. Busby gördü! Busby gördü Boone'u kasabada. Öyle değil mi Busby?

— Gördüm elbet, diye şişindi Busby.

Öyle ufak tefekti ki cenaze levâzımatçısı Busby, kendi tabutunun ona pek pahalıya malolmayacağı söylenirdi.

— Nasıl oldu? diye sordu Sam çaresiz, çünkü herkes, Bill'in nasıl öldüğü sorunuyla ilgilenmesini bekliyordu.

— Her zamanki gibi, dedi Şerif. Ağabeyin, John Smith'den tuz alıyormuş.

— Öyle. Hattâ her zamanki gibi lâflıyorduk, diye açıkladı John Smith. Derken Bill bana şöyle sus diye işaret etti... Sanki bir şey dinlemek ister gibiydi. Gülümsüyordu. Sonra sokağa çıktı Bill. Boone da Bill'i vurdu.

— Dışarı niçin çıktı? diye mırıldandı Sam.

— Tuz paketi hâlâ bende, diye ekledi John Smith. Şimdi senin oldu.

— Dışarı niçin çıktı sanki? diye bir daha sordu Sam.

— Hep aynı. Bilmiyor musun? Bacılarına da, öbür kardeşlerine de böyle oldu, oy evlâdım oy!

— Şu Boone, uğursuz şarkılar söyleyen

deniz kızları gibi bir şey, dedi az buçuk edebiyat bilen Freddy.

Sam Boone'un ıslığını duyup duymadığını sordu Smith'e. John Smith duyduğunu söyledi, ama Bill'in bu sesten niçin bu kadar hoşlanır göründüğünü da anlayamadığını ekledi.

— Ulan bu Boone seni de çağırınca ıslıkla, sen de Bill gibi davranırsın muhakkak, dedi Şerif.

— Orası belli olmaz, dedi Sam. Boone n'aparsa yapsın beni ilgilendirmez. Bill her zaman fazlaca meraklıydı zaten...

— Öyle ya, ağabeylerin de öyleydi, diye salladı Busby.

— Bacıların da, diye arttırmaya katıldı bayan Righway.

— Ben bir şey yapamam, dedi Sam. Hem Papaz efendi her zaman «Gökyüzü buradan daha rahattır» demez mi?

Parmağını göğe dikti sonra yeri gösterdi.

— Lâf ola beri gele, diye kıkırdadı Rissling.

Sam omuz silkti, sonra bir işaret çaktı gözlerini ondan ayırmayan Lola'ya.

— Ve gelince sıra sana... diye başladı Papaz.

Pek utangaç olduğundan o ana kadar sesi çıkmamıştı. Konuşurken tüysüz çenesini sıvazlardı.

— Eh o zaman sıra bana gelmiş olur, diye kesti Sam. Başa gelen çekilir. Bunu böyle öğrendim sizden. Papaz, karşı çıkmak için eli-

ni havaya kaldırdı, çünkü Şerif acele bir karşılık bulması gerektiğini fısılıyordu kulağına.

— Boone geçtiği yere ölüm saçıyor. Ama ölüm değil o Sammy. Anlıyor musun? Arada fark var.

— Anlıyorum, dedi Sam, ama birisine kin duymayı sevmiyorum. Eh, artık işime gücüme dönmem gerekiyor...

Bayan Righway geldi önüne dikildi Sam'ın.

— Boone yaşadıkça biz güven içinde olmayacağız, buyurdu.

— İyi ama, elimden ne gelir? dedi Sam. Ben ne yapabilirim ki?

Connery baba atıldı:

— Sammy, dedi. Sammy, evlâdım! Bill'in kabir azabı çektiğini bilmek seni üzmüyor mu?

— Üzüyor elbet. İşte, ben de bunun için gidip çalışmak istiyorum. Yalnız kalmak istiyorum, doyasıya acı çekebilmek için.

— Sen temiz yürekli bir çocuksun, dedi Papaz. Her gidenin ardından gözyaşı döktün. Kurudu gözlerin, yaş kalmadı.

— Kaldı. Başkalarına ağlamak için her zaman yaş vardır gözümde. Sevdiklerime ağlamak için.

— Ya sana kim ağlasın? dedi Sam'ın göremediği biri.

— Bana da bir acıyan bulunur elbet.

— Ben varım, dedi Rissling. Eli silâh tutan bir herifim ben, değil mi Şerif.

— Kes ulan, diye gürledi Şerif. Seninle sonra görüşürüz.

— Bill'i severdin, değil mi? diye sordu Papaz. Ne de olsa kardeşindi.

— Severdim, diye onayladı Sam. Ama kardeşim olduğu için değil.

— Hepimiz kardeşiz, dedi Papaz alışkanlıkla.

— Ben de bu yüzden severdim onu. Ve Boone'u da severdim eğer istese. Belki de bunun için öldürmek istiyor bizi. Kimsenin kendisini sevmediğini sandığı için.

— Boone kimseyi sevemez, dedi Bayan Righway hâlâ şapkasını yerleştirmeye çalışarak kafasına. Veba gibi bir şey bu Boone.

— Veba da bir günahın kefâreti gibi bir şeydir, dedi Sam.

Papaz yeniden karşı çıkmak için elini kaldırdı.

— Doğru Sammy, doğru. Ama iyi kavramak gerek benim pazarları söylediklerimi.

— Pazarın diğer günlerden ayrıcalığı ne? diye kesti Sam.

Papazın eli düştü. Çaresiz kalmıştı. Connery baba imdada yetişti:

— Dinle Sam, diye söze başladı. Mendiliyle çapaklarını siliyordu yine. Söylediklerin iyi, hoş. Hepimiz senin gibiyiz. Yekdiğerimizi severiz. Ama bu sevgimizi sürdürebilmek için onu öldürmen gerekiyor. Şu Bone'u demek istiyorum. Çünkü biz ak dersek o kara diyor, anlıyor musun?

— Evet, dedi Şerif. Üstelik onu öldürmek için güçlü nedenlerin var. Böylece adalet yerini bulmuş olur. Çünkü bizim yalnızca bir takım kuşkularımız var. Oysa, senin ondan alınacak öcün var. Öyle değil mi papaz efendi?

Papaz boğazını temizledi ve onayladı.

— Çok pahalıya maloldu, çok! dedi levâzımatçı Busby.

— Ben bir şey ödemedim ki, Boone ödedi. Cenaze parasını hep bırakır o, dedi Sam.

— Bundan söz etmek istememiştim, diye düzeltti Busby.

— Galloway'lerden söz ediyordu, dedi Bayan Righway ayağını yere vurarak. Kimbilir, belki sen de bir gün Bill'in âkıbetine uğrar da kara topraklara girersin.

— Kendini korumalısın, diye söze karıştı Şerif.

— Nasıl? dedi Sam.

— Daha önce söyledim sana, dedi Şerif. Atlarsın Lola'ya, dosdoğru Boone'un izini sürmeye başlarsın gebertmek için.

— Biraz bizi düşün, dedi John Smith.

— Bu Boone cehennem kaçkını, diye gıdakladı Bayan Righway.

— Silâhım yok, dedi Sam.

— Rissling tabancalarını sana veriyor ya, dedi aceleyle Şerif. Değil mi Rissling?

— Elbette, diye sırttı Rissling.

— Ben ateş etmesini bilmem, diye ekledi Sam.

— Ben öğretirim, dedi Rissling. Kolay. Sonra Boone'u görünce, bir bakacaksın atına binmiş önün sıra gidiyor. Sırtını sana dönerek...

DÖRT

Rissling'in, Connery babanın toprağında Sam'a verdiği atış dersine herkes katılmıştı. Şerif kelepçelerini çözmek zorunda kaldığı Rissling'in yanı başından ayrılmıyordu.

— Kolay, diye açıkladı Rissling. Bak...

Şişeler ardarda tuz buz oldular.

— Sevmedim bu işi, dedi Sam.

Rissling onayladı:

— Haklısın. Ama karşındaki insan olunca daha zevklidir.

— Niçin? diye sordu Sam.

— Çünkü insan dediğin kıpırdar. Soluk alır. Hele atlı olursa... İlk kurşunu hesaplı yedi mi, ikincisini çakmak kolay olur, bilâkis, adamın kıpırdayacak hâli kalmamıştır çünkü.

— Hiç adam öldürdün mü? diye sordu Sam.

— Elbette! Nefsi müdafaa!

Freddy, yeni şişeler diziyordu. Ateş edebilirsiniz anlamına şapkasını salladı.

— Sıra sende, dedi Rissling.

Koltun birini Sam'ın eline tutuşturdu.

— Sevmedim bu işi, dedi Sam. Soğuk.

Rissling bozulmuştu:

— Maval okuma, dedi. Soğuk sensin, üşütük! Kabza sıcacık. Namlu da öyle.

Sam Şerif'e döndü:

— Benim yerime Rissling gitse?...

— Ne münasebet, diye kestirip attı Rissling. Boone'la benim ne ilgim var? Kiralık katil değilim ben!

— Ben de, dedi Sam.

— Boone'u öldürmezsen işte asıl o zaman kiralık katil olursun, dedi Şerif. Çünkü onu öldürmek için elinde yeterli nedenlerin varken, başkalarını öldürmesine fırsat vermiş olursun.

— Elimde o dediğiniz nedenlerin olmasını sevmiyorum, diye karşı çıktı Sam.

Hâlâ elinde bir garip tuttuğu kolta bakıyordu.

— Namusunu kim kurtaracak? dedi Rissling.

— Ne demek istiyor? diye Papaz'a döndü Sam.

Papaz duymamazlıktan geldi.

— Bazı durumlarda kana kan gerekir evlâdım, dedi Connery baba. Ve de bunu yapmayanı insandan saymamak gerektir.

— Anlıyorum, dedi Sam. Ama ya nâmus bana vız geliyorsa?

— Kardeşin kabir azabı çekip o yana bu yana döner toprağın altında vallahi.

— Dönemez vallahi, yeri yok! diye bağırdı Sam'ın göremediği biri.

Busby'nin ölçüleri sıkı tutup tahtadan tasarruf ettiği herkesçe bilinirdi.

— Hadi, ateş! dedi Rissling.

Sam biraz önce ondan gördüğü gibi kolunu uzattı.

— Ağır vallahi, dedi.

— Kurşun namludan çıkınca hafifler, diye sırıttı Rissling.

— Yapamıyorum, diye inledi Sam.

— Oğlum nihayet bir şişe!?...

— Değil, dedi Sam. Sanki Boone!

Şerif araya girdi:

— Aman ne güzel, dedi. Hırslan da gözünden vur şişeyi.

— Boş ver sen onlara, dedi Rissling. Aklınla çekeceksin tetiği, yüreğinle değil. Yoksa ıska geçersin hedefi.

— Yüreğim öyle tez atıyor ki, dedi Sam. Sanki avucumun içindeymiş gibi.

— Çabuk heyecanlanan birisin, dedi olanları burun kıvırarak ama ilgiyle izleyen Papaz.

Sam uzun uzun nişan aldı ve tetiği çekti.

— Karavana, dedi Rissling. İş yok sende.

— Daha ilk canım, dedi Busby. Olur böyle şeyler.

— Boone ne de olsa bir şişeden iridir. Bunu da unutmayalım, diye ekledi Rissling.

— Evet ama Boone şişe değil, dedi Sam. Sırtında kan olacak... Onu karşısına geçip vurmayı yeğ tutarım.

- - Delisin, dedi Rissling. Herifi karşıdan vurmaya kalkarsan belki mertlik bozulmaz ama sen bozulursun.

Sam yineledi:

— Ne de olsa arkadan vurmak olmaz. Boone kardeşimi yüzbeyüz vurmuştu.

— Tabii, dedi Conery baba. Ama Bill silâhsızdı. Rissling'den başkası silâh taşımaz buralarda.

— Deliğe de bu yüzden tıkıldı ya zaten, dedi Şerif Rissling'e göz kırparak.

Rissling koltu aldı. Freddy'nin dizdiği şişeleri patlattı. Sonra Freddy şişeleri yenilerken, tabancayı yeniden doldurmasını istedi Şerif'ten.

— Hava ne güzel, dedi Sam.

— Haaa, arkadaş, dedi Rissling. Manzaraya dalmayacaksın, yoksa mahvolduğunun resmidir.

Şerif koltu geri verdi ona.

— Haydi bakalım, dedi Rissling. İstersen iki elinle tut.

Sam atış durumuna geçti. Kolu düştü sonra. Birkaç metre ötede duran Lola'ya yan gözle baktı.

— Ateş ettiğim zaman Lola korkacak, dedi.

— Lola korkmaz, dedi bayan Righway. Deminden beri olduğu yerde durup duruyor işte.

— Öyle, dedi Sam. Çünkü buradakinin sa-

yılmadığını, mahsuscuktan yaptığımızı biliyor.

— O zaman attan inersin, diye akıl verdi Rissling. Boone'un atını sulamak ya da dinlenmek için mola verdiğini görünce bir kayanın ardında pusu kurarsın. Böylece şaşmayacaktır attığın kursun. Yalnız dikkat et, manzaraya kapılma. Çünkü bizlere fikrimizi değiştirttiren güneşin batışıdır. Batıda en uzun ömürlü olanlar güneşin batışını asla seyretmeyenlerdir. Anlaşıldı mı?

Sam içini çekti.

— Hay Allah! Benim de en sevdiğim şey güneşin batışını seyretmektir.

Şerif sabırsızlanıyordu.

— Sen de Boone'u gün ağarırken ya da gece vurursun.

— Gece gözüm görmez, diye açıkladı Sam. Gün ağarırken de kuşlar ötüşmeye başlar, hay Allah!...

— Bu herif kaçık, dedi Şerif. Hiç böylesini görmemiştim.

— Haydi bakalım, dedi Rissling. Çek şu tetiği. Boş ver onlara. İşine bak sen...

— Yahu, gidip çalışsam daha iyi olacak galiba, dedi Sam. Çünkü Bay Malone yolculuktan dönüp de...

— Boone'u hakla da istediğin kadar çalış, dedi Busby. Hey Tanrım, şu fakir kuluna da bir ekmek parası çıkar.

— Sen işten yana sıkılma. Bizim için de ça-

lışabilirsin, dedi Sam'ın görmediği ama artık kalın sesinden tanıdığı adam.

Sam tetiği çekti. Şişe önce bir nazlandı, sonra kırılıp döküldü. Alkışlar...

— İşte, dedi Rissling. İlk şişen!!...

— Acıyorum, dedi Sam.

— Tabii, dedi Rissling. Epey kurşun harcadın.

— Kurşunlar belediyeden, dedi Şerif esirgemezlikle.

— Biraz daha dikkatli olmaya çalışın canım, dedi Bayan Righway ters ters.

— Doğru, dedi Rissling. Mermi ateş pahası. Çarçur etmeye gelmez .

— Peki şimdi ne olacak? diye sordu Sam.

— Yeni şişe dizeriz Samcığım, sen üzülme, dedi Busby.

— Yok, onu demek istemedim. (Rissling'e bakıyordu) Boone'a ateş ettim. Düştü. Sonra n'apıcam?

— Hiç, dedi Rissling omuz silkerek. Ne olacak? Rahat rahat işine gücüne dönersin.

— Olmaz, diye karşı çıktı Papaz herkesi şaşırtan bir sertlikle. Okur, üfler, gömersin.

— Gömmesine gömersin, diye onayladı Rissling. Ama usulünce değil. Başına haç dikeyim deme. Yoksa orada bir ölü olduğu anlaşılır. Bakarsın başımıza iş çıkar.

— Doğru, dedi Şerif. Aman mesele çıkmasın. Benim zaten bir şeyden haberim yok.

— Gebersin köpek gibi. diye bağırdı Bayan Righway.

— Sana bir kürek veririm, dedi Connery baba. Bir de kazma. Kazarsın...

— Hey gidi günler hey! Ben ellerimle kazardım, dedi Rissling. Bak!...

Ellerini gösterdi. Parmaklarında tırnak kalmamıştı. Sonra Sam'a bir kez daha ateş etmesini söyledi.

— Yok, dedi Sam. Yeter. Yüreğim kalktı.

— Neden? diye sordu Şerif.

— Barut kokusu... Soluğum kesildi.

— Evet, dindarlara yakışan bir koku değildir pek, dedi Rissling.

— Böyle şeyler söylemeyin, dedi Sam.

Rissling gene omuz silkti :

— Mertlik dediğin de böyle kokar. Benden söylemesi.

— Hiç bir zaman alışamayacağım, dedi Sam.

Şerif :

— Sık dişini, dedi. Bir kerecik. Artık sonra kimse sana mertlikten söz etmez.

— Yere batsın mertliği, dedi Sam.

— Neler söylüyorsun, dedi Rissling. İnsanın bir tek şerefi vardır ve de annadın mı...

Sam birden geri döndü. Şerif önledi:

— Nereye?

— Eşyalarımı toplamaya gidiyorum. Yarın gün doğarken yola çıkarım.

— Alâ, dedi Connery baba. Sana benden bir kazma, bir de kürek...

— Benden de kavurma, dedi Bayan Righway.

Herkes Sam'a gerekeni sağlamaya hazırdı...

— Çölü aşacaksan kumanyayı sağlam tutmalı, dedi Rissling. Hem Boone senden önce yola çıktı.

— Kaktüs var çölde, dedi Sam. Kertenkele de var. Onlarla beslenirim.

— Olsun, dedi Busby. Yiyecek ne alabilirsen al yanına arkadaş. Az içip çok yiyen koca bir obursun zaten...!

— Hakkaten, dedi Şerif, Yanına ne gerekirse veririz. Kahve de veririz.

— Kahveyi pek severim. Kardeşlerim de severlerdi kahveyi.

— Onları düşün, dedi Connery baba. Sen hep onları düşünmeye bak.

— Onlar artık kahve içemeyecek! dedi Sam'ın görmediği adam.

— Koltlarını üzerinden ayırma, diye akıl verdi Rissling. Korur onlar seni.

— Koltları yarın sabah elinde bil, dedi Şerif.

Sam Lola'nın yanına gidip eğere atladı. Dörtnala uzaklaştılar.

— Onun için dua edin, dedi Rissling. Dosdoğru ölüme gidiyor.

— Saçmalama, diye homurdandı Şerif bir

anda kelepçeleri Rissling'in bileklerine geçirerek.

— Yola çıkmadan önce konuşacağım onunla, dedi Papaz. Rissling doğru söylüyor. Hiç belli olmaz.

— Eminim, dedi Rissling. Ne dediğimi biliyorum. Sam insanları fazla sever. O zaman da eli titriyor.

BEŞ

O akşam, Sam Lola'ya özel bir bakım gösterdi. Uzun bir yolculuğa çıkıyordu Lola, bozuk yollardan geçecek, ola ki, evet ola ki Kaplumbağa'lar Çölü'nü aşacaktı.. Sam, Lola'nın mallarını gözden geçirirken bir yandan da konuşuyordu onunla :

— Yeterli parayı biriktirince, sana altından nallar taktıracağım Lola'm. Altını demire yeğ tuttuğumdan değil ama parlaktır altın. Ayaklarının altında güneş pırıltıları olduğunu söyleyecek herkesler. Ağırlığınca altına bedelsin Lola'm benim!

Ağırlığınca altına bedel Lola, başıyla Sam'ın göğsüne sürünerek dinliyordu söylenenleri. Sonra Sam kısrağını iki gözünün arasından öptü ve ahırdaki odasına gitti. Soluğuna kadar izlediği Lola'nın yambaşında uyumakta direndiği için, çiftliğin efendisi Malone bu kolaylığı tanımıştı Sam'a. Hattâ bir gece Sam'ın varlığı yanmaktan kurtarmıştı ahırı.

Dengini hazırladı Sam. Kasaba halkının biribirleriyle yarış edercesine bağışladığı azıklar iki heybe dolusuydu. Ayrıca gün ağarırken, Connery baba söz verdiği kazmayla küreği, Şerif de Rissling'in koltlarını getirecekti. Sam bir zamanlar kardeşi Bill'in olan saati kurdu. Saatten başka, üç bacısının ve de erkek kardeşlerinin kullandıkları eşyalar da Sam'ın malı olmuştu artık. Tümü de kanlı olan kadın ve erkek giysileri Bill'in odasında bulunmuştu. Cathy'nin sağlığında taktığı altın zincirse hiç bir zaman bulunamamıştı. Belki de Boone el koymuştu ona. Ama Sam kanıt yetersizliğinden bu suçu ona yüklemekten kaçınıyordu. Tam yatağa girmek üzere soyunmuştu ki kapı usulca vuruldu. Gelen Papaz'dı:

— Benim, dedi çenesini sıvazlayarak.

— Buyurun.

Sam, Papaz'ı buyur etti. Kapının önünde apaçık göğü ve yıldızları seyretti bir an.

— Şu yıldızları görüyor musun, dedi Papaz parmağını incilde anlatılanlara yakışır bir tavırla göğe doğru uzatarak. Belki de ölmüştür onlar. Işığın bize gelmesi uzun sürer.

— Evet, dedi Sam.

Kapıyı örttü ve yer gösterdi Papaz'a. Kendi de yatağın köşesine ilişti.

— Kendini nasıl hissediyorsun Sammy?

— Uykum var. Zorlu bir gün geçirdim.

Papaz :

— Sana bir incil getirdim, dedi Sam'a ki-

tabı uzatarak. Yolculuğun sırasında üstünde düşünürsün.

— Sağolun, dedi Sam. Ama almasam daha iyi. Kaybederim, maybederim...

— Al, al, senin olsun.

Papaz incili yatağın ayak ucuna bıraktı.

— Ezberimde zaten, diye ekledi Sam.

— Alâ. Ama yalnız senin için getirmedim Kitab-ı Mukaddes'i. Boone'u öldürünce duasını da sen okuyacaksın. Bilmem anlatabiliyor muyum?

Sam başını salladı.

— Boone'u öldürmeyeceğim.

Papaz elini kolunu sallayarak olduğu yerde sıçradı.

— Anlamadım? Ne diyorsun?

— Boone'u diyorum, öldürmeyeceğim.

— İyi ama... yâni... evet dedin?

— Öyle, dedi Sam. Ama benim de bir bildiğim var elbet.

Papaz bir an ellerine baktı. Uzun elleri vardı, böceğe benzeyen.

— Evet, evet, evet, diye başladı. Ben de zaten senin birdenbire öyle dönüp evet demene şaşmıştım. Üzerine de fazla vardıklarım düşünmüyor değildim hakçası. Seni yolundan döndürenin, buralarda kimsenin dilinden düşürmediği «Nâmus meselesi» olduğunu sanıyordum.

— Yok, dedi Sam. Nâmus vız gelir bana. Rissling'in dediği gibi herkesin bir tek nâmusu olduğuna göre, nâmusun önemi yok demiyorum. Oysa iki kolum, iki bacağım, iki gözüm

var benim. Her bir şeyim çift. Ama mesele orada değil. Ben bu kararı nâmus meselesinden dolayı vermedim.

— Açılabilirsin bana Sammy.

— Açılamam.

— Canım, anlat bakalım, diye üsteledi Papaz. Sydney Boone'u öldürmeyeceğim diyorsun ama izini sürmeye kalkıyorsun, niçin?

Sam, ot yatağının üstünde bir yandan bir yana dönen Lola'nın soluğuna kulak verdi. Papaz Sam'ın yanıtını bekliyordu. Ses çıkmayınca, yeniden saldırıya geçti.

— Bana da anlatamazsan kime anlatırsın?

Sam ona şaşkınlıkla baktı. Gerilen yüzünde çiller genişlediler.

— Gizlediğim bir şey yok ki, dedi. Bu yüzden anlatacak bir şeyim de yok.

Papaz iki eliyle dizlerini dövdü saf saf:

— Evet, anlıyorum, dedi. Kasabadan tüymeye karar verdin, hımm? Bu değil mi?..

— Yok canım, dedi Sam. Burada rahatım iyi. Döneceğim buraya. Burada herkes mutludur çünkü, herkes birbirini sever.

— Doğru... Küçük, iyi bir kasabadır burası. Ve işte bu huzuru korumak için yolluyorlar seni Boone'un ardından. Biliyor musun az düşünmedim bunları. (Yüzünü Sam'ın yüzüne yaklaştırdı.) Bak, dedi. Jeff Rissling niçin içerde biliyor musun?

— Yapmaması gereken bir şey yaptı da ondan.

— Değil Sam. Çocuğum bak, bu sırrı bi-

lenlerden biri de benim. Sözüm meclisten dışarı, bugüne kadar sağda solda sürtüp etmediği serserilik kalmadı Rissling'in. Elden ayaktan düştü şimdi. Hiç bir yerde çalışamaz. Kuyruğunu bacaklarının arasına kıstırıp doğduğu yere döndü. Şerif ona, «Şöyle ufak tefek kanunsuz bir iş yap.» diye öğüt vermiş. Böylece onu cezaevine sokup karnını doyurabilecek. Bu iş Rissling'e çok koydu ama, kimsenin bir şey bilmemesi şartıyla kabul etti.

— Güzel, dedi Sam.

— Üstelik, Şerif ne yiyorsa Rissling de onu yiyor, çünki cezaevinin karavanasını kaynatan Rissling'in karısı.

— Halbuki tabancaları var onun. Şimdiye kadar bir sürü adam bile öldürmüş.

— Yok canım, dedi biraz tedirgin olan Papaz. Seni yüreklendirmek için öyle söylemiştir. Atışa tutkusu vardır. Ama bu bir adam öldüreceği anlamına gelmez, anlıyor musun?

— Şerif hoşlanmadığı halde niçin durmadan bana «kanma!» diye bağırıyordu.

— Kimbilir, dedi Papaz öksürüp boğazını temizleyerek. İnsanlar bazan yalnız kendilerinin anlayabileceği şeyler söylerler.

— Ben de olsam kabul etmezdim adam öldürmeyi...

— Ama burada söz konusu olan Boone...

— İyi de olsa ,kötü de olsa insan insandır. Daha geçen pazar söylediniz. Ve Boone da bir insan.

— Biliyorum. İşte bunun için dinî vecibe-

leri yerine getirerekten gömmen gerekiyor Boone'u. Eğer yanlış tanımıyorsam seni, ihmâl etmez, yaparsın.

— Hayır, yapmayacağım.

— Zinhar, diye direndi papaz. İncili niye getirdim.

— Boone'u öldürmeyeceğim, diye yineledi Sam.

— Ya ne yapacaksın? Gidip, «Öldürdüm» deyip geri mi döneceksin? Ama Boone da dönecektir Sammy. Seni öldürmek için. Şu zavallı Bill'e varıncaya kadar bütün yakınlarını nasıl öldürdüyse, öyle. (Sesini alçaltarak ekledi) Yalnızca levazımatçı Busby var başkalarının ölümünden kazanç sağlayan... Ama bu da onun mesleği.

— Busby'yi severim, dedi Sam. İşinin ehlidir, yaptığına özenir.

Papaz yeniden ellerini seyre dalmıştı:

— Tabii Busby'yi, Connery babayı sevmeli. Righway'ler var, Şerif var... Herkesi canım... ve Freddy'yi.

— Boone'u da sevmeli.

— Tabii, Boone'u da sevmeli. Zaten sen de onu gömerken dinî vecibelerini ihmâl etmeyeceksin.

— Öldürmeyeceğim, diye direndi Sam.

— Eeee, öyleyse izini ne diye sürersin be oğlum?

— Konuşmak için onunla.

— Anlamadım?

— Onunla konuşmak için. Onu bulunca ko-

nuşacağım onunla. Yaptıklarını yapmaması gerektiğini söyleyeceğim.

— Aman Sammy, evlâdım... bu Boone öyle... Yâni bu Boone...

— Dinleyecek beni, diye diretti Sam. O zaman her şey yoluna girecek. Ve ne Şerif'in, ne de başkalarının korkusu kalacak artık buralarda... Onları da düşünüyorum ben.

— Dinle beni, Sam. Tasarladığın bu iş umumiyetle benim ihtisasımla ilgilidir... Ama Boone'un lâftan anladığı yok. Bunu söylemek acı ama, Boone ayının biri.

— Ne biliyorsunuz? Konuştunuz mu hiç onunla?

— Eh... hayır... hayır... nerede o babayiğit?...

— Bu Zeppo'nun başına gelenlere benziyor, dedi Sam.

— Yaa, ben duymadım.

— Zeppo adında bir köpek vardı. Yanına sopasız yaklaştığım güne dek, herkesi ısırıp dururdu. Benim ellerimi yaladı. Sonra biri, öldürdü.

— Aaa, evet, evet! dedi Papaz. Hatırlar gibi oldum.

Sam'ı kararından döndürmenin olanaksız olduğunu anlamıştı. Ayağa kalktı:

— Şimdi uyumalısın. Yarın seni uğurlamaya ineceğim kasabaya. Sakın aklına bir şey gelmesin. Şerif'in tasarından haberi olmayacak. Kimsenin de...

— Sağolun, dedi Sam ayağa kalkarak. İncilinizi buyurun alın Papaz efendi.

— Yok, yok, sende kalsın.

— İsterseniz Boone'a verebilirim İncil'i.

— Evet, evet... iyi bir fikir.

Sam kapıyı açtı ve Papaz'ın geçmesi için kenara çekildi.

— Hatırlar mısınız, ne demiştiniz bana bir gün?

— Ne demiştim, dedi bitkin görünen Papaz.

— Bir insanın bizden iyi olması için onu sevmek yeterlidir.

— Elbet... elbet... şey... söylemişimdir.

— Bu her zaman doğru çıkmaz mı?

Papaz yıldızlara baktı uzun uzun:

— Evet... her zaman çıkar, diye mırıldandı. Ama yine de iyice düşünmek gerek.

ALTI

Gün ağarıyordu. Sam kasaba yolundaydı. Lola neşeli bir tırıs tutturmuştu. Hava güzeldi. Tam Lola'ya göre bir aydı nisan ayı. Sam, çözümlemesi gereken işin, uygun bir döneme denk düştüğüne inanmaya başlamıştı. Kışın da patlak verebilirdi bu olay. Oysa, kışı pek sevmezdi Lola. Ya da az severdi işte... Belkemiği boyunca çatlardı sırtının derisi ve eğer değdikçe acıdan uyuşurdu.

Papaz ve Şerif, Sam'ı kasabanın alanında bekliyorlardı. Onu karşılamaya çıktılar ve Şerif elinin ayasıyla Lola'nın boynuna bir iki şaplak attı:

— Merhaba evlât ,kendini nasıl hissediyorsun bakalım?

— Geceyi nasıl geçirdin? diye sordu Papaz. Besbelli ya çok az uyumuş ya da hiç uyumamıştı. Sapsarıydı gözlerinin akları.

— İyi, iyi uyudum, diye yanıtladı Sam. Parmağını uzattı, kasabanın bir ucundan doğ-

makta olan kızıl güneşi gösterdi. Güzeldi güneş. Ve Sam güneşi sanki ilk kez görüyor gibiydi. Böyle dedi.

— İşte Rissling'in koltları, dedi Şerif. Tabancaları uzattı.

Sam koltları heybelerden birine atınca Şerif kaşlarını çattı.

— Beline tak onları. Ha deyince...

— Yok, dedi Sam. Beni buralarda silâhlı görsünler istemiyorum.

— Sen bilirsin, dedi rahat bir soluk alan Şerif. Tamam mısın?

— Evet, dedi Sam.

— İşte Connery baba da geliyor, dedi Papaz. Sana söz verdiği şeyleri getiriyor.

Connery baba, elinde kazma kürek, koşar adım yaklaşıyordu. Yanına varınca elindekileri Sam'a uzattı. Şiş gözlerine bastırmak için mendilini çıkarırken :

— Derin kaz, dedi. Boone gibileri vebaya benzer. Bakarsın bir yerlerden baş verir yine.

Herkes döndü birden. Bağıra çağıra, koşarak biri geliyordu. John Smith'di bu. Elinde bir paket vardı:

— Durun! Durun! Namısım var benim, namısım!

Sam'ın yanına gelince paketi havaya kaldırdı Sam'a vermek için:

— Bill'in ölmeden parasını ödediği tuz bu. Al, şimdi senin oldu.

Sam, tuzu, Lola'nın sağrısını döven heybenin ikinci gözüne koydu.

— Geçirelim seni biraz, dedi Şerif. Kasabanın çıkışına kadar.

Papazsa göz kırptı.

Sam Lola'nın başını kasabanın çıkışına çevirdi. Son evin önüne geldiklerinde bütün kasaba halkının toplanmış, onları beklediğini gördü.

— Tanrı sizi korusun, diye el salladı Bayan Righway.

Sam, birden:

— Rissling nerede? diye sordu Şerif'e.

Şerif şaşırmış göründü. Ensesini kaşıdı:

— O mu?.. Şey.. uyuyor. Uyurken de top atsan uyanmaz mübarek.

Sam'ın yanına bir genç kız yaklaştı:

— Günaydın, dedi kuş kanadı kadar tatlı bir sesle.

— Günaydın Mildred, dedi Sam.

Mildred bir an Lola'yı okşadı, sonra elini Sam'ın dizine koydu.

— Şerif'i bile korkutan şu Sydney Boone'na kendini öldürtmeye gitmeden bana söyleyeceğin son bir şey yok mu?

— Hayır, dedi Sam. Sanmıyorum.

Mildred Sam'ın bakışlarını yakalamaya çalışıyordu :

— Niçin gözlerini kaçırıyorsun benden. Yüzüme bakmak istemiyor musun yoksa?

— Yoo, niçin bakmayayım, dedi Sam?

Kız elini Sam'ın dizinden çekti ve gözlerine siper etti, güneş gözlerini kamaştırıyordu biraz...

— Derdine yan Sam Galloway. Ruffing'lerin oğlu bana tâlip.

— İyi çocuktur Pat, severim. Pat Ruffing seni mutlu eder.

— Belki de bu mutluluğu görmek sana nasip olmaz.

— Yaa, yazık olur, dedi Sam.

Bir an sessiz kaldılar, sonra Sam :

— Yolcu yolunda gerek, dedi.

— Güle güle Sam, dedi Şerif. Çabuk dön aramıza.

— Döneceğim, dedi Sam.

— Çok istersen Boone'un cesedini de birlikte getirebilirsin, diye önerdi Busby. Tabutu ve cenaze töreniyle özel olarak ilgilenirim.

— Olmaz öyle şey, diye kestirip attı Şerif. Boone'u Bill'in ve de namuslu kişilerin yanına gömebileceğimizi mi sanıyorsun?

— Hakikaten, dedi Busby üzülerek. Bak bu aklıma gelmemişti. Ama Boone'un davranışlarına bakılırsa, kendi kefen parası da üstündedir diye söyledim.

Bir kahkaha koptu. Papaz Sam'a birkaç söz söylerken, Şerif Lola'nın kıçına bir şaplak attı. Bayan Righway ve Connery baba, Sam Galloway'in bir hak arayıcı ve koruyucu olduğunu belirttiler. Freddy ise susuyordu. Şapkasını ezip büzüyordu yine. Sam dörtnala yola koyuldu. Lola ancak onun sözünü dinlerdi çünkü. Mildred annesine döndü. Güzel gözleri yaşlarla doluydu. Annesi Pat Ruffing'in ona uygun bir koca olduğunu söyledi. Ve Mildred

kocasını sevmezse eğer, ona dünyanın en iyi kaynanalığını yapacak olan Bayan Ruffing'le avunabilirdi.

— Kaynana başka, koca başka, dedi Mildred. Sam'ı bir süre bekleyeceğini ekledi sonra. Çünkü bu bekleyiş, ona verebileceği en büyük «elveda» hediyesi olacaktı.

YEDİ

Sam bütün gün yol aldı. Birçok kasabadan geçti. Asık suratlıydı kasabalarda oturanlar. Sam tanımadığı için onları öyle gördüğünü düşündü. Sonra doğduğu yerden şimdiye dek hiç ayrılmadığını farketti. Arada bir dinlenmek ve mataralarını soğuk suyla doldurmak için mola veriyordu. O zaman çevresini seyre dalıyordu işte. Oyalanmamak gerektiğini ama bunun elinde olmadığını düşünüyordu. Akşama doğru, oralarda Boone'u gören olup olmadığını öğrenmek için «Mathew'un Saloon'u» diye bir yere girdi.

— Tanımam, diye yanıtladı onu meyhaneci. Ne içersin?

— Nar suyu, dedi Sam. Rengi pek güzeldir.

Meyhaneci tepeden tırnağa kuşkuyla süzdü Sam'ı ve adının Joe olduğunu söyleyerek istediğini getirdi.

— Merhaba Joe. Benimki de Sam.

— Kim bu Sydney Boone, diye sordu Joe. N'aptı?

— Hiç.

Alt çenesini bir garip oynatarak dişlerini gıcırdattı Joe. Sam lâvanta suyu kullandığını farketti onun.

— Hava atma, dedi Joe. Eğer arıyorsan görülecek bir hesabın vardır onunla...

Sam bu soruyu akla yakın buldu. Ayrıca bilgi edinmek istediğine göre çekinilecek bir şey de olmadığını düşündü.

— Onunla konuşmak istiyorum, dedi. Yalnızca konuşmak.

Joe sırıttı ve Sam'ın az ötesinde dirseklerini tezgâha dayamış duran bir müşterinin istediğini vermeye gitti. Az sonra yine Sam'ın yanındaydı.

— Bizim buralarda birisi birisiyle konuşmak istedi miydi, dedi, biz onun ne demeye geldiğini biliriz.

— Ne demeye gelir?

Joe Sam'a doğru eğildi.

— Bak aslanım, dedi. Rengi güzel diye nar suyu içiyormuş amenna! Her yiğidin bir yoğurt yiyişi vardır. Ama ben aptal değilim. Burada birini arıyorsan, aradığının canına kastin var demektir.

— Boone'a karşı kattiyen bir şeyim yok, dedi Sam. Konuşmak istiyorum onunla.

Joe biraz bozulmuş doğruldu :

— Peki, peki, Sammy, dedi. Beni ilgilendirmez. Senin bileceğin iş. Bana göre hava hoş,

— Silâhlı değilim, dedi Sam. Bak...

Sam bir adım gerilerken, Joe tezgâhın üzerinden çabucak ileriye doğru uzanıp baktı. Ödü patlamıştı:

— Allah kahretsin, dedi. Deli misin nesin sen!

Demin Joe'nun içkisini götürdüğü müşteri de aynı dehşetle süzüyordu Sam'ı şimdi. Elleri tabancalarındaydı. Sam başını çevirdi. Tam bir sessizliğe bürünmüştü salon. İnsanlar avuçlarını tabancalarının kabzalarına yapıştırmışlar ,ayırmıyorlardı gözlerini ondan. Piyanist ile piyanoya yaslanmış olan şarkıcı kız da, ağızları bir karış açık, öylece kalakalmışlardı. Piyanistin alnında kırmızı bir yara izi vardı. Eskiden üzerine ateş etmişlerdi, besbelli...

— N'oluyor, dedi Sam. Nar suyu içiyorum diye mi...?

— Hayır, dedi Joe boğuk bir sesle Ah! İçeriye girerken görmedim seni, yoksa...

— Anlamıyorum, dedi Sam.

Joe yutkundu ve fırdolayı bir bakış fırlattı «Saloon»a.

— Buralarda, dedi, silâh taşımalı herkes...

— Niçin?

— Yoksa cinayetten geçilmez! diye yanıtladı Joe kollarını havaya kaldırarak. Herkes silâhlı olunca nefs-i müdafaa oluyor tabii...

— Yazık, dedi Sam.

— Yazık değil, ihtiyatlılık! Şimdi de bana bakalım, tabancan var mı, yok mu?...

— Var.

— Hani?

— Heybede.

Joe rahat bir soluk aldı.

— Tamam, dedi. Git de kuşan! Yabancı olduğun için oraya kadar silâhsız gidip gelmene müsade var. Hay Allah! Memleket nere arkadaş?

— Kuzeyden geliyorum, dedi Rissling'in koltlarını kuşanmayı pek de içi çekmeyen Sam.

— İyi, dedi Joe. Ya geldiğin yere dönersin ya da gider tabancalarını takarsın beline.

Sonra onun durakladığını görerek :

— Bak, dedi.

Önlüğünün altından bir kolt çıkarıp gösterdi. Sonra hemen soktu yerine.

— İyi, iyi, dedi Sam. N'apalım? Lola'nın bakım görmesini istiyorum çünkü... Lola kısrağım.

— Bakarız, dedi Joe.

Sam müşterilerin donuk bakışları altında çıktı. «Saloon»dan. Onu bekleyen Lola'yı buldu. Aldı Rissling'in kotlarını, iğrenerek kuşandı beline.

— Nasıl takıldığını bile bilmiyorum şu meretlerin, dedi Lola'ya. Şimdi gelip seninle ilgilenecekler.

Her zaman yaptığı gibi iki gözünün arasından öptü kısrağını:

— Ağlama, dedi. Kullanmasını bilmem.

— Beni de asıl üzen bu ya, dedi Lola.

Sam yeniden «Saloon»a girdi. Rahat bir nefes aldığı duyuldu herkesin. Şarkıcı kız şar-

kının nakaratına bıraktığı yerden başladı. Yüzü siğillerle kaplı bir herif Sam'ın atının hangisi olduğunu sordu.

Sam :

— Ala kısrak, dedi. Görünce şıp diye bileceksin.

— Bu da öbürleri gibi bir at değil mi yahu?...

Dişlerinin arasından söylene söylene çıktı adam. Sam, müşterinin ve Joe'nun onaylayıcı bakışları altında geldi, tezgâha dayandı yeniden.

— Nar suyum bitmemişti de, dedi gülümseyerek.

Müşteri ona yaklaştı. Freddy'ninkine benzeyen kara bir şapkası vardı.

— Selâm Sammy!

— Selâm efendim!

Adam ensesini kaşıyarak süzdü onu. Sonra uzun ve karmakarışık kaşlarını çekiştirdi.

— Biz tanımışızdır senin gibi delikanlıları, diye söze başladı yeniden.

— Anlamıyorum?...

— Hadi, hadi! Bir zamanlar birini tanımıştım, dedi adam, aklına estiği zaman senin gibi davranırdı o da...

Bardakları parlatan Joe gülerek onaylıyordu.

— Nasıl yâni, diye sordu Sam ilgilenmiş. Yabancılarla konuşmanın iyi bir şey olduğunu düşünüyordu. İnsan böylece bilmediği bir sürü şey öğrenebilirdi.

— Kıyıda köşede kalmış yerlerde tabanca taşımazdı, kullanmasını bilmediğine inandırmak için herkesi...

— Ben tabanca kullanmasını bilmiyorum, dedi Sam.

Müşteri omuzuna vurdu onun. Sam bu dostça davranışta yine de bir saygı belirtisi buldu.

— Tamam aslanım, tamam, dedi. Ama iki yanından sarkan bu alâmetlerle gerçeği saklayamazsın.

— Benim değil bu tabancalar. Rissling'in, dedi Sam.

Müsteri Joe'ya göz kırptı:

— Koltun böylesi ehlinde bulunur, dedi. Budy gibi... Buddy şu sana demin sözünü ettiğim delikanlının adı. Attığını vururdu Buddy.

— Hem de nasıl, diye birçok kez yineledi Joe.

— Ne derlerdi ona, biliyor musun? diye başladı yeniden adam.

— Buddy'den söz edildiğini hiç duymadım, dedi Sam.

Joe ellerini tezgâha yapıştırarak eğildi.

— Ona «Tek Atar» derlerdi, diye fısıldadı.

— Aynen, diye ekledi müşteri. Hedefini nasıl olup da hiç ıskalamadığını sorduklarında da, «Kurşunlar ateş pahası ziyan etmemeli» derdi.

— Ben ateş etmesini bilmem, diye yineledi Sam.

— Nasıl istersen öyle olsun aslanım, dedi müşteri.

Hayranlıkla başını sallıyordu. Birkaç kişi daha, Sam'ı yakından görmek için bara sokulmaya BAŞLAMIŞLARDI BİLE. İçlerinden koyun derisinden ceket giymiş olan biri, Sam'ı selâmladı:

— Nasıl geldin hakkından? dedi.

— Kimin? dedi Sam şaşırmış.

— Kiminmiş?... kiminmiş?... Adın ne senin bakayım?

— Sam Galloway.

— Benimki Prescott. (Yüz buruşturmaya benzer bir gülümsemeyle ekledi.)

Yeni gülüşmeler oldu.

— Buddy'yi tanımıyorum, dedi Sam nar suyunu bitirerek.

— Duyuyor musunuz? diye avazı çıktığı kadar bağırdı Prescott. Buddy'yi tanımıyormuş!

— Hem tabancalarını taşıyorsun, hem Buddy'yi tanımıyorsun? Nasıl oluyor bu, ha? dedi ufak tefek kızıl saçlı biri.

Buddy'nin değil bunlar Rissling'in. Zeff Rissling'in.

— Tamam dedi Prescott, yalnız hepimize içki ısmarlayacaksın.

— Yavaş konuşun, dedi Joe. Emma burada.

— Ismarlayayım, dedi Sam. Yalnız niçin ısmarlayacağımı anlayamadım?

— Çünki Buddy derdi ki, diye açıkladı o ufak tefek kırmızı saçlı, beni haklayacak olan hepinize içki ısmarlamalı derdi. Ama o adam daha anasından doğmadığı için hepiniz susuzluktan geberirsiniz derdi.

— Sen burada olduğuna göre gebermeyeceğiz demektir susuzluktan, dedi Prescott.

— Bir yanlışlık var, dedi Sam. Bir kere bu koltlar Buddy'nin değil Rissling'in. Ateş etmesini bile bana o öğretti. Ayrıca pek de öğrendim sayılmaz ya.

Joe tezgâha dizdiği bardakları konyakla dolduruyordu.

— Ben nar suyu içeyim, dedi Sam.

— O.K., dedi Joe. Bir itirazımız yok.

— Rissling içerde, diye yeniden başladı Sam.

— Toprağın içinde, dedi Prescott, oraya onu yollayan da sensin.

Herkes içkisini aldı. Prescott, kadehleri Sam'ın şerefine kaldırmayı önerdi.

— Buddy'nin anısına ve içkileri ısmarlayan Sammy'nin sağlığına!

Dillerini şaklatarak içkilerini içtiler ve kadehlerini tezgâhın üstüne bıraktılar.

— Eee, şimdi yolculuk nereye? diye sordu Prescott.

— Güneye doğru.

— Sydney Boone adında birini arıyor, diye altını çizdi Joe.

— Tanımıyorum, dedi Prescott. Ama acıyorum ona.

— Şimdiden başucu haçını yontmaya başlayabilir, dedi zorla tutmaya çalıştığı kahkahalarını koyveren ufak tefek kızıl saçlı.

Yaşlı bir kızılderili içeri girdi ve masaların arasına yöneldi.

— Ak Kartal, dedi Joe. Ayakta zor duruyor.

— N'aptı sana? diye sordu Prescott.

— Kim?

— Sydney Boone?

— Hiiiç, dedi Sam. Onunla konuşmak istiyorum.

— Onunla da Buddy ile konuştuğun gibi konuşursan, karşında ağzını açamayacağmdan emin olabilirsin, diye yeniden patladı ufak tefek kızıl saçlı.

Şarkısını bitiren kız tezgâha yaklaştı. Sam'ı görünce elleriyle yüzünü kapayarak boğuk bir çığlık attı.

— Evet, dedi Prescott, Buddy'nin koltları.

— Adım Emma Rose, dedi şarkıcı kız. Buddy'yi iyi tanırdım.

— Hem de nasıl, diye söze karıştı yine ufak tefek kızıl saçlı.

Prescott korkunç bir yumruk savurdu kızıl saçlıyı yere yıkan. Joe araya girdi.

— Aranızda bir mesele varsa dışarda halledin, dedi.

— Öyle olsun, dedi ufak tefek kızıl saçlı

düştüğü yerden doğrularak.

Prescott silâhlarını okşayarak başını salladı. Sam, Emma'ya durumu açıklamaya çalışıyordu :

— Koltlar Buddy'nin değil, Rissling'in.

— Sam hakkaten alçak gönüllü doğrusu, diye lâf attı Prescott.

Sam artık direnmedi. Papazın belki de yalan söylediğini ve Rissling'in Buddy'nin kendisi olduğunu düşünüyordu.

— Bir kadeh de benim hakkım, dedi Emma acısını belli etmemeye çalışıyormuş gibi. Buddy'nin sözü vardı. O'nu vuran içki ısmarlayacaktı hani...?

— Nasılmış? dedi ufak tefek kızıl saçlı adam. Gördün mü? Sana yalan söylememişiz. Buddy'nin hesabını sen gördüğüne göre, buranın hesabını da sen verirsin artık.

Joe Emma'nın kadehine içki koydu. Emma kibarca yudumladı içkisini. Piyanist yalnız yaşlı kızılderilinin dinlediği arpejler döktürüyordu.

— Ne arıyorsun buralarda? diye sordu Emma kadehini tezgâha koyarak.

— Sydney Boone diye birini arıyorum.

— Bilemedim, dedi Emma. Tipi nasıl?

— Ben de pek bilemiyorum. Söylenene bakılırsa, deri bir caketi varmış, çizmeleri de çok pismiş.

— Sydney Boone adına bizim buralarda pek rastlanmaz.

— Sana bilgi veremiyoruz. Tek kurtuluş

şansı bu, diye şakalaştı ufak tefek kızıl saçlı adam.

— Güneye doğru gittiğini biliyorum, dedi Lola'mn yanına dönmek için can atan Sam.

— Güneyde «Kaplumbağalar Çölü»nden başka bir şey yok, dedi kara şapkalı müşteri.

— Öyle, dedi Sam. O da çölü aşacak herhalde.

Saatine baktı.

— Güzel bir saatin var, dedi Emma.

— Evet, Bill'in saatiydi, diye açıkladı Sam. Tıkırtısını duymak için saati kulağına dayadı. Bill, kardeşimdi.

Joe yeniden diş gıcırdattı ve Prescott'a göz kırptı.

— Kardeşini de şu Boone öldürdü, öyle mi? diye sordu.

— Gitmem gerek, dedi Sam saati cebine koyarken.

— Allah kolaylık versin, dedi Joe. Kardeş acısı adamın ciğerini deler.

— Yaaa, dedi Prescott. Haydi, oyalanma Sammy. Bu Boone elini kolunu sallayıp dolaştıkça, o bahtı karaya rahat yok mezarında. Nâmus meselesi...

— Yok, diye başladı Sam. Ama sonunu getirmekten vazgeçti. Hepsinin yüzünde öyle dokunaklı bir anlam vardı ki... Ayrıca Sam, Prescott'un, kardeşi Bill'den büyük bir sevgiyle söz ettiğini de kabul etmek gerektiğini düşündü.

Ak Kartal bara doğru yaklaşıyordu ki, biri onun omuzlarından tuttuğu gibi yanındakine

savurdu. Yaşlı kızılderili şişe örneği elden ele dolaşıyordu. Öyle yaşlıydı ki kendini savunacak gücü olmadığı gibi, başına inen darbelerden korunmak için kolunu bile kıpırdatmıyordu.

— Rahat bırakın ihtiyarı, dedi Sam.

Prescott bir işaret çaktı ve kızılderiliyi hırpalamaktan vazgeçtiler.

— Hakkın var, dedi ufak tefek kızıl saçlı. Ak Kartal o kadar kocamış ki artık tüyleri dökülüyor.

— Defol, dedi Joe yaşlı kızılderiliye. Sana göre işim yok...

Ak Kartal «Saloon»dan çıktı. Sam, içki paralarını ödedi. Joe üstünü getirdiğinde, pek az parası kalmış olduğunu gördü.

— Buddy'yi çok severdim, dedi Emma ağlayarak. Bunun er geç böyle olacağını biliyordum.

— El elden üstündür, dedi Prescott.

— Doğru, dedi Sam.

Emma hıçkırarak topukları üstünde döndü ve odasına giden küçük merdivenlerden yukarıya çıktı.

Piyanodaki adam gözlerini Sam'a çevirmiş hüzünlü bir hava çalıyordu.

— Buddy bu havayı pek severdi, dedi Joe.

— Yazık, dedi Sam.

— Buddy hüzünlü bir oğlandı, dedi Prescott. Yalnızdı.

— Öyle, dedi ufak tefek kızıl saçlı. Sesine bir tatlılık gelmişti. En yakın arkadaşları koltlarıydı. Şimdi onlar da senin oldu.

— Yaaa, dedi Sam.

Joe parmağı ile piyanisti gösterdi.

— Buddy öyle üzülüyor, öyle üzülüyordu ki, bir gün dayanamadı, piyaniste ateş etti.

— Hayret, değil mi? dedi ufak tefek kızıl saçlı.

SEKİZ

Sam doğru ahıra gitti. Orada Lola'yı, bulunduğu gözün bölmesi üzerinden, fiyakalı bir yaban atıyla kırıştırırken buldu. Tek kelime söylemeden eğerlemeye başladı Lola'yı.

Lola:

— Görünüşe aldanma, dedi. Olur a üzülürsün diye söylüyorum.

— Üzülüyorum, dedi Sam.

— Ne demeye geliyor bu «üzülüyorum?» diye sordu yaban atı. İnsanlara özgü bir şey olsa gerek?...

— Hiç bir şey demek değil, diye yatıştırdı atı Sam.

Lola'nın eğerlenmesi bitmek üzereydi.

— Sahibin kim? diye sordu Sam aygıra.

— Prescott. Koyun postlu adam.

— Çok iyi bir insan, dedi Sam.

Yaban atı ona şöyle bir baktı:

— Olabilir. Hiç düşünmemiştim.

— Adı Gökmavi, dedi Lola.

— Güzel bir ad, dedi Sam.

— Beni yakalayan da Prescott zaten. Henüz birkaç ay oluyor, diye açıkladı Gökmavi.

— Öyleyse mutsuz olmalısın, dedi Sam.

— Yoo, pek değil. Yalnız beni üzen bir şey var.

— Nedir?

— Prescott bakmasına iyi bakıyor bana ama anlamıyor beni. Mahmuzu da pek esirgemez hani....

— Üzüldüm, dedi Sam.

— İnanma, dedi Lola Gökmavi'ye. Hep böyle der. Asıl üzücü olan bunu artık huy edinmeye başlaması.

Lola'nın eğerlenmesi bitmişti.

— Gidiyoruz artık, dedi Sam.

Sonra yerinden çıkardı onu.

— Bırak, hiç olmazsa vedalaşayım, diye yalvardı alçak sesle Lola.

— Tabii, dedi Sam.

Gökmavi :

— Ne tarafa gidiyorsunuz? diye sordu.

— Ne önemi var, dedi Lola.

— Yine görüşür müyüz diye sordum hani, dedi Gökmavi.

— Sanmam. Sonra kuzeye doğru çıkıyoruz biz.

— Yaşamak için en iyi yer kuzeymiş diyorlar.

— Doğru, dedi Lola. Orada insanlarla atlar arasında ayrı gayrı yoktur.

— Ne güzel, dedi Gökmavi. Ben de görseydim keşke...

Sonra başını Lola'nın dizginlerini tutan Sam'a çevirdi.

— Üzerime vazife değil ama Budy'nin koltları sende ne arıyor?

— Buddy öldü, dedi Sam sözü uzatmamak için.

— Yaaa... insanları hiç anlayamayacağım, dedi Gökmavi.

Sonra sırtını döndü ve hiç kımıldamadan öylece durdu. Gözlerini önüne dikmişti.

— Elvedâ Gökmavi, dedi Lola.

— Allahaısmarladık, dedi Sam.

Gökmavi yanıtlamadı. Dizginini çekiştirdi Lola :

— Uzaklara götür beni, diye fısıldadı Sam'a. Uzaklarda olmayı istiyorum şu anda, anlıyor musun Sammy?...

— Anlıyorum. Üzülmeni istemiyorum Lola'm benim.

— Üzülmüyorum. Çünkü çok acı çekiyorum.

Ahırdan çıktılar. Sam eğere atladı. Güneş batmak üzereydi.

— Bak hava ne güzel, dedi Sam.

— Öyle. Ama bana sorarsan yağmur yağıyor sanki.

Sam boynunun üstünden eğilerek elini gözlerine uzattı Lola'nın. Islanmış avucunu uzun bir okşayışla yelesine getirdi sonra. Kasabadan çıktılar. Geçtikleri yollarda bazı adamlar

hayranlık ıslıklarıyla dönüp dönüp onlara bakoyordu. Biliveriyorlardı Buddy'nin koltlarını çünkü.

— Lolacığım, dedi Sam. Şu koltları üzerimden ayırmayayım diyorum. Rissling'in hakkı varmış, bunlar basbayağı koruyor insanı.

— Kullanmaya gelince iş değişir, dedi Lola.

— Kullanmayacağım, dedi Sam.

— İsabet, dedi Lola. Yaptığın atış denemelerini görünce, bu işi kıvıramayacağını anlamıştım zaten.

— Elim titriyor da ondan.

— Elinin titremesini seviyorum, dedi Lola. İçim ısınıyor. Oysa sevgiden titreyen bir el, demir bir elden çok beterdir. Bütün atlar bilir bunu.

— Sen ve ben, birbirimizden hiç ayrılmayacağız, dedi Sam.

— Gelecekle ilgili tasarılar yapmayalım, dedi Lola. Sen gelmeden Gökmavi bana ne dedi, biliyor musun?

— Hayır, bilmiyorum.

— İnsan, atın en güzel kazancıdır.

— Sana karşı çıkmak istemem ama Lola, insanlar tam karşıtını söylerler.

— İşlerine öylesi gelir de ondan, dedi Lola.

Kasaba geride kalmıştı. Sam Lola'yı güneydeki izlere giden yoldan sürüyordu. Az sonra, önlerinde ağır ağır ilerleyen Ak Kartalı gördüler.

— Ona yardım edelim, dedi Sam.

— Olur, dedi Lola. Benim sırtım kalındır nasıl olsa. Ay, kusura bakma ağzımdan kaçtı.

Ak Kartal dönmüş onlara bakıyordu. Sam ona nereye gittiğini sordu.

— Bizimkilerin yanına. dedi Ak Kartal.

— Yerin uzak mı? diye sordu Şam.

— Yassı Kayalar'da. Geceye varırım.

— Seni oraya götürürüz, dedi Sam ve elini Lola'nın terkisine güçlükle tırmanan kızılderiliye uzattı.

— Sağol, dedi Ak Kartal.

— Bu kadar yolu yürümek için biraz fazla yaşlısın, dedi Sam Lola yeniden yola koyulurken.

— Yaşlı değilim, dedi kızılderili. Senden bile gencim belki.

Sam, Ak Kartal'ı görmek için başını çevirdi.

— Oysa yüzün buruş buruş, dedi. Üstelik bir deri bir kemik kalmışsın. Saçların da ağarmış.

— Doğru, dedi kızılderili gözlerini yere indirerek. Ama yaşlılık değil bu.

— Nedir öyleyse? dedi Sam.

Kızılderili yanıtlamadı. Soluk dudakları sımsıkı kilitlenmişti. Gözleri donuktu. Yarım saat kadar konuşmadan yol aldılar. Neden sonra kızılderilinin uzun ve cılız eli Sam'ın omuzuna dokundu:

— Şuradan, dedi.

Dediğine bakılırsa, Şeyenler'in köyünün

bulunduğu Yassı Kayalar'a gidiyordu bu dar kayalık keçi yolu. Sürdü Lola'yı Sam.

— İstersen beni burada bırakabilirsin, dedi Kızılderili. Yaptığını kimse yapmaz zaten.

— Olmaz, dedi Sam. Seni evine kadar götürmek istiyorum. Yarı yolda bırakılır mı insan?

— Ah, herkes böyle söyleseydi, dedi Ak Kartal, kimse yolunu yitirmezdi.

— Doğru, dedi Sam.

— Eh bu gece de artık bizde kalırsınız, dedi Ak Kartal biraz durakladıktan sonra.

— Çok iyi yüreklisin, dedi Sam.

— Babamın adı Hoşnut Bizon'dur. Bilge bir kişidir kendisi şahsen. Şeyenlerin başkamdır.

— Peki ama kaç yaşındasın allasen? diye sordu Sam yeniden başını çevirerek.

— Bunu sorma. Ama ısrar edersen söylerim tabii.

— Yok ısrar etmem, dedi Sam. Ama çok, hem de çok yaşlı görünüyorsun. Oysa sesin genç kalmış...

— Doğduğumda diye anlattı kızılderili Kara Kartal adını almışım. Yirmi bahar oluyor.

— Belki büyük bir acı geçti başından.

— Belki...

Bir saat kadar daha yol aldılar. Bir dağ yamacından yükselen bu keçi yolu bir hayli zorluydu. Gece kastırmaya başlamıştı. Ak Kartal köye az kaldığını söyledi. Babası Hoşnut Bizon'un köyde bir yabancı görmekten hoşlanma-

yacağını, ama Sam'ın oğluna ettiği iyiliği öğrenince işlerin yoluna gireceğini ekledi.

— Köyde niye yabancı istemez baban? diye sordu kızılderilinin dokundurmalarını anlamayan Sam.

— Görünce anlarsın, dedi Ak Kartal.

Sam bu yanıtla yetindi. Az sonra birkaç adım ötede, onları karşılamaya gelen bir başka kızılderili gördüler. O da çok zayıf ve düşkün görünüyordu. Sam'ı görünce sert bir işaret yaptı Ak Kartal'a.

— Korkma Yakao. Bu adam bana yardım etti. Dosttur.

Yakao eğilerek selâm verdi ve onları az ötede kurulmuş olan köye götürdü. Sam'ı gören Şeyenler sessizce yok oluyorlardı ortadan. Sam bu kaçışanların da Yakao ve Ak Kartal kadar yaşlı ve düşkün olduklarını gördü.

— Niçin kaçışıyorlar? diye scordu.

— Sabret, dedi Ak Kartal. İşte babamın çadırı.

Kolunu pek yoksul görünüşlü bir çadıra doğru uzatmıştı. Sam attan indi. Ak Kartal'ı da indirdi. Yakao çadıra girdi. Neredeyse kör, gerçekten yaşlı bir adamla birlikte dışarı çıktılar.

— Bu yabancıyı niçin getirdin? dedi öfkeyle gerçekten yaşlı kızılderili Ak Kartal'a.

— Bu adam benim dostum, dedi Ak Kartal. Bana yardım etti.

Hosnut Bizon eğildi:

— Hoş geldin, dedi.

Atıyla ilgilenileceğini söyleyerek Sam'ı çadıra buyur etti.

— Herkes beni görünce niçin kaçışıyor? dedi Sam çadıra girerken.

— Kaçışmıyorlar, dedi Hoşnut Bizon hüzünle. Gizleniyorlar.

DOKUZ

Sam, kendini Ak Kartal ile Hoşnut Bizon arasında yere bağdaş kurmuş oturur buldu. Yakao Büyük Reis'in buyruğuyla yanlarından ayrılmış, köyün girişindeki görevine dönmüştü.

— Niçin nöbet tutuyor? diye sordu Sam.

— Öyle gerekiyor, dedi Hoşnut Bizon. Böyle davranmazsak uğrayabiliriz büyük felâketlere...

— Başka bir kabileye savaş filân mı açtınız? dedi Sam.

— Açmadık, dedi Ak Kartal.

Yanıtın kısalığı sorunun yersizliğini ortaya koyuyordu. Çevrenin yoksulluğuna ve Hoşnut Bizon'un ürkütücü sıskalığına şaşmakla birlikte yine de soru sormaktan vazgeçti Sam. Az sonra, hepsi «Şeyen Yaşlılar Kurulu» üyesi başka yaşlı kızılderililer geldiler. Bitkindiler, üstleri başları dökülüyordu. Kartal tüyünden yapılmış savaş başlıkları yolunmuş hindilere dönmüştü. Sam'ın gözlerine bakmaktan kaçına-

rak kuşkuyla selâmladılar onu. Hepsi çepeçevre oturunca, Hoşnut Bizon, önce Kara Kartal diye çağırdığı oğluna Sam Galloway'in dostu olduğundan ötürü kalması için izin verdi, sonra söz aldı:

— Bizi bu kadar yorgun ve yaşlı görmene şaşıyorsun .diye söze başladı Hoşnut Bizon. Bir dostun önünde utanmak onu aşağılamaktır.

— Ben sizin dostunuzum, dedi Sam. Ben herkesin dostuyum.

— Güzel ama açıkça söyleme bunu, dedi Hoşnut Bizon. «Ben herkesin dostuyum» deme, dedi. Dostluğunu herkese bağışlarsan bize duyduğunun ne değeri kalır?

— Herkese yetecek kadar dostluğum var benim, dedi Sam.

— Ya kötülere? diye sordu gönlü kırık olduğu sesinden belli bir kurul üyesi.

— Hayır, dedi Sam. Kötülere yok. Ama anlamaya çalışırım onları, yardım etmeye de çalışırım.

— Soylu bir yüreğin var, dedi Hoşnut Bizon. Ama herkesi anlamak istersen kimseye yardım edemezsin. Ne de davranabilirsin yani ya ha deyince...

— Doğru, dedi Sam. Ama elimde değil, dedi.

Hoşnut Bizon oğluna döndü:

— Bak Kara Kartal'a, dedi. Oğlumdur. Delikanlıdır. Ben de sandığından gencim. Öyle hepsi buradakilerin. Bizde eskisi gibi yaşlanılmıyor artık, anlıyor musun?...

— Hayır, dedi Sam. Anlamıyorum.

Hoşnut Bizon sürdürdü konuşmasını:

— Dedim. Bir dostun karşısında utanç duymak onu aşağılamak sayılır.

— Evet, öyle dedin diye yanıtladı Sam. Ben dostlarımın karşısında utanç duymam.

Hepsi onayladılar. Kendisine duyulan güven Sam'a dokunmuştu. Hoşnut Bizon yeniden söz almak için elini kaldırdı :

— Oğlum Ak Kartal senden gençtir. Yirminci baharını sürüyor.

— Yaa, diye mırıldandı Sam ekleyecek söz bulamadan.

— Siz kardeş olabilirdiniz. Bir zamanlar Şeyenler büyük bir halktı. Bugün yalnızca gölgesi kaldı.

— Şeyenler büyük savaşçılardır, dedi Sam.

— Hayır, dedi Hoşnut Bizon. Biz büyük avcılardık. Bizi savaşçı yapıp çıkardılar. Şimdi ise, o silâhlar ki bizi koruyorlardı, taşıyacak gücümüz bile kalmadı onları...

— Niçin? diye sordu Sam.

— Çünkü beyazlar bizi açlığa mahkûm ettiler. Topraklarımızda avlanıyorlar. Her geçen gün topraklarımız daralıyor.

— Kasabada bize vahşi diyorlar. Açlık insanı hırçınlaştırır. Ama bizim yavaş yavaş dövüşecek, haklarımızı savunacak gücümüz bile kalmıyor. Biz de bırakıyoruz kendimizi, ölelim.

— Sana artık kasabaya gitme demiştim,

dedi Hoşnut Bizon oğluna. Açığa çıkan zavallılık utancıma utanç katıyor.

— Başkaldırmanız gerek, dedi Sam zordan tiksinmesine rağmen.

— Duydun, dedi bir kurul üyesi başını sallayarak. Silâhlarımızı taşıyacak gücümüz bile kalmadı. Açlık bizi zamanından önce yaşlandırdı, görmez etti gören gözlerimizi.

— Sizin için bir şey yapabilir miyim? diye sordu Sam.

— Sen yapabileceğini yaptın, dedi Hoşnut Bizon. Buraya kardeş olarak geldin... Düşmanlarımızın arasında iyiliğimizi isteyen birinin bulunması, bundan böyle kırılmayacak güzel bir umud oldu bize.

— Güzel konuşuyorsun, dedi Sam.

— Öyledir. Beyazları anlayabilmek için dilinizi öğrendim, dedi Hoşnut Bizon. Gel görki şimdi de beyazlar beni anlamıyorlar. Kabilede bir çocuk doğdu muydu bir felâket havası esiyor sanki. Ak saçlı doğuyor çünkü çocuk... Üstelik bu aklık bilgeliğin aklığı değil.

Hoşnut Bizon'a bir tütün çubuğu getirdiler.

— Güzel bir çubuk, dedi Sam.

— İnsanın karnı aç oldu mu, hiçbir şey ona güzel gelmiyor, dedi bir adam.

— Sırası değil, dedi Hoşnut Bizon azarlar gibi.

— Kusura bakma, dedi adam gözyaşlarını silerek. Onları tutacak yeter gücü yoktu nicedir.

Hoşnut Bizon çubuğu Sam'a uzattı. Sam

uzun bir nefes çekti. Sonra çubuk elden ele dolaşmaya başladı.

— Ne tarafa gidiyorsun? diye sordu Hoşnut Bizon.

— Güneyc, dedi Sam.

— Kaplumbağalar Çölü'nü aşman gerekecek mi?

— Gerekirse aşarım, diye yanıtladı Sam.

— Birinden alınacak öcün mü var? Silâh taşıyorsun...?

— Hayır, dedi Sam. Kimseden alınacak öcüm yok.

Hoşnut Bizon, çubuğu yeniden Sam'a uzattı.

— Böyle bir yolculuğa çıkmak için iki nedeni olur insanın: dostluk ya da öc.

— Dostluk, dedi Sam. Bana ihtiyacı var.

Hoşnut Bizon elini Sam'ın omuzuna koydu:

— Yürekliliğini beğendim, dedi. Soylu bir yüreğin var. Alın yazın da korkutmuyor seni. Yine de, böyle bir yolculuğa çıkma derim. İçine dalan kurtulamaz Kaplumbağalar Çölü'nden.

— Maalesef, dedi Sam, bu adamla konuşmam gerek.

— İyiliğini bu kadar istediğine göre sana çok mu kötülüğü dokundu?

— Evet.

— Anlıyorum, dedi Hoşnut Bizon. Bu adamın çağrısına dayanamıyorsun.

— Hayır. Beni çağırmıyor.

— Çağırıyor diye üsteledi Hoşnut Bizon. Ama sen farkında değilsin. Çığlıklarını kulakların işitmiyor, çünkü içine işlemiş bile senin o çığlıklar.

— Mutsuz bir adam, dedi Sam.

— Çok yürekli olman gerekecek, diye açıklama yaptı az önce ağlayan kızılderili. Mutsuz insanların geçtikleri her yeri yakıp yıktıkları olur. Onun basıp geçtiği yerlerde yıkıntıdan başka bir şey bulamayacaksın.

Hoşnut Bizon, oğluna bir şeyler söyledi. Ak Kartal orada asılı duran bir bıçağı alıp babasına verdi...

— Bu senin, dedi Hoşnut Bizon Sam'a. Bunun varlığı tehlikeye koşan adamın yüreğini ısıtır. Eğerine as bu bıçağı.

Bıçak güzel bir av bıçağı idi. Sam Hoşnut Bizon'a teşekkür ederek bıçağı aldı.

— Güneşle birlikte yola çıkarsın, dedi Hoşnut Bizon. Doğan gün umutlara gebedir.

ON

Sam Kaplumbağalar Çölü'nün sınırlarına öğleye doğru varacağını hesapladı. Hoşnut Bizon'un dileğince eğerine asılıydı Şeyen bıçağı. Gün ağardığından beri yol alıyordu.

— Hep merak etmişimdir, dedi Sam, bu çölün adı neden Kaplumbağalar Çölü'dür diye?... Orada kaplumbağa maplumbağa barınamaz ki.

— Yakında öğrenirsin, dedi Lola.

— Bu bir yanıt değil, dedi Sam.

— İçinde ancak yavaş gidilebildiğinden belki de, dedi Lola. Sam bu umursamazlığı Lola'nın bir daha göremeyeceği Yaban atının etkisine yordu.

— Bugün keyifsizsin, dedi.

— Uzağa gitmek isteyen bineğini gözetir, dedi Lola.

Hoşnut Bizon'un salık verdiği bir keçi yolundan iniyorlardı. Yol dik olmakla birlikte, kestirmeden varıyordu çöle. Hoşnut Bizon,

Sam'ın aradığı adamın çölde olduğuna inanmış gibiydi. Çünkü böyle bir adam ancak yalnızlığı isteyebilirdi. Gerçi Sam, Boone'un kasabada da görüldüğüne dikkatini çekmişti onun ama:

— Bazen kasabalar da çöller gibidir, demişti Hoşnut Bizon.

Lola, alışılmamış bir sıkıntıyla iniyordu keçi yolundan.

— Korkuyor musun? diye sordu ona Sam.

— Yooo, dedi Lola. Ama dünden beri hiç bir şeye güvenim kalmadı. Artık acı çekmiyorum Sammy. Gerçekten üzülmeye başladığımı sanıyorum ama... Daha uzun bir süre de üzüleceğim... Ya da ne bileyim, belki de o kadar uzun sürmez.

— Karnım acıktı, dedi Sam.

— Tamam, dedi Lola. Sen bir lokma bir şey yersin, sonra da dinleniriz biraz.

— Yiyemem.

— Ben de kendime gelirdim halbuki.

— Olabilemez, diye yineledi Sam.

— Niçin? Merak etme çok geçmez kavuşursun Sydney Boone'a.

— Ondan değil. İncilden gayri ne varsa Şeyenlere bıraktım.

— Nasıl yani?...

— Karınları aç. Anlıyorsun değil mi? Kırılıyorlar açlıktan.....

— Ondan o kadar yaşlı gözüküyorlar.

— Öyle... Kazmayla küreği de bıraktım. Herşeyi, Bill'in tuz paketini de... Kahveye varana kadar her şeyi bıraktım.

— Şimdi ne yapacaksın? diye sordu Lola.

— İnsan yolunu yordamını bildi mi, çölde yiyecek bir şeyler bulur. Kaktüsler var, yılanlar, kertenkeleler var...

— Benim dişime göre pek bir şey yok anlaşılan .Kaktüs sevmem.

— Üç günde aşılır çöl.

— Dörtnala gidersen, diye düzeltti Lola.

— Bilemedin beş gün olsun, dedi Sam Lo· la'nın yelesini okşayarak.

— Beş gün, diye yineledi Lola.

Sam Lola'nın ürperdiğini duydu:

— Korkma, Lola'm benim!

— Korkmuyorum. Ama ya yolumuzu şaşırırsak örneğin...?

— Şaşırmayız yolumuzu. Yolumuzu şaşırmak demek, Boone'u bulamamak demek.

— Sen sorunu böyle görüyorsan söyleyecek bir şey yok, dedi Lola başını eğerek. Sabah söyleyişinin onun için bitmiş olduğunu belirtmek ister gibiydi.

— Unutursun onu, dedi Sam.

Lola yanıtlamadı. Sam, Lola'nın Gökmavi' yi hiç bir zaman unutamayacağı gibi bir önseziye kapıldı.. Birden büyük bir üzüntü duydu bundan. Kıskançlık duyuyordu orada bulunmamasına rağmen varlığını yitirmeyen yaban atına karşı.

— Artık üç kişi olduk, dedi.

— Dört, diye düzeltti Lola. Aptalca kıskançlığın sana Sydney Boone'u unutturmasın.

Evimizden bu kadar uzaklarda olmamız onun yüzünden. Hem diyorum ki, keşke...

— Keşke...?

— Keşke mahmuzların olsaydı da onları bir güzel saplasaydın böğrüme. Bana arada bir çektiğimi unutturacak somut, gerçek bir acı duymuş olurdum.

Lola'nın susuzluğunu gidermek için bir su birikintisinin önünde durdular. Moladan yararlanıp su doldurdu mataralara Sam. Su birikintisinin çevresinde, kızıl ve altın sarısı yemişleri olan küçük ağaçlar vardı. Çiçekler vardı. Sam yemişlerden birkaç tanesini dişledi, tadlarını güzel buldu. Topladı yemişleri, azık niyetine heybesine attı:

— Böylece uzun bir süre için yiyecek diye bir derdimiz kalmaz, dedi.

— Yemişin böylesini de hiç görmemiştim.

Lola, yemişlerden birkaç tanesini şöyle bir taddı, sonra yiyesi olmadığını söyleyerek burun kıvırdı. Sam yere oturmuş önüne bakıyordu. Lola geldi başını Sam'ın omuzuna dayadı.

— Ne yöne gideceğimi pek kestiremiyorum, dedi Sam.

— Evimize dönsek belki de daha iyi olur.

Sam okşadı onu, ancak Sydney Boone'u gördükten sonra eve dönebileceğini söyleyerek avuttu Lola'yı. Boone'un belki de pek fazla arayı açmamış olabileceğini ekledi.

— Boone mutsuz. Mutsuz bir adam hızlı gidemez, diye açıkladı Sam.

— Hadi öyleyse yola çıkalım, dedi Lola. Çünki ben de pek hızlı gidemiyorum.

Sam eğere atladı. Dar yol, bir düzlükten geçiyordu şimdi. Lola'yı dörtnala kaldırdı. Yelesinin üzerine uzanmış, kulağına çiftlikte M. Malone'un sürülerini geri getirirken yaptığı gibi bir şeyler söylüyordu mırıl mırıl. Hiç bir şeyin Lola'nın dörtnala gidişi kadar güzel olmadığını ve bu gidişin onları, kurtarmayı kararlaştırdıkları Boone'a götürdüğünü söylüyordu. Sustuğu zaman daha konuşmasını istiyordu Lola, ki her şeyi unutup Sam'ın amacını düşünsün. Güneş tepelerindeydi. Lola'nın derisi yavaş yavaş parlıyor ve ter ince oluklar halinde böğrünü aydınlatıyordu. Sam arada bir sağına soluna bakıyor ve buraları hiç tanımadığını görüyordu. Böyle yerlerin olabileceğini aklına bile getirmemişti. Geçtikleri çöl değildi ama çölün habercisi gibiydi... Uzakta bir boğaz oluşturan iki kaya gördüler. Sam, Kaplumbağalar Çölü'nün bu kayaların ardında başladığını söyledi. Lola ne karşı çıkıyor ne de onaylıyordu. Kendisi için artık yalnızca çöle erişmek ve içine dalmak önemliymişçesine dörtnala koşup duruyordu. Yine de dayanamayıp, Sydney Boone'un bu yönden gittiği konusunda hiç bir kanıtları olmadığına dikkatini çekti Sam'ın.

— Ben biliyorum ya dedi Sam. Daha ne...?

Hiç bir şeyin doğrulamadığı bu kesinlik onu da ürkütüyordu. Lola, Sam'ın kafasını birşeye taktığı zaman kötü taktığını söyledi. Böyle anlarda ses çıkarmayıp, Sam'ın dediğini yap-

maktan başka çıkar yol yoktu. Bunu da söyledi Lola.

— Kafamı takmadım, diye düzeltti Sam. Yüreğimde duyuyorum bu inancı. Kafamda bir şey yok.

Sonra kayalara uzanan keçiyoluna doğru tırısa kaldırdı Lola'yı.

— Üşüyorum, dedi Lola adımlarını kendiliğinden yavaşlatarak.

Sam söz verdi. Çöle dalmadan önce mola verecekler, Lola da güneşte ısınabilecekti. Şimdi izledikleri dar yola sarp kayaların gölgesi düşmüştü. Sam da üşüyordu. Karşıdan ikisinin de iliklerine işleyen soğuk bir rüzgâr vuruyordu. Sam, birden kayaların altında insanın tepesine değdi değecek buzdan sarkıtlar gördü. Koca bir orgun boruları gibi duran sarkıtlar. Yine aynı anda, Lola'nın yelesinin, tıpkı kendi saçları ve kurşun çubuklar örneği ağırlaşmış kirpikleri gibi buzdan pul pul çiçeklenmiş olduğunu gördü. Soğuk dizginleri şahrem şahrem yardı. Sam parmaklarını ısıtmak için dizginleri bir elinden diğerine geçirmek istediğinden, derisi dizginlere yapışıp kaldı. Lola'nın soluğu üzerlerine bir bulut gibi yayılıyordu. Sam soğuğun, sıcağın yerini bu kadar çabuk aldığı bir ülkenin, garip bir ülke olduğunu düşündü. Şapkasının altında, saçlarının ense köküne doğru kaskatı kesildiğini duyuyordu. Birkaç saat önce tıraş olmasına karşın, suratı zımpara kâğıdı gibi pütür pütür olmuştu. Çölün tanrının gerçek bir lûtfu olduğunu düşünüyordu. Çünkü

başının üstünde birkaç metre yükseklikte, yakıcı bir ışık kuşağının parlak noktacıklar halinde sonsuza dek uzandığını görüyordu. Tam bu parlak noktacıkların ne olduğunu kendi kendine soruyordu ki, gözlerinin donmaya başladığını anladı. Lola'nın yarı kör sendelemeleri de doğruladı bunu. Papaz'ın bir sözünü anımsadı Sam... Işığın yükseklerden geleceğini söylemişti Papaz efendi. Lola'nın sağrıları taş gibi olmuştu. Korkunç bir güç harcayarak topuğuyla dürtükledi Lola'yı. Kendi bacakları da kasılmıştı. Lola hızlandı. Sam, bu cehennemden bir an önce çıkmaları gerektiğini anlatmak için okşadı onu. Ağzını açacak gücü yoktu çünkü. Lola'yı topuklarken, baktı, bacakları kırağıdan apak olmuş. Tüm gövdesinin de böyle ak olması gerektiğini düşündü. Çünki Lola da, Sam'ın altında, külrengi taş bir heykel, bir lekeydi şimdi. Bulundukları karanlıklar yöresinden, birkaç metre önüne parlak bir çizgi çeken ışığı hayâl meyâl da olsa seçiyordu Sam. İkisi, bütün güçlerini toplayıp gerildiler ışığa ulaşmak için. Bir çatırtı oldu ve yankılandı... Sam sesin, su donunca çatlayan matarlardan geldiğini anladı. Şeyen bıçağı, ateşte kızmış demir gibi gömülüp kalmıştı eğerin derisine. Buddy'nin koltları kalçalarını yakıyordu Sam'ın. Gözkapaklarının altında buzdan billurcuklar halinde toplanan ve eğerin tutamaklarındaki ellerine arada bir düşen gözyaşlarını bile tutacak gücü kalmadığını düşündü... Tıpkı kurul üyesi yaşlı kızılderili gibi.

Birden bir okun onu delip geçtiği gibi bir duyguya kapıldı Sam. Okun üçgen ucu sanki bağrında genişliyor, genişliyordu... Ama bundan öyle büyük bir rahatlık duydu ki... Lola'nın da o güzelim doru rengine kavuştuğunu görünce ışıklar yöresine ulaştıklarını anladı. Korkunç bir kişneme tutturdu Lola. Altında zangır zangır titrediğini duyuyordu Sam Lola'nın. Onu okşadığı zamanlar arada bir yaptığı gibi kafasını sallıyordu. O görkemli ve fazla hazırcevap yaban atının yanında da öyle sallamıştı kafasını. Sonra Sam'ın onu incitmemek için her zaman gevşek bıraktığı gemini çekiştirdi Lola ve gevşedi kaldı... Güneşin altında bir süre kımıldamadan durdular... Sonra Sam indi ve külrengi kumlara uzandı boylu boyunca. Lola, Sam'ın boynuna, sırtına, bacaklarına hohluyordu ısınsın diye. Sonra da gelip Sam'ın yanına uzandı, başını avucuna dayadı... Birkaç dakika sonra, canının yandığını söyleyerek sırtüstü döndü Sam. Buddy'nin tabanca kayışını çözdü. Koltların her iki kılıfın iç tarafını kavurduğunu ve ikisinde de yıldız biçimi iki delik açtığını gördü. Ayak ucuna bıraktı çözdüğü kayışı. O zaman pantalonunun da yarı baldırlarına kadar lime lime olduğunu farketti. Mintanının eteklerini sıkıntıyla pantalonundan çıkardı, çünkü kumaş tenine yapışmıştı. Pantalonunu tutan palaskasını da çözdüğünde, koltların bacaklarına değdiği yerlerde iki yaranın açılmış olduğunu ürkütüyle gördü. Lola esirgeyerek inceledi yara-

ları ve Sam'ın kuşkularını gidermeye çalışarak yanıkların pek güzel durmadığını, ancak güneşin onları tez vakitte kurutacağını söyledi. Sam'ın ister istemez bu lekelerden dolayı ömür boyu çifte tabancalı gezeceğini de ekledi. Sonra takılmaları için özür diledi. Sam'ın acı çekmesi ina da acı veriyordu gerçekte. Sam ,güneş kurutsun diyc yaraları örtmedi. Yanılmamıştı Lola. Birkaç dakika sonra, görenin —biraz düşgücü varsa ve olayı da biraz biliyorsa— kabza namlu yerinde, kolt olduğu pekâlâ anlayabileceği iki iz kalmıştı yalnızca. Sam, Kaplumbağalar Çölü'nde zavallılığın öyle pek uzun sürmeyeceğini açıklayarak giyinip toparlandı. Sonra Lola'ya, şeyen bıçağının derince yardığı eğerini çıkarmayı önerdi. Lola kımıldayacak gücü olmadığını söyleyerek savuşturdu öneriyi. O zaman Sam Lola'ya teşekkür etti ve büyük denemelerin sevgi ve esirgeme bağlarını güçlendirdiğini ekleyerek bir yığın tatlı söz mırıldandı. Karnının acıktığını söyledi sonra... Su birikintisinin kıyısından topladıkları o güzel renkli yemişlerden yemelerini önerdi. Lola'nın terkisinde asılı duran heybelerden birine elini daldırdı, bir avuç yemiş çıkararak Lola ile kendi arasına koydu. Lola onu seyrediyordu. Hiç yiyesi yoktu. Yemişlerden birini tatmasıyle tükürmesi bir oldu Sam'ın. İkincisini tattı, yine tükürdü. Dondan çürümüştü yemişler.

— Hapı yutmuş bunlar, dedi üzüntülü bir sesle Sam. Bu hiç aklıma gelmemişti. Soğuk-

tan herhalde...

— N'apalım, boşalt öyleyse heybeyi, dedi Lola. Mikrop yuvası...

Sam Lola'nın dediğini yaptı ve o renkli güzelim yemişleri kuma gömdü. Yine de kendini umutsuzluğa kaptırmadı. Az ilerde mutlaka kertenkeleler ve yılanlar bulacaklarını, varını yoğunu şeyenlere bağışlamış olmasına karşın, ateş yakmaya yarayacak birşeyler sakladığını söyledi.

— Buna da şükür, dedi Lola.

Şaşkın şaşkın baktı Sam. Lola'nın düşünceleri, en ince bükümlerine kadar yeni bir kimliğe bürünmüşlerdi. Sesinin rengi değişmişti Lola'nın. Hüzünlüydü. Gözden ırak olanın gönülden de ırak olacağını düşünen Sam, üstüne düşmemeyi yeğ tuttu.

— Şimdi ne yapıyoruz? diye sorduysa da Lola, alacağı yanıt onu ilgilendirmez gibiydi.

— Uyuyalım biraz, dedi Sam. Bu da gerekli. Sonra yeniden düşeriz yollara Boone'u bulmaya...

Çölü gösterdi.

— Evimize dönsek nasıl olur? dedi Lola. Bırakalım Boone gözünün gördüğü yere gitsin.

— Olmaz, dedi Sam. Ölmek var, dönmek yok.

— Haklısın dönemeyiz, dedi Lola onun suratındaki inadı görünce.

Sam yeniden yere uzandı ve bu kez, rahatsız edip etmediğini sorduktan sonra Lola'nın sağrısına dayadı başını, şapkasını gözleri-

ne indirdi. Lola'nın tatlı sıcaklığını duyuyordu ensesinde, yüreciğinin vuruşlarını...

— Ne iyiyiz böyle, dedi Sam.

— Evet iyiyiz, dedi Lola yeniden iyimser bir havada. (sonra ekledi) Sen ne dersen de Samcığım, biraz daha eğleşirsek hiç bulasamayacağız şu Sydney Boone'u.

— Biliyorum. Ama Sydney Boone'un bizi bir yerde beklediğini de biliyorum.

— Hep biliyorum diyorsun... Ne mâlûm?

— Mâlûm. Boone gelmemezlik edemeyeceğimi düşünüyor.

— Eh! İyi öyleyse günün birinde gideriz biz de öyleyse.

— Yoo, böyle düşünme. Sydney'in bize ihtiyacı var... Bunu da biliyorum. Birisine ihtiyacı olan bir adamı uzun süre bekletmek doğru olmaz.

— Peki, dedi Lola.

— Biraz kendimize gelelim, sonra yola devam...

Sam gözlerini kapadı ama bir türlü uyku tutmuyordu. Lola da uyuyamıyordu. Sam, o zaman, güneşten uyuyamadıklarını, gece olunca mışıl mışıl uyuyacaklarını söyledi.

— Sen uyursun tabii, dedi Lola.

— Farkettin mi, dedi Sam bir süre sonra.

— Neyi?

Üzerlerine buz yağan o geçitte —kuşkusuz karşıdan, yâni çölden— esen rüzgârda, ez-

giye benzer garip bir ses duyar gibi olmuştu. Lola da hatırlıyordu böyle birşeyler duyduğunu. Ancak şimdi çölde olduklarına, rüzgâr müzgâr da olmadığına göre, çölden geçite rüzgâr esemeyeceğini belirtti.

— Doğru, dedi Sam. Peki, nereden geliyordu o ses?

— Bilmem.

— Ne dersen de, güzeldi.

Lola, Sam'ın keyfini bozmamak için, pek tadına varamadığını, çünkü soğuktan gözlerinin neredeyse körleşmiş olduğunu söyledi.

— Gözlerim iyi görmedi mi, kulaklarım da ağırlaşır, diye ekledi.

Sam bu sözlere yürekten güldü. Mahmuzu olmamasına rağmen onu topuğuyla dürtüklediği için özür diledi.

— Elimizden geldiği kadar çabuk olmamız gerektiğini anlatmak istiyordum sana, dedi.

— Biliyorum, dedi Lola. Yine de beni topuklaman hoşuma gidiyordu. Yalnız olmadığımı anlıyordum böylece .

Sam onu okşamak için elini uzattı ve eğerini çıkarmayı önerdi bir daha. Lola yine «Olmaz!», dedi. Uyuyamadıklarına göre biraz sonra yola çıkacaklardı nasıl olsa.

— Eğer mahvolmuş, diye hayıflandı Lola.

— Öyle, dedi Sam. Değdiği yeri kavuruyordu bıçak. Belki de canımızı kurtaran bu oldu.

Sam bir an düşündü ve çöle erişmeden aş-

maları gereken bu engelin, Hoşnut Bizon'un yabancısı olmadığını ve onun sayesinde bu zorlu deneyden sağ —ve iyi kötü de— salim çıkabildiklerini açıkladı.

— Bu kızılderililer de can sıkıyorlar, dedi Lola. Hep çift anlamlı konuşuyorlar. Açık seçik tek lâf ettikleri yok.

— Öyledir onlar. Bir denemeden geçileceğini sezdirirler ama ne olduğunu dünyada söylemezler. Töreleri böyle, dedi Sam.

Lola bu törenin aptalca bir töre olduğuna Sam'ın dikkatini çekti. Çünkü gençleri erkekleştirmek için onları türlü tehlikelere atıyorlardı. Sonunda bütün şeyenlerin ölmesine yol açıyordu böyle töreler.

— Hayır!! dedi Sam kızgınlıkla. Onları öldüren açlık!

Lola özür diledi ve hüzünlü bir sesle, aslında hiç de öyle düşünmediği halde, ağzından önce kendisini üzen kötü şeyler çıktığını, kendisine ne olduğunu anlayamadığını söyledi.

— Yazık...

— Ben de aynı şeyi söyleyecektim, diye şakalaştı Lola.

Sam'a bakarken, hayatta ondan başka kimsesi olmadığını, kardeşleri, bacıları ölen, Bill'i de gömeli pek az olan Sam'ın da ondan başka kimsesi kalmadığını anlıyordu.

— Şeyenler iyi insanlar, dedi Sam. Hem soylu hem de her bişey...

Lola onayladı. Çünkü Sam bu konuda,

doğru sözü seven Lola'nın bile karşı çıkmasına pek boyun eğeceğe benzemiyordu. Lola yine de, Sam'ın başkalarıyle ilgili olarak iyi konuştuğunu, seçkin sözler kullandığını, gelgelelim sözkonusu kendisi oldumuydu şaşılacak derecede beceriksizleştiğini ekledi.

— Doğru, dedi Sam. Şahsımdan söz ederken, kimden söz ettiğini pek bilemiyorum şahsen.

— Ya Mildred? dedi ansızın Lola.

— Pat Ruffing'le evlenecek, dedi Sam.

Sonra şapkasını çıkardı. Kıpkırmızı kesilmiş güneş bir fırın ağzı gibiydi. Sam terlemişti. Alnını ve yanaklarını elinin tersiyle sildi.

— Onu sevmiyor, dedi Lola.

— Kim?... Neyi sevmiyor?

— Pat Ruffing'i canım, sevmiyor.

— Ayağı aksıyor, dedi Sam.

Lola bunun üzücü birşey olduğunu kabul etti. Ama yine de bir ata göre şanslı sayılırdı Pat Ruffing.

— Atın ayağı aksarsa vururlar, dedi Lola.

Ve birden Sam sıçrayarak ayağa fırladı. Alnına vurdu ellerini. Lola, Sam'ın başını alıp gitmesinden korkuyormuşcasına dikildi ayağa.

— Lola! Lola! diye bağırdı Sam.

— Evet buradayım Sammy! Ne var Sammy?!!...

Sam dehşetle çevresine bakıyordu. Elleriyle yüzünü sıvazlıyor ve çiftlikte uyurlarken arada bir olduğu gibi, yalnız Lola'nın onu kur-

tarabileceği korkulu bir düş görmüşcesine bağırıyordu. «Lola! Lola!» diye.

Lola doğruldu ve geldi başını Sam'ın göğsüne sürttü. Ama Sam onu ne görüyor ne de duyuyordu. Kafasındaki bir saplantıdan dolayı büyük bir korkuya düşmüş gibiydi.

— ola! diye haykırdı. Suyumuz yok! O çatlayan mataralardı!...

ON BİR

Lola Sam'a, şimdiden susuzluk çekmeye başladıysa, yol yakınken geri dönebileceklerini söyledi. Birkaç metre geride kalmıştı buzlar yöresi. Ama birden duruldu Sam. Buna gerek olmadığını söyledi. Susamış filân değildi aslında. Düştüğü korkuyu kendi de anlamıyordu. Böyle gafil avlanıp ortalığı velveleye vermek, günlerini çölde geçirmiş, onu, içinde doğup büyümüşcesine avucunun içi gibi bilen bir delikanlı için anlaşılır şey değildi. Ama apansız olmuştu. Engelleyememişti. Bir delikanlı olarak, kaktüslerin içinde susuzluğunu giderecek bir şeyler bulabileceğini biliyordu pekâlâ. Hem kanaatkâr delikanlıydı o.

— Doğrusu boğazıma düşkünümdür ama içkim yoktur, dedi.

Lola ona inandığını belirtti gülümseyerek. Ayyaş bir binici ile dünyada yapamazdı. Hem nasıl ünlemişti Sam Lola'nın adını, değil mi?... Güzel şeydi Sam'ın dara geldi mi, Lola'yı çağırması.

— Senden başka kimsem yok, diye mırıldandı Sam. Bill öldü artık.

Sam Bill'den söz etti biraz. Ölümüne üzülmüştü. Üzülmüştü çünkü, Prescott'un da dediği gibi, kardeş kutsal bir şeydir. Zaten Prescott'un görüşünü herkes paylaşmıştı. Bill her zaman anlayamamıştı tabii Sam'ı. Ne Bill ne de diğer kardeşleri anlamışlardı Sam'ın niçin bir çiftlikte çalışmaya karar verdiğini... Sonra Bill'in ekmeğini hangi yoldan kazandığını pek bilemediğini söyledi. İkizlerin de öyle... Günün her satinde tuvaletler giyen ve kokular süren bir sürü kadınla birlikte yaşadıkları anlatılan kızkardeşlerinin de hayatlarını nasıl kazandıklarını pek kestiremiyordu. Görüşemiyorlardı sık sık. Zaten görüştüklerinde de Sam öyle çok konuşmazdı. Söyleyecek lâf bulamazdı çünkü. Çok çok, hepsini ayrı ayrı sevdiğini söylerdi. Bu sevgiyi nasıl kanıtlayacağını bilemediğini söylerdi... O zaman onlar Sam'ı, vurdumduymaz, yalnız yaşamasını seven bir adam sanıyorlardı belki de.

— Evet, yalnızımdır çoğu zaman, ama hep başkalarını düşünürüm, diye açıkladı Sam.

Bill'in öldürülmesinden, kim ne derse desin, kin değil, Sydney Boone'un daha iyi bir insan olmasıyle silinebilecek yoğun bir hüzün duyduğunu ekledi. Lola'ya kalırsa bu duygular ehvenişer duygulardı ama, Sam'ın, zorbalık dışında bir şey tanımayanlar tarafından anlaşılmaması da olasıydı. O zaman Sam Lo-

la'ya, bu hüznün dağılması için hemen yola koyulmaları ve Sydney Boone'u bulmaları gerektiğini söyledi. Hüznü, yüreğinde oyuklar açan bir hüzündü. Ancak akşam güneşinin karşısında ya da uzanıp giden Kaplumbağalar Çölü'nü seyre daldığı zaman unutabildiği bir hüzündü. Sam, Buddy'nin koltlarını heybelerden birine yerleştirdi. Bu arada Lola ona doğayı ve kuşları seven, bunlar üzerine güzel sözler söyleyebilen ve bir çiçeğin güzelliği karşısında ağlayabilen bir adama, örneğin Sam'a ne ad verilebileceğini sordu. Sam bildiği kadarıyle böyle bir adama özel bir ad verilmediğini söyledi. Kuşkusuz, aynı durumda bir tek kendisi de değildi. Sydney Boone'un bütün ailesini öldürmüş olmasına karşın, yine de kuş seslerini ve çayırları sevebileceğini ekledi.

Sam, Lola'nın dizginlerine yapıştı ve işte böyle, yan yana, Kaplumbağalar Çölü'ne daldılar. Uzaktan ilk kaktüs göründü. Sam, susuzluğa alışmak için, ancak dayanamayacağı kadar susadığı zaman içmenin daha doğru olacağını düşündü. Lola, Sam'ın makûl bir adam olduğunu ve böyle kalendermeşrep birinin hayatta başarı kazanacağını söyledi. Bir süre konuşmadan yolaldılar. Sessizliği Lola bozdu. Burnuna bir yanık kokusu geliyordu.

Kokunun nereden geldiğini anlamak için sola sapmayı önerdi. Belki de Sydney Boone'un yaktığı bir ateşti bu. Sam söyleneni yaptı ve yüz metre kadar ilerde, kömürleşmiş kak-

tüslerden oluşmuş bir ateş kalıntısına rastladılar. Sam «Ben yanılmam,» dedi. Demek doğru sezinlemişti. Ama Lola avaz avaz karşı çıktı. Bir kere kokuyu Sam değil, o almıştı. Sam durumun inceliğini anlayarak, Lola'nın haklı olduğunu kabul etti. Ama Lola, Sam'ın onun başarısını küçümsemeye çalıştığını söyledi. Kötü niyeti işte basbayağı ortadaydı. Sam bu suçlamaları duymuyordu. Sönük ateşin üzerine eğilmişti. Kömürleşmiş kaktüsleri çomakladı ve bu ateşi ancak Sydney'in yakmış olabileceğini belirtti.

O zaman, Lola'nın kafası kızdı. Bütün bir sülâlenin köküne kibrit suyu eken bir herifi küçük adıyle anmak da biraz fazlaydı doğrusu. Oysa gereken kinle «Boone!» denebilirdi... Sam bundan böyle bu adamı yalnızca soyadıyla anacağını söyledi. Gerçekten, sevginin ve kinin ayrı bir dünyadan kalma bir anı olduğu çölde bile, ona Sydney demek fazla sevecenli davranmak oluyordu.

Sam küllerin arasından bir kertenkele derisi çekti çıkardı. Derinin, Boone'un yemeğinden arta kaldığı su götürmezdi. Sam Kaplumbağalar Çölü'ndeki kertenkelelerin en lezzetli kertenkeleler olduklarını anlattı Lola'ya... Etlerinin, kuzeydeki kertenkelelerin etlerinden bile yağlı olduğu kulağına çalınmıştı. Lola bu işe pek şaştı. Bildiği kadarıyle bir kuzey kertenkelesi çatlayıncaya kadar yiyebilirdi. Oysa bu çölde eğer kertenkeleler birbirlerini paralamıyorlarsa, pek dişe dokunur birşey yoktu.

Bu düşüncenin doğru olduğunu kabul etmekle birlikte, hiç yeri ve sırası olmadığı için tartışmaya girmedi Sam.

— Her ne hâl ise işte, dedi ve lâfı kapadı.

Eğere sıçradı. Dünden beri garip bir havadaydı Lola. Sam ak dese, Lola kara diyordu. Yaban atı Gökmavi'nin bu işte bir parmağı olduğunu düşündü Sam. Lola'ya bundan böyle direnmeyi öğütlemiş olabilirdi. Üzüyordu bu durum tabii Sam'ı. Ama bir yandan da, eve dönünce herşeyin eski dirliğine düzenine kavuşacağını düşündü, içi rahatladı.

Kolunu uzatarak izleyecekleri yolu gösterdi ve tırısa kaldırdı Lola'yı. Uzun bir sessizlik oldu. Sonra Lola, Boone şimdiden çölü aşmışsa, ne yapmayı düşündüğünü sordu Sam'a.

— O zaman çölün çıkışında buluruz onu, dedi Sam.

Lola birden ilgilendi. Çölün ardında ne vardı? Orada manzara nasıldı. Çünkü hiç yolculuğa çıkmamıştı daha önce Lola. Bütün o bilgiç havalarına karşın, Sam'ın da ilk yolculuğuydu bu. Daha önce çölü aşanların dediklerine bakılırsa, çölün ötesinde büyük bir ırmak akıyordu. Bu ırmak, kuzeyde olduğundan daha gür ve yeşil otlarla kaplı bir ülkeyi suluyordu. Her bir tarafta çiçekler vardı... Lola, herkesin sözüne güvenmenin zor olduğunu, ama Papaz'ın sözünü ettiği cennet varolmadığına göre, bu ülkeyi şimdiden cennet saydığını söyledi. Sam, yeni bir ateş kokusu alırsa ona haber vermesini istedi.

— Ben de olmasam halin ne olurdu bilmem, dedi Lola.

Sam, Lola'nın yelesini okşadı ve insanın sevdiğiyle yolculuk etmesinin güzel bir şey olduğunu söyledi.

— Yolculuktan yolculuğa fark var, dedi Lola.

Sam'in kafasını karıştıran bir şey vardı. Şeyen kızılderililerinden biri, Boone gibi bir adamın geçtiği yerde ancak yıkıntı bırakabileceğini söylemişti. Oysa bu çölde herşey, bir çölde olabileceği gibiydi Yıkıntıya benzer bir şey görmemişti Sam. Evet. kertenkele vardı —Boone'dan arta kalan kertenkele derisi bunu doğruluyordu. Başları kesilip atıldıktan sonra kızartılabilecek yılanlar vardı. Ve belki de, belki de şurda burda bir su birikintisine bile rastlanabilirdi. Böyle düşünmek Sam'ı rahatlattı. Acıkmış olduğunu hatırladı. Lola'ya bir kertenkele ya da yılan yakalamak için kısa bir mola vereceklerini söyledi. Lola'ya göre hava hoştu ama bu kadar sık mola verdiklerine bakılırsa, Kaplumbağalar Çölü bu adı boşuna taşımıyordu. Kendi payına hiç acıkmamıştı. Birkaç saat sonra, bir kaktüsle yetinebilirdi. Yeter ki Sam, şeyen bıçağıyle dikenlerini ayıklasın, yenir yutulur hale getirsin kaktüsü. Sam acele etmediğini doğruladı. Çevrelerindeki manzara o kadar güzeldi ki. Bakına bakına gidiyorlardı işte...

— Rissling'in dediğini unutma. Manzaraya kapılıp koyverme kendini.

Bu sözleri yersiz buldu Sam. Kimseyle dövüşeceği yoktu ki. Tersine, mutsuz olduğu için kötülük yapan bir adamla yakınlık kurmak istiyordu. Lola sonuç olarak, Sam'a fazla iyi yürekli olduğunu söyledi. Hayret, bazılarının ayakları yere basmıyordu hâlâ.

Sam aradığını bulacağından emin olduğu bir yerde durdurdu Lola'yı. Çöl burada, kertenkelelerin uyumak için altlarına sığınabilecekleri ince, yassı kayalar halinde dalga dalga yükseliyordu... Lola, kerkenteleleri kovuklarından silâhla çıkarmayı öğütledi ama Sam kabul etmedi... O meretlere dokunmak istemiyordu. Kalçalarındaki izler aklına geldi. Onları ömrünün sonuna kadar taşıyacağını düşündükçe içi bir garip oluyordu. Yere atladı, şapkasını eline aldı. «Şimdi gelirim...» diyerek Lola'nın yanından ayrıldı. Uçuşup duran birkaç böcek avladı avcuyla. Kertenkele yuvasının bulunabileceği bir kayanın altına bıraktı onları. Sonra böceklerin çekeceği sürüngenin üstüne şapkasını atmaya hazırlandı. Birkaç dakika öyle yüzü koyun bekledi ama ne gelen vardı ne giden. Sam işini daha sağlam tutmaya karar verdi. Doğruldu ve tam elini kayanın altına sokmaya hazırlanıyordu ki gözüne, rengi kumun rengiyle karıştığı için farkedemediği bir kertenkele ilişti. Ustalıkla fırlattı şapkasını ve kerkenteleyi yakalamak için ileri atıldı. Kertenkele kıpırdamadı bile. Hiç oralı olmadı. Sam, derin bir uykuya dalmış olabileceğini düşünerek tutup silkeledi kertenkeleyi.

Ama kımıldamadı yine hayvan. O zaman Sam, elindeki kertenkelenin ölü olduğunu anladı. Fırlatıp attı. Çünkü kendi öldürmediği bir kertenkeleyi yemek olmazdı. Üstelik, farkına şimdi varıyordu: Kertenkele aynen, kokuşmuş sularda karnı havada yüzen bir balık gibi çürümüştü. Sam, bir kaç adım daha attı, kumun renginde başka kertenkeleler gördü. Hepsi cansızdı. Birden kumun kertenkelelerin rengini aldığını düşündü. Yoksa kendi gözleri mi?... Buzdan yanan gözleri...? Sam yine birkaç adım attı ve başka kertenkeleler gördü. Bu kez onar onar. Hepsi ölü ve çürümüş kertenkeleler. Bunun yalnız insanları değil, çölü bile yokedebilecek bir kötülük yapma gücüne sahip olan Boone'dan başkasının işi olamayacağını düşündü. Boone'u lânetlemek istedi ama tuttu kendini... Sydney Boone'u lânetlemek Sam'ı günün birinde bütün insanları lânetlemeye götürürdü. Bu da Boone'a yeni bir zafer kazanmak fırsatını vermek olurdu.

Şapkasını başına geçirdi ve ağır ağır Lola'nın yanına döndü. Ne gördüğünü anlatmayacaktı ona. Herhalde kumun renginden durumu anlayamamıştı Lola. Yoksa onun gözleri de mi?... Gezginlerin, yeryüzünün en güzel rengine sahip olduğunu söyledikleri Kaplumbağalar Çölü'nün kumu altın gibi kumu buydu ha!...

Lola'nın yanına varınca kertenkelelere rastlamasına rastladığını, ama buradaki kertenkelelerin çok ufak olduğunu söyledi ve kü-

çük balıklar gibi, kertenkeleleri de büyümeye bırakmanın daha doğru olacağını anlattı. İlerde, uygun boyda olanlarına ya da yılanlara mutlaka rastlayacaklardı.

Belki de, şurada, beş yüz metre ilerde, şu kaktüslerin yükseldiği yerde... Sam Lola'nın iki gözünün ortasına bir öpücük kondurmak istedi. Ama Lola, göz göze gelmek istemezcesine kaldırdı başını. Elinden geldiği kadar çabuk eğere atlamasını öğütledi Sam'a. Bulundukları yer ona pek tekin gelmiyordu.

Sam binince, Lola kulaklarını dikti, dörtnala kalktı kaktüslere doğru. Sam, «Bu Lola iyilik denen şeyin ta kendisi...» diye düşündü. Ne kadar iştahlı olduğunu bilirdi. Lola Sam'ın. Daha fazla aç durmasına gönlü razı olmuyordu herhal.

ON İKİ

Lola durmadan Sam'a, şimdi bulundukları yerdeki umutsuz durumun özel bir şey olduğunu, az ilerde büyük bir olasılıkla düzelebileceğini söylüyordu. Onu dinlemiyordu bile Sam. Şeyen bıçağıyle kaktüsleri deşiyordu peşpeşe. Hepsinin içi kapkara çıkıyordu. Bazılarından da sıcak katrana benzer bir sıvı akıyordu. Az sonra çevreleri, Sam'ın hırsla seyrettiği bir kaktüs mezarlığına döndü. Bu kez Boone'a bir küfür savurdu. Sam ve Lola, yola çıktıklarından beri Sam'ın söylediği ilk akıllıca sözün bu olduğuna dikkati çekti... Connery babaya hak verdi Sam. Boone veba gibiydi. Yok yere yakıp yıkıyordu her şeyi. İnsanın birisini öldürmek için bazı nedenleri olabileceğini kabul ediyordu Sam. Ayrıca efendi efendi karşılıklı oturulup konuşulsa bu nedenleri anlardı bile belki insan. Ama sen kalk durup dururken çölü yakıp yık. İşte buna aklı ermiyordu Sam'ın. Başını kaldırdığında Lola'nın çürümüş bir

kertenkeleyi tırnağıyle ters çevirdiğini gördü. O zaman bağırmaya başladı Sam. Ona yalan söylediğini haykırıyordu. Kertenkeleler ufak değillerdi, çürümüştüler. Yılanlar da çürümüş olmalıydı. Bu kaktüslerin hepsi kuru dallar gibiydiler ya da katrandan şiş şiş .Ve işte her yer, burası gibiydi. Lola umutsuzluğunu paylaşsındı. Ancak böyle kurtulacaktı bu korkunç yalnızlık duygusundan. Kumun kertenkeleler gibi külrengi olduğunu ve anlaşılan, Boone'un çölden sağ çıkmalarını olanaksız kılmak ve onları umutsuzluğa düşürmek için, her şeyi önceden düşündüğünü haykırıyordu. Lola, böyle bağırmaması gerektiğini söyledi. Kumun belki de külrengi olmadığını ve hırpalana hırpalana gözlerine böyle görünmüş olabileceğini ekledi. Sam gözlerine de inanmazsa bundan böyle neye inanabileceğimi sordu?

Geldi, başını Lola'mn yelesine gömdü. Acı çekmesin diye ondan gerçeği gizlemek istediğini söyledi. Lola da aynı şeyi yaptığı karşılığını verdi. Ona kalırsa, kumun külrengi olup olmaması değildi önemli olan. Önemli olan —yaşamı, kimbilir belki de yanlış aktaran— gözlerine inanamaz olmalarıydı. Gerçeği ancak çölden çıktıktan sonra anlayabileceklerdi... Büyük ırmağı ve yeşil otları görünce, cennete varınca...

— İyi ama, dedi Lola, ya kum bizim gördüğümüz gibi külrengi değil de, tersine sapsarı ve de altın rengindeyse, demek ki cennetin

rengi bizim için başka olacak; diğer insanlar için başka.

Sam Lola'nın buluşunun korkunç olduğunu düşündü. Kendini umutsuzluğa kaptırmasın diye bir kaktüs seçti Lola'ya, dikenlerini ayıkladı ve birkaç parçaya böldükten sonra kaktüsü şapkasının içinde sundu. Sunusunu geri çevirmekle Sam'ın kalbini kıracağını bilen Lola, biraz bir şeyler yemeği kabul etti. O zaman Sam önemli olanın davranmak olduğunu düşündü ve Lola için bir sürü kaktüs kopardı, heybesine tıktı. Lola izliyordu Sam'ı. Birkaç kez Sam'ın doğru davrandığını, güç anlarda kendini kapıp koyvermemek için, önemli olanın bir şeyler yapmak olduğunu söyledi. Sam da bunu bildiğini, bu nedenle ellerine bir uğraş bulduğunu söyledi. İnsanlar daha talihliydi Lola'ya göre. Çünkü bir at için, ellerine uğraş bulmanın tek yolu dörtnala koşmaktı. Bu da uzun süre sürdürülebilecek bir uğraş değildi. Durum bu olunca Lola'nın her molada tatsız sözler ederek surat asması doğaldı. Sam bundan böyle ellerinden geldiği kadar seyrek mola vereceklerini, böylelikle Lola'nın daha az sıkıntı çekeceğini söyledi. Lola, henüz vakit varken geri dönmeyi bir kez daha önerdi. Sam, geri dönmeyi bir ara aklından geçirdiğini ama, artık bunun olanaksız olduğunu açık açık söyledi.

— Niçin? diye sordu Lola, için için Sam'ın bu soruyu yanıtlayamamasını dileyerek.

Sam arkasına bakmasını söyledi Lola'ya.

Ve Lola, Sam'ın doğru söylediğini, dönmenin gerçekten olanaksız olduğunu anladı. Dünyada bulamazlardı yollarını. Arkalarında her şey dümdüzdü, ve hiç bir iz yoktu. Nal izleri bile silinmişti.

— Ne yönden baksan, hapı yuttuk, dedi Lola.

— İlerlemesine ilerlerim, dedi Sam. Yolumu şaşırdım. Öyleyse hepten kaybolmuş sayılmayız, çünkü önümüzde Boone'un yaktığı ateşler var. Ateşlerden çıkarırız yolumuzu. Dahası var...

— Dahası ne?

— Şey... Yâni kulağıma çalınıyor... Yâni arada bir. Bir türkü sanki...

Lola tepki göstermedi. Demek durumları sandığından da kötüydü. Kulağına sesler geliyordu şimdi de Sam'ın. Aklını yitirmediği için kutladı kendini Lola. Sam'ın ölümden de beter bu çılgınlıktan kurtulması ve cennete varabilmeleri için Lola'nm aklına dörtelle sarılması gerekiyordu artık.

Sam yeniden yola çıkmak istedi ama baktı ki hava kararıyor, oracıkta uyumayı önerdi. Lola'ya göre de yapılacak en iyi şey buydu. Sam, Lola'nın eğerini çıkardı. Yazık olmuştu eğere. Şeyen bıçağı kavurmuştu deriyi. Bu eğere çok para verdiğini söyledi. Sam... Lola'mn şânına lâyık bir eğer olsun diye kıymıştı paraya. Lola, Sam'ın bazı şeyleri pek çabuk unuttuğunu söyledi. Kaldı ki, Sam'ın da yararlandığı bu eğerin parasını yarı yarıya ödemiş-

lerdi. Malone çiftliğine Sam kadar, Lola'nın da emeği geçmişti. Birlikte olmadan yarım sayılırlardı çünkü.

— Doğru, diye onayladı Sam. Ama ben kendimden söz ederken, senden de söz ediyorum sanki.

— Her bir cevap hazır, dedi Lola. Vallahi arada bir kendi kendime soruyorum: «Acaba bu oğlan göründüğünden daha mı akıllı?» diye...

— Olabilir. Hiç ayrılmayacağız birbirimizden Lola'm!

— Boşver. İlerisini düşünmeyelim şimdi, dedi Lola. Hele burası katiyen yeri değil.

Sam örtüyü getirip kuma yaydı... Eğeri de başına yastık edip girdi örtünün altına. Lola «Çöl çöl dedikleri bu muymuş?» diyerek Sam'ın yanına uzandı. Gece birden bastırmıştı. Sam gökyüzüne baktı. Kuzeydeki yıldızlardan daha çok ve daha sık görünüyordu yıldızlar, hem de daha parlak. Işığın onlara gelmesinin uzun zaman aldığını, oysa yıldızların ölmüş olabileceklerini anlattı Sam Lola'ya. Bu bilgilerin kaynağı Papaz efendi olduğuna göre söyledikleri mutlaka doğruydu.

— Orası belli olmaz, dedi Lola.

Bu dolaylı saldırıya kafası kızan Sam, açık konuşmasını istedi ondan ama Lola, Sam'ın çok geveze olduğunu söyleyerek açıklama yapmamakta direndi.

— İnsan birbirini sevdi mi, her zaman ko-

nuşacak bir şey bulur, dedi Sam Lola'yı okşayarak.

— Oysa ben birbirlerini gerçekten seven ama ağzını açıp tek lâf etmeyenleri de bilirim, dedi Lola.

— Öylesi de vardır.

— Onlar umutlarını baştan yitirmişlerdir belki, diye mırıldandı Lola.

Ve Sam, Lola'nın o yaban atından söz ettiğini anladı. Uzatmadan, içini dökmeden, kısacık bir vedâ sözcüğüyle ayrıldığı yaban atından. Lola, bunun için Sam'dan kendini uzaklara, çok uzaklara götürmesini istemişti.

Bir eli Lola'nın yelesine gömülü uyumaya çalıştı Sam. Az sonra sinirden uyuyamadığını söyledi. Birçok bahaneler uydurdu uykusuzluğunu yenip dinlenebilmek umuduyla. Yorgunluk dedi. Bill'in ölümü dedi, yerimi yadırgıyorum dedi; olmadı. O zaman kendi kendine yalan söylemekle yanlış davrandığını düşündü.

— Karnım aç, diye mırıldandı.

— Biliyorum, dedi Lola.

Ve Sam'ın aklına Ak Kartal geldi. Neredeyse onunla yaşıt olan Ak Kartal. Hoşnut Bizon'u düşündü. Bütün şeyenleri ve utançlarını düşündü. Onların da gözüne pek uyku girmiyor olmalıydı. Ve ezilen, ayrı ayrı kabilelerden birçok kızılderilinin de aynı durumda olmaları gerektiğini düşündü. Zaman zaman bu kabileler kendi aralarında savaşıyorlarsa, başka çıkar yolları olmadığı için savaşıyor-

lardı. Çünkü bütün kızılderililer bitkin düşmüşlerdi. Ve bitkin düşenlerdir en çok savaşanlar. Çünkü savaşmak ne de olsa yaşama inanmanın bir biçimidir. Böyle düşünüyordu Sam. Lola sözünü kesti, biraz kaktüs istiyordu. Sam Heybeden bir kaktüs çıkardı. Kupkuruydu, katıydı kaktüs... Avucunun içinde Lola'ya uzattı. Lola kaktüsü ağzına aldı ve uzun uzun çiğnedi... Sonra Sam'a avuçlarını açmasını söyledi, çiğneyip yumuşattığı lokmayı yemesi için Sam'ın ellerine bıraktı. Sam, bir an duraladıktan sonra, tattı kaktüsten ama tatmasıyle tükürmesi bir oldu. İmkânı yok kaktüs yiyemiyordu Sam. Lola gerçekten incelik göstermişti ama kaktüs Sam'ın midesini bulandırıyordu.

— Yazık, dedi Lola. Birlikte yaşadığımıza göre aynı şeyleri de yiyebilseydik ne iyi olurdu.

Sam, kaktüs topağını Lola'ya uzattı ama Lola da yemek istemedi. Karnı aç değildi. Kendisi aç kaldığı için Lola'nın da yemek istemediğini anladı Sam. O da aynı duygulara şeyenlerin önünde kapılmıştı. Çok yorgun olduğunu söyleyerek, Hoşnut Bizon'un sunduğu yemeğe dokunmak istememişti. Tek başına yemeği de canı çekmemişti çadırında yalnız kaldığında. Pişman değildi yaptığına. Aynı durumda kalsa, yine öyle davranırdı. Lola güzel bir öykü bilip bilmediğini sordu Sam'a. Vakit geçsin diye hani... Sam belleğini aşağı yukarı tümüyle yitirmiş olduğunu ve anımsadığı her

şeyin Boone'la ve Bill'in ölümüyle ilgili olduğunu söyledi.

— Kusura bakma Lola, dedi Sam.

— Boşver, önemli değil, dedi Lola.

— Hayır, onun için değil. Demin Boone'a küfür ettiğime üzüldüm de... Herhalde o da bizim durumumuzdadır şimdi, değil mi? Üstelik, kimbilir, senin kadar iyi bir atı da yoktur belki.

— Eeee, hayat kolay değil, dedi Lola. (sonra ekledi:) Bu işten yakayı sıyırmanın tek bir yolu var, iki değil.

— Nedir o?

— Boone hakkında kötü düşünmek! İyiliği istemekten yeğdir çünkü kötülüğü istemek, katılaştırır insanı, daha dayanıklı kılar. Oysa Boone'un iyiliğini istersen, umudunu daha çabuk yitirebilirsin. Onun iyiliğini istemek için bir nedenin yok çünkü. Benim için de öyle...

— Söylediklerin bir başkası için geçerli olabilir belki ama ben, ııh!

— Şerif'in hakkı varmış, kaçığın birisin sen.

— Hava da soğudu.

— Sokul bana. Uzaklarda işin ne?...

Sam örtüyü üzerine çekti, yanaştı, sokuldu Lola'ya.

— Tatlı bir serinlik var, dedi. Susuzluğumu gideriyor.

— Güvenme, dedi Lola. Atlar için gece neyse, senin için serinlik de odur. Gece atları,

ertesi gün daha çok çalıştırmak için uyumaya bırakırlar.

Sam. şaşkın, başını kaldırdı. Lola bu sözleri Sam için söylemediğine yemin billâh etti. Her işi yarı yarıya görmüyorlar mıydı zaten? Kendisi kadar bahtlı olmayan başka atların yakınmalarını dile getirmişti yalnızca Lola.

— Yarın daha hızlı gideriz, dedi Sam. Bakarsın Sydney Boone'u buluruz bile...

— Bakalım...

Sam yeniden başını kaldırdı.

— Duyuyor musun?

— Neyi?

— Bilmem... rüzgârı işte...

— Rüzgâr esmiyor, dedi Lola. Bak yelemde hiç kıpırtı yok.

Sam kalkıp oturdu, kulak verdi.

— Esmiyor belki, dedi. Ama sanki esiyormuş gibi. Duyuyor musun?...

— Neyi duyuyor muyum?

— Sanki... Evet, sanki türkü gibi bir şey..

— Duyuyorum, dedi Lola, Sam'ı bozmak istemiyordu. Gel uzan buraya. Türkü uyumana yardım eder belki, kimbilir...

— İz üzerindeyiz, dedi Sam. Sevinmişe benziyordu.

Lola her şey bir yana, Boone'un Sam'ın bütün ailesini öldürmüş olduğunu belki onu da öldürmeye kararlı olduğunu hatırlattı.

— Konuşurum onunla, dedi Sam. Konuşurum onunla. Dinle bak türkü ne güzel...

— Bill de bu türküyü sevdiği için öldürtmüş olmalı kendini...

— Yok canım, olmaz öyle şey, dedi Sam. Kaldı ki ben Boone'un iyiliğini istiyorum.

— Bacılarını düşün biraz, dedi Lola. Erkek kardeşlerini düşün örneğin...

— Boone'la aralarında bir şey vardı belki, benim bilmediğim...? Sonra Bill sokağa çıktı...

— Boone da onu öldürdü.

— Ne acı.

Lola, Bill'in kendisini savunamamış olmasının daha da acı olduğunu söyledi.

— Biliyorum, dedi Sam. Biliyorum ama karşılıklı konuşup anlaşacağım ben Boone'la. Belki de öc almak için bazı nedenleri olduğunu anlatır bana... Bacılarım ve diğer kardeşlerim hakkında pek iyi şeyler öğrenmem belki de...?

— Kötü ve haksızsın. Az buçuk alçak bile sayılırsın.

— Karnım aç da ondan, dedi Sam.

Sonra sustu ve artık kulağına ses gelmediği için Lola'ya yeniden sokuldu.

— Boone uyumuştur şimdi, dedi.

Sonra Lola'nın yanında iyi olduğunu, onun bu sıcaklığını sevdiğini söyledi. Daha binlerce güzel şey söyledi. Lola onu dinliyor ve Sam soğuk almasın diye, iyice sıcak tutmaya çalışıyordu kendi gövdesini. Toparlar gibi olmuştu Sam.

— Bana ondan söz et, dedi Lola.

— Kimden?

— Hiç, diye mırıldandı o zaman Lola. Hiç...

Sam söz konusunun yine Gökmavi olduğunu anladı ama yeğ tuttu anlamamazlıktan gelmeyi.

— Ben de biraz üşüdüm de, dedi Lola.

ON ÜÇ

Lola'ya kalırsa artık düşünmek gereksizdi. Yeterince sürmüştü bu durum. İşin içinden sıyrılmak için her olanaktan yararlanmak gerekiyordu. Ama dinlemek istemiyordu Sam Lola'yı. Ezim ezim eziliyordu yüreği. Sürüklendikleri bu serüvenin tek sorumlusu olduğu halde, Lola, kendini feda etmeye hazır, Sam'ın bu badireyi atlatması için her şeyi göze alıyordu.

Hep aynı biçimde yanıtlıyordu Sam onu. Çıldırmıştı Lola. Ona salık verdiği şey ne görülmüş ne de işitilmişti.

— Bahane bulup durma, dedi Lola. Acından öldüğünü görmek istemiyorum.

Sam:

— Sus! Gözünü seveyim, sus! diye yanıtlıyordu...

Üç gündür Kaplumbağalar Çölü'nde yol alıyorlardı. Aslı astarı olmayan şeyler söylemişti Hoşnut Bizon. Sabahlar, yeni hiç bir

umut getirmemişti. Üçüncü sabah diğerlerinden de kötüydü. Kaktüsler ölüydü, binlerce kertenkele çürüyordu kumlarda. Üstlerine basmamak için elinden geleni yapıyordu Lola. Ezilince cerahat fışkırıyordu içlerinden kertenkelelerin. Arada bir, kararmış, kuruyup cam gibi kırılır olmuş kıvrım kıvrım yılanlar da buluyordu Sam. O yemiyor diye Lola da ağzına bir şey koymuyordu. Olanak buldukça da, kendisinin bir at olarak güçlü kuvvetli bir yaratık olduğunu anımsatıyordu Sam'a. Ama Sam, bu işin aklı başında bir iş olmadığında direniyordu. Şayet Lola da güçten düşecek olursa, hepten sıfırı tüketeceklerdi... Ve eninde sonunda kertenkelelerin arasına yıkılacaklar, onlar gibi külrengini alacaklardı. Cennet de başkalarına kalacaktı böylece. Lola ise, dünden beri önerdiği şeyi yapsın diye yalvarıyordu Sam'a. Ancak bu koşulda yemek yemeyi kabul edecekti Lola da. Gelgelelim Sam, böyle bir pazarlığın utanç verici olduğunu haykırıyordu. Nasıl olur da Lola, Sam'ın böyle bir öneriyi benimseyeceğini düşünebilirdi. Çirkindi, çok çirkin... Bir çok kez «şantaj» sözcüğünü yineledi Sam. Lola, üzülüyor ve şantajın bazı durumlarda sevgi ve dostluk kanıtı olabileceğini söylüyordu.

Bir yandan da yollarına devam ediyorlardı. Sydney Boone'un yaktığı ateşlerin izini kolaylıkla buluyordu Lola. Sam'ın burnu koku almıyordu artık. Eğerin üzerine yığılmıştı Sam. Başını Lola'nın boynuna yaslamış, ne-

reye götürürse Lola onu oraya gidiyordu. Şeyenlerin utancını şimdi anladığını ve kimsenin onu bu durumda görmesine katlanamayacağını söylüyordu. Arada bir, aklının yerinde olduğunu kanıtlamak için orotire gösterilerine kalkışıyordu. Geceleri şöyle biraz uyuyabilse, açlığa da, susuzluğa da katlanabileceğini söylüyordu. Oysa, her gece, faltaşı gibi açıktı Sam'ın gözleri sabaha dek... Uyku doğan günle birlikte bastırıyordu... Lola, sakın gündüz uyumamasını tembihliyordu o zaman. Çünkü, çölde sığınacak gölge olmadığından güneş öldürebilirdi onu. Sam'ın, eğerin üzerinde bile duracak gücü kalmadığı zamanlar Lola, birkaç dakika dinlenebilmesi için kuma uzanmasını öğütlüyordu ona. Sam, gölgesinden yararlansın da güneş çarpmasın diye gelip önüne dikiliyordu onun. Sam, Lola'nın terlediğini, terden sabahın erken saatlerindeki bir çayırlık gibi pırıl pırıl olduğunu görüyordu. Bir kez, yine Lola'nın gölgesine serilmiş yatarken, susuzluktan dudaklarının artık tümden çatladığını, dilinin ağzında büyüdüğünü ve yakında konuşamaz duruma geleceğini söyledi. O zaman Lola ona, tüm gövdesini yalamasını ve göğsünden bacaklarından akan teri içmesini öğütledi. Sam kabul etti. Lola'ya tutunarak yalamaya başladı onu. Terin ona iyi geldiğini söylüyordu. Dudakları tahta gibi değildi artık. Dilindeki şişlik de yitmeye başlamıştı. Bu arada Sam'la şakalaşıyordu Lola. Hey gidi hey! Ne adamlar vardı yeryüzünde!

Sinekten yağ çıkartıyorlardı vallahi... Ve Sam, bu kahrolası Boone'u bulacağını haykıracak gücü bulunca kendinde, eğere tırmandı.

Biraz serinlemişti. Yeniden, önerisinin canavarca bir öneri olduğunu söyledi Lola'ya.

— Nereden de düşündün? dedi. Şeytanın aklına gelmez.

— Nereden düşündümse düşündüm, dedi Lola. Karar vermen gerekiyor Sammy, yoksa işin bitik. Benim de işim bitik o zaman. Çünkü seni bırakıp da bir yerlere gidemem. Ben de ölmeye koyveririm kendimi senin yanıbaşında.

— Yapar mısın bunu?

— Yaparım. Ama söz aramızda böyle bir deneyden geçmesem daha iyi olur. Genç yaşta ölmek hoş bir şey değil.

— Evet, hoş bir şey değil, diye yineledi Sam.

O zaman Lola, her şeyin ona bağlı olduğunu, her ikisinin de yaşamının Sam'ın elinde olduğunu söyledi.

— Böyle konuşmaya hakkın yok, diye öfkelendi Sam. Çünkü beni haksız duruma düşürüyorsun. Ve de ölürsek herkes beni suçlayacak.

— Merak etme. Ne bulacaklar da ne suçlayacaklar. İnsanın buralarda başına bir hâl geldi miydi, uzun süre olduğu gibi kalmasa gerek.

— Sus, dedi Sam. Ama istediğini de yapamam.

— Ne senin acı çekmen önemli, ne de benim. Önemli olan sonuçtur, diye yanıtladı Lola. Sen manevi bir acı çekeceksin. İnsan böyle acıları yoluna koyar, ayarlar. Bana gelince sen nasıl iyileştinse ben de öyle iyileşirim.

— Bende izler kaldı, diye inledi Sam. Ömrümün sonuna dek taşıyacağım onları.

— Daha inat edersen, ömrünün sonu yakındır.

— Yapamam, dedi Sam umutsuzca.

— Niçin yapamayasın. Aynı belânın içindeyiz. Elimizden geldiğince yardım edelim birbirimize. Ayrıca beğen beğendiğini seç. Bir sürü çıkar yol var da sanki önümüzde...

— Orası öyle...

— Sana bir şey söyleyeyim mi Sammy?... Senin de kendine göre yardımın dokunuyor bana.

— Hadi canım, hep alıyorum, hiç bir şey verdiğim yok.

— Hiç de değil. Sen burada olmasaydın, sesini duymasaydım, birlikte yaptıklarımız olmasaydı, ben de kendimi kapıp koyverirdim. Bırakırdım öleyim...

— Demin böyle konuşmuyordun ama. Hani genç yaşta ölmek hoş değildi...?

— Öyle mi söyledim? Hay Allah, kötüye gidiyor durum... Baksana bir söylediğim bir söylediğimi tutmuyor.

— Cesaret Lola'm benim, diye mırıldandı Sam. Lola'nın Gökmavi'yi düşündüğünü seziyordu. Yarın, bilemedin en geç öbür gün, bu

cehennemden çıkmış oluruz. Ondan sonra bizi neyin beklediğini biliyorsun.

— Kendini aldatma. Çıkamayız biz buradan. Ya da kararını verirsin çıkarız. Tek kurtuluş yolumuz bu. Biraz da beni düşün canım. Şu cenneti görmek istiyorum. İster külrengi olsun, ister ekose, görmek istiyorum onu. Irmağın suyunu, yüksek otların dokunuşunu duymak istiyorum.

— Cehennem burası, dedi Sam. Boone da şeytan.

— Burası cehennem olabilir ama cehennemde şeytan olmadığı apaçık. Olsaydı, şeytanla pazarlığa oturur canımızı kurtarırdık.

— Şeytansız bir cehennem. Bak bunu hiç düşünmemiştim... O zaman daha da kötü... Hem Boone... Öldüreceğim bu Boone'u...

Ama artık ağzından çıkanları tartamadığını biliyordu. Kin tutmuyordu yüreği. Lola'nın hakkı vardı. Kendi kendini aldatıyordu.

— Söylediklerin bir doğru olsa, dedi Lola.

— Bunu kendi kendime hep söyleyeceğim. Böylelikle inanırım sonunda ve onu ezmek için kuş olur kanatlanırım.

Sam eğerin üzerinde doğruldu ve Boone'u öldüreceğini birkaç kez yineledi. Sonra da Lola'ya «Bu iş oldu.» dedi. Bir amacı vardı artık ve de amaç, her tür durumdan sıyrılmasına yardım ederdi insanın.

— Sen devam et, dedi Lola.

— Öldüreceğim onu. Öldüreceğim onu.

Öldüreceğim onu. Ocağıma incir dikti. Bacılarını ve de erkek kardeşlerimi mahfetti... Öldüreceğim onu! Öldüreceğim onu, öldüreceğim onu! Öldüreceğim...

— Dua eder gibisin, dedi Lola.

— Hüzünlü bir dua, dedi Sam.

Ve kendini Lola'nın boynuna bırakıverdi yeniden. Lola başını kızgınlıkla salladı, karar verme zamanının geldiğini söyledi. Çocukluktu bütün bunlar. Budalalar gibi davranıyordu Sam. Gerekeni yapmalıydı artık.

— Elini çabuk tutarsan canım yanmaz.

— Titrer elim benim, bilirsin...

— Senin elin öldürmeye gelince titrer, ama bu yaşamak için, diye yanıtladı Lola.

Sam'ın artık direnemeyeceğini umuyordu. (Sonra ekledi:) — Bıçağı al! Sam söyleneni makine gibi yaptı. Şeyen bıçağını eline alınca Lola, işe başlamasını buyurdu. Sam yere indi ve başını Lola'nın yelesine gömüp hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. Lola nöbetin geçmesini bekledi. Sam başını kaldırınca, ağlamakta haksız olduğunu, canının acımayacağını söyledi. Sam pazarlığı kabul edeceğini bildiği için ağladığını, yalnızca bunun bile yüreğini parçaladığını söyledi.

— Amma da prensip sahibisin Sammy.

Sonra usulca, çok çabuk davranmasını istedi Sam'dan. Aslında pek yürekli sayılmazdı çünkü, ve Sam'ın ona gösterebileceği en büyük sevgi kanıtı elinin titrememesi olacaktı. O zaman Sam doğruldu. Lola'ya acı çektirme-

me isteği, elinin titremeyeceğine inandırdı onu. Sonra iki gözünün arasına bir öpücük kondurdu Lola'nın, okşadı onu. Lola fazla okşamamasını söyledi, çünkü okşamalar başta yüreklendirirlerse de, çok sürdüler mi gevşetiverirler adamı. Sam, boş elini Lola'nın sağrısına dayadı.

— Yerini iyi seç, dedi Lola. Bu iş bir kez olur.

Ve sert bir vuruşla eti yardı Sam.

— Bitti! Lola'm benim! Bitti! diye haykırıyordu.

Lola yanıtlamadı. Boynunu göğe uzatıyordu. Boynunu, gözlerini dişlerini... ama çok uzun bir süre suskun kalmak istemedi. Çünkü Sam çok acı çektiğini düşünürdü mutlaka o zaman. Sam'dan dolayı gurur duyduğunu söyledi. Eli titrememişti.

— Lola'm, canım benim...! diyordu Sam.

— Umarım ki kalan iz güzel olur, diye soludu Lola. Haydi iç şimdi! Beslen!

Sam kımıldamadan Lola'nın yarasına bakıyordu. Kan sızıyordu kalçasından aşağı Lola'nın.

— Memnuniyetle kaktüs yiyebilirim şimdi biraz, dedi Lola. Bunu hakettim sanırım.

ON DÖRT

Gün boyunca dörtnala gittiler. Lola «uf olmuş» dediği yarasıyla uğraşmak istemiyordu. Sam, Lola'nın topallamamak için elinden geleni yaptığını bilmiyor değildi. Yere atlıyordu onun için arada bir. Ama Lola'yı fazla tedirgin etmemek için pek sık yapmıyordu bunu. Yanında yürüyor, varacakları yere az kaldığını, eğer oraya ulaşabilirlerse, bunun sırf Lola'nın sayesinde gerçekleşmiş olacağını söylüyordu. Ve Lola gözlerini kapıyordu. İyice yaklaştıkları cennet yüzünden mi gözlerini kapıyordu Lola, yoksa acı çektiği için mi? Bunu sormaya cesaret edemiyordu Sam. Sonra birden eğere atlamasını buyuruyordu Lola ve dörtnala kalkıyordu. Sam Lola'nın kendince acısını unutmaya çalıştığını düşünüyordu. Eğilip kulağına, bundan böyle ikisinin tek bir varlık olduklarını fısıldıyordu. Gerçekten de öyleydi: Ama Lola her zaman yanıtlamıyordu onu. Kendini nal seslerinin ritmine kaptırmış gidiyordu.

O akşam Lola, bu gece mutlaka uyuyacağını, böylece gözünü kırpmadan geçirdiği gecelerin acısını çıkaratacağını ve sabah yine eski tazeliğine, güzelliğine kavuşacağını söyledi.

— Ben hiç güzel olmadım, dedi Sam Lola'nın eğerini çıkarırken.

Sonra örtüye sarındı uzandı. Baktı Lola da yanına uzanıyor. Ama her zaman olduğundan bir başka türlü, yavaşça, sol yanına, yarası kuma değmesin diye...

— Canın mı acıyor? diye sordu Sam.

Lola gerçekten çok geveze olduğunu söyledi onun. Uyusa daha iyi ederdi.

— Evet, uyuyacağım, dedi Sam.

Lola da aynı şeyi yapacağını söyledi. Çünkü dörtnala koşmaktan bitkin düşmüştü. Ama sağlıklı bir yorgunluktan sonra, pestil gibi bile olsa insan, güzel bir şeydir bu. İyi bir gece geçireceği ve bunun onu değiştireceği düşüncesi mutlu ediyordu Lola'yı.

— Niçin? diye sordu Sam, şaşkın... Her zaman uyumuyor musun?

Yoo, hayır uyuyordu ama yâni onu demek istememişti işte... Sonunda, Lola yalan söylemesini beceremediği için, her gece uyuyormuş gibi mi yaptığını sordu Sam.

— Evet.

— Neden?

— Eeee, belli olmaz. Bir şey isterdin belki kalkıp.

Sam Lola'ya sokuldu ve külçe gibi uyuyakaldı. Kızkardeşlerini gördü düşünde. Sonra

erkek kardeşleri geçti birer birer gözünün önünden.

Cathy'yi gördü önce. Toparlacık ve güzel bir kızdı Cathy. Susmalarını ve bir adamın ıslıkla çaldığı güzel bir türküye kulak vermelerini söylüyor herkese. Onunla alay ediyorlar. Kulağına gaipten sesler geldiğini yayıyorlar. Ama Cathy ezginin çok güzel olduğunu, gitmeden edemeyeceğini söylüyor. Sonra Cathy'yi ölü buluyorlar. Derken doktor onu önce boğduklarını, sonra da kirlettiklerini söylüyor. Bu işi yapanın Sydney Boone olduğu anlaşılıyor, çünkü adam Cathy'nin yanına kartını bir de cenaze parası bırakmış. Sonra sıra Marie'ye geliyordu. Marie güzel sayılmazdı ama pesten bir sesi vardı ve ilâhi okurdu. Sonra sokağa iniyor Marie. Doktor onun için de Cathy için söylediklerini söylüyor. Sonra Marjorie... Daha küçücük bir kızken oğlan çocuklarının cebini karıştırar. Marjorie... Müzik sevmezdi Marjorie. Yine de sokağa iniyor Marjorie... Ve doktor bunun korkunç bir şey olduğunu söylüyor. Ve Cathy ve Marie ve Marjorie'yle aynı evde oturan bütün kadınlar yeryüzünde adalet kalmadığını söyleyerek ağlaşıyorlardı. Derken ikizler, Willy ve Johnny kızkardeşlerinin suçlanacak bir yığın yönleri olması gerektiğini, kadın kısmının belli olmayacağını söylüyorlardı. Sam aynı düşüncede değildi ama dinleyen yoktu onu. Kavga çıkmasın diye Willy ve Johnny başka bir yerde yaşamaya gidiyorlardı. Sam ve Bill kasabada kalıyorlar-

dı. Ama Sam, Bill'in ekmeğini nereden çıkardığını pek bilemiyordu. Sonra bir mektup geliyordu. Will'nin yüreğine bir kurşun yiyerek öldüğü yazılıydı mektupta. Ölüsünün üstünde Sydney Boone'un kartı ve cenaze parası bulunmuştu. Sonra birincisinin eşi olan ve Johnny' den söz eden bir mektup daha geliyordu. Johnny de ölmüştü. Sonra Bill, Johnny Smith'-den tuz alıyor ve Freddy. Malone'un davarını damgalayan Sam'a gelip, Sdyney Boone'un kardeşini öldürdüğünü haber veriyordu. Ve Sam, Sydney Boone'un, Bill ile görüşüp konuşacağı yerde, niçin bütün ailesini öldürdüğünü anlayamadığını söylüyordu durmadan. Ve Freddy Sam'ı kardeşinin başucuna koşmamakla suçluyordu. Sam anlayamadığını yineliyordu yalnızca. Ve de Freddy, ciğerinin yana yana yakında beş para etmez olacağını söylüyordu Sam'a. Şerif bu işin başka bir işe benzemediğini, bunun bir nâmus meselesi olduğunu ve de Sydney Boone'un izini sürmenin kendisine değil de Sam'a düştüğünü anlatıyordu durmadan. Sam öcünü alsın ve başı yerden kalksın diye göz yumacağını söylüyordu olacaklara. Ve o anda kasabalılar, tehdit ederekten Sam'ın üstüne yürüyorlar, işin ucunda yeryüzünün öbür ucuna bile gitmek olsa, Boone'u arayıp bulması gerektiğini, Şerif'in haklı olduğunu, bu işin bir nâmus meselesi olduğunu ve şakaya gelmeyeceğini söylüyorlardı. Sam aralarına dönebilirdi sonra. Ama biliyordu Sam. Şerif'in de diğerleri gibi korktuğunu

ve onu yapmaması gereken bir işin peşine saldığını biliyordu. Ve Rissling «Uyma onlara!.» diye bağırıyordu. Sam, Rissling'in niçin böyle bağırdığını bir türlü anlayamıyordu. O zaman Mildred'e kendisini beklemesini söylüyordu usulca ve yollara düşüyordu. Uzun sürüyordu yolculuk. Sam vaktiyle yaşamış olduğu kasabaya dönmeyi reddediyordu. Çünkü Lola'nın onun için kanından canından verdiği korkunç bir yolculuğun sonunda, Boone'un kasabada yaşayanlardan daha iyi bir insan olduğunu anlıyordu. Mutsuz bir delikanlıydı Boone. Birlikte binlerce güzel iş başaracaklarına ve kötülüğe karşı savaşacaklarına ant içiyorlardı karşılıklı. Lola, sağrılarına değen uzun yeşil otlardan koparırken, onlar ırmakta yıkanıyorlardı.

«Burası ıslâhı-nefs etmiş bıçkınlar cennetidir,» diye türkü söylüyorlardı Boone ve Sam. Ve de uzun uzun yıkanıyorlardı suda. Yıkanırlarken Sydney Sam'a kendisi gibi ıslık çalmasını öğretiyordu. Ve Sam ıslık çalarken ürperiyordu. Boone: «Su, diyordu. Bir şey değil, sudan ürperiyorsun.»...

Sam sıçrayarak uyandı. Zangır zangırdı Lola. Gövdesi Sam'a yapışık titriyordu. Merak edilecek bir şey olmadığını, birazdan günün doğacağını, dinlenmesi gerektiğini söyledi Sam'a. Sam onu okşamak istedi ama, o güne kadar görülmemiş bir öfkeyle karşı koydu Lola. Sam direnmesine aldırmadı. Ellerini kay-

gıyla Lola'nın başına dayadı. Ateşler içinde yanıyordu Lola'nın başı.

— Boşver, dedi Lola tedirgin. Her gece böyle oluyor bu.

— Yalan söylüyorsun.

— Görürsün sabaha sağlam ve dipdiri kalkarım.

— Hiç mi uyumadın sen?

— Uyudum canım. Ama yanıbaşımda ürperdiğini duyunca uyandım.

Sam'ın yeniden canı sıkıldı. Ateşi vardı Lola'nın. Lola, gövdesinin suya benzediğini söyledi. Gündüzleri sıcağı alıyor, saklıyordu içinde. Geceleri bırakıyordu sıcaklık gitsin.

Sam üstüne düşmedi ve gördüğü düşü anlattı ona. Tabii, Boone'un kesmedik kelle bırakmadığını da ekledi sonunda:

— Hepimiz elele verseydik kimseyi öldüremezdi.

— Böyle şeyler insanın aklına hep sonradan gelir, diye içini çekti Lola. Yazık ki iş işten geçmiş oluyor.

— Bana sökmez, dedi Sam.

— Evet, sökmez sana, diye yineledi Lola.

Ve Sam Boone'un ona bir şey yapamayacağını anlattı bir kez daha. Onunla bir alıp veremediği yoktu ki çünkü... Diğerlerinin durumu ayrıcalı olabilirdi.

— Demek ona artık kin duymuyorsun, dedi Lola. Hani neredeyse seveceksin bile.

— Bu çölü ne pahasına olursa olsun aş-

mak isteği içimde doğsun diye ne düşledim biliyor musun?

— Ne düşledin? diye sordu Lola, daha neler işiteceğiz gibilerden.

— Şimdi Sydney Boone tehlikedeymiş. Bizi bekliyormuş. Yaşamı bize bağlıymış. Evet biz olmazsak işi bitik fakirin... Kurtarmak gerek onu! Anlıyor musun, kurtarmak!

— Olur, dedi Lola. Kurtarmasına kurtarırsın da, merak ettim bu yolculuğa senin yerine Papaz efendi niye çıkmadı diye...? Boone'u kurtarmak söz konusu ise, Papaz efendi bu iş için biçilmiş kaftan.

Sonra Papaz efendiyi, Kaplumbağalar Çölü'nün dipbağrında pek düşünemediğini söyledi. Hiç bir at uzun süre sırtında tutmazdı onu bir kere. Papaz da yürüyeceği yerde duayla geçirirdi vaktini, böyleydi bu...

— Dizlerini fazla sıkıyor, dedi Sam bilgiç bir tavırla. At da o zaman şahlanır tabii.

— Şahlanır ya. Bazıları salâvatla dahi geçmemeli yanımızdan.

Sam, Lola'nın yanıtlamak için çaba harcadığını ve bunun onu yorduğunu seziyordu. Biraz daha uyuyacağını söyledi ona. Belki de bir iki günlük yolları kalmıştı. Kapadı yözlerini ve Lola'ya sokuldu. Ama öyle yanıyordu ki Lola, az sonra bunaldı Sam. Örtüyü kendi üstünden aşırıp Lola'yı örtmek istedi Lola sıçradı. Yarasına değmişti örtü. Ve Sam Lola'nın önünde diz çöktü, özür diledi, kucakladı öptü onu. Lola'nın çektiklerine değmeyen be-

ceriksizin biri olduğunu söylüyordu. Lola bu kez Sam'ın ilgisine direnmedi. Bıraktı Sam, üzerini örtsün, sırtını bastırsın, onu okşasın. Bir anlamı olmayan tatlı sözcükler mırıldanıyordu Sam. Lola özellikle seviyordu o sözleri. Çünkü gerçekten kesin bir anlamları yoktu. Ve Sam yenilerini yaratıyordu durmadan. Lola, kendisiyle ilk kez böyle konuşuyormuşcasına dinliyordu Sam'ı.

Büyüyordu korkusu Sam'ın. Kendi yaraları o kadar çabuk kabuk bağlamışken Lola'nın yaraları niçin kapanmıyordu?... Kaplumbağalar Çölü'nde, acıların, yoksullukların bile uzun süre dayanamayacağını söylediğini ya da böyle bir şey düşündüğünü anımsıyordu. Yarasının kendi yaraları kadar çabuk kapanmayacağını bilse hiç uyar mıydı sözüne Lola'nın.

Lola, yeniden uyumasını öğütledi. Yersiz kaygılara kapılıyordu. Yarın, Lola'nın dörtnala kalktığını görünce anlayacaktı ne kadar yersiz olduğunu kaygılarının. Atların yaraları, insan yarasından, zorunlu olarak geç kapanırdı çünkü. Ola ki —pek emin değildi ama— dolaşım sistemi Sam'ınkinden ayrıcalıydı. Kaldı ki insanın yanıtlayamayacağı soruları dert edinmesi boşunaydı. Sam zıtlaşmamak için gözlerini kapadı. Lola'nın dayanılmaz sıcaklığına karşın ona sokulup kaldı Sam. Duyuyordu. Ürperiyordu Lola. Ter boşanıyordu Lola'dan. O zaman Sam, Lola'nın boynundan süzülen, gözlerine dolan teri yoketmek için

yalamaya başladı onu. Lola, Sam'ın susuzluğa dayanıklılığının artık eski bir masal olduğunu söyledi, çünkü susuzluğunu gidermek için her olanaktan yararlanıyordu Sam.

Gün doğar doğmaz, «Hadi artık uyan.» dedi Lola. Oysa Sam'ın uyur gibi yaptığını pekâlâ biliyordu. Artık kendine gelmişti Lola. Ne kadar erken yola çıkarlarsa o kadar iyi olacaktı. Eğeri vururken yaraya baktı Sam gözucuyla. Güvermişti yara. Kırmızı ve sarı çizgiler belirmişti üzerinde... Lola niçin oyalandığını sordu ona. Tam eğere sıçramaya hazırlanıyordu ki gözü Lola'nın tüylerine takıldı. Eskiden ve her zaman olduğu gibi kızıl değildi artık Lola'nın donu. Külrengini alıyordu yavaş yavaş, kertenkeleler gibi, kum gibi. O zaman gözlerinin onu yanıltmadığını anladı Sam. Çölün gerçekten renklerini yitirdiğini ve bu felâketin sorumlusunun Boone olduğunu kavradı.

— Yok bir şey, dedi Sam'ın dehşete düştüğünü gören Lola. Kumdan oldu. Uzun zamandır yıkanmadım da...

Sam, iyice uvaladı sağrılarından birini Lola'nın, ama çıkmıyordu o külrengi işte. Merak edilecek bir şey olmadığını, ırmakta bir güzel yıkandıktan sonra eski parlak rengine kavuşacağını yineledi Lola. Sonra Sam'ın da pek öyle ahım şahım bir durumda olmadığını kendisiyle aynı renkte olduğunu, ırmağın bütün suyunun onu insan içine çıkabilecek duruma getirmeye yetmeyeceğini söyledi.

Biraz duraladı Sam, sonunda eğere sıçradı. Lola dörtnala kalktı. Havada bir duman kokusu vardı çünkü ve açıktı yol. Öyle koşarken Lola engellemeye çalışmak boşuna olurdu onu. Sam kendi bileğini ovaladı ve tenini örten kum tabakasının kolayca akıp gittiğini gördü. Sonra uzun uzun okşadı Lola'nın yelesini. Öyle bir duygu vardı ki içinde, sanki bindiği Lola değil de, kocaman, külrengi bir kertenkeleydi.

ON BEŞ

Sam Lola'nın dizginlerinden tutmuştu. Binmemekte direniyordu. Lola, böyle davranmasından dolayı Sam'm, aslında kendileri için çok değerli olan bir süreyi boşa geçirdiklerini söylüyordu. Arada bir başını çevirip göz ucuyla yaraya bakıyordu Sam. Yayılıyordu yara ve bulanık bir rengi vardı şimdi. Lola'nın bütün arka ayaklarını ve sırtını saracak gibiydi. Sam, elinden gelen en kısa süre içinde çölün çıkışına varamazlarsa, yaranın yüreğe de işleyeceğini biliyordu.

— Eğerini çıkarayım, dedi. Rahatlarsın...

Ama ağırdan aldı önce Lola. Eğerin onlara oldukça tuzluya mâlolduğunu, yarı bedelini Sam'ın ödediğini ve bunca çaba sonucunda elde ettikleri bir şeyi öylesine atıvermenin doğrusu kanına dokunduğunu belirtti. O zaman Sam, eğeri heybelerle birlikte omuzuna vuracağını söyledi. Lola, sonunda, eğerin canını biraz acıttığını kabul etti. Sırtı boylu bo-

yunca ve sızım sızım sızlıyordu. Sam diretti ve eğerle heybeleri indirerek omuzuna vurdu. Lola'nın sırtında yalnızca kolanlarla tutturulmuş bir çul kalmıştı.

— Şimdi sen de ata benzedin, dedi Lola.

Ve yanyana yürümeğe başladılar çölün çıkışının artık uzakta olmaması gerektiğini birbirlerine yineleyerek. Lola, gereken tüm özen gösterilirse, ırmağın suyundaki gül kokusunu bile duymanın olası olduğunu iddia edecek kadar ileri gitti. Koku alma duyusunu yitirmiş olmakla birlikte, Lola ne diyorsa Sam da onu dedi. Lola'nın onu yüreklendirmeye çalıştığını düşünüyordu. İyiden iyiye çökmüştü Sam'ın omuzları heybelerin, örtünün ve eğerin ağırlığı altında. Bunalıyordu... Lola, ister istemez biraz safra atmaları gerektiğini söyledi. Bir hayli ağırdı Sam'ın taşıdığı şeyler. Sam örtüyü gözden çıkardı. Çul onlara gece için yeterdi. Örtünün güzel olmasına güzel olduğunu söyledi Lola. Şimdi bezemeleri böyle güzel renkli örtüler yapmıyorlardı. Eskidenmiş o... Gerçi eşyalara bağlanmakla iyi etmiyordu Lola ama, bunu açık yüreklilikle söylüyordu. Elinde değildi işte, insanlara bağlanmasına da engel olmuyordu bu. Sam onu anladığını söyledi. O da acı çekiyordu çünkü. Örtü ona çok çok uzaklarda kalan yurtlarını anımsatıyordu.

Gelgelelim hâlâ bunalıyordu Sam omuzlarını bereleyen eğerin ve heybelerin ağırlığı altında. O zaman Lola durdu ve gerçeği kabul

etmeleri gerektiğini söyledi. Sam yine eğeri gözden çıkartmamakta direndi. Heybelerden de ancak birini bırakmaya razı oldu.

— Seni anlamıyorum, dedi Lola. Nasıl olsa hepsi bir kapıya çıkacak. Bir kez acı çekeceğine birkaç kez acı çekiyorsun sen.

Sam kararında direndi, heybelerden yalnız birini attı. Diğeri kaldı. Kalanın içinde incil ve koltlar vardı. Lola, atılan heybenin güzel bir heybe olduğunu ve onu Bollester'in dükkânından satın aldıkları günü anımsadığını söyledi. Sam dönüşte daha da güzel bir heybeyle yeni, rengârenk cümbüşlü bir örtü almak için canlarını dişlerine takıp çalışacaklarına söz verdi. Lola Sam'm sözünü tutacağını umduğunu söyledi, çünkü onu biraz eli sıkı buluyordu. Boone'un yakıp bıraktığı başka bir ateşten, henüz ılık bir kertenkele derisi daha çıkardı Sam. Çölü adım adım yokettiğini söyledi Boone'un. Ve şayet Boone şimdiye dek ırmağa varmadıysa, önlerinde parlak sarı çiçekleri, sudan şişmiş kaktüsleri, insanın kızartabileceği ve etleri kertenkele etinden leziz yılanlarıyle canlı bir çöl parçasının kalmış olması gerektiğini ekledi.

— Onun bastığı yerde ot bitmez, dedi Lola. Boone insan değil ki, irin torbası.

Sam yine göz ucuyla Lola'nın yarasına baktı. Artık sağrıları ve ard ayakları sarmıştı yara. Topallamamak için korkunç bir çaba harcadığını gördü Lola'nın. Yakında felcin yürümesine engel olacağını biliyordu. Heybe-

nin içindekileri boşaltabilmek için eğeri yere bıraktı. Bill'in kumdan işlemez hâle gelen saatiyle birlikte İncili gömleğinin cebine yerleştirdi. Sıra koltlara gelince durakladı Sam.

— Yanında bulunsun, dedi Lola. Hiç belli olmaz...

Sam tiksintiyle koltları kuşandı.

— Galiba namluları eğrilmiş bunların...?

— İyi ya!... Sen de köşe başlarında dönmeden ateş edebilirsin artık.

Sam, şeyen bıçağının hâlâ asılı bulunduğu eğeri yeniden omuzuna yerleştirdi. Güneşin altında pırıl pırıl yanarak sallanıp duruyordu bıçak. Sam bir yandan yürüyor, bir yandan da Lola'nın artık hiç bir zaman eğer taşıyamayacağını düşünüyordu. Lola'ya bugün son kez binmiş olduğu gerçeğini kavradı. Ama için için bir tansık umuyordu hâlâ.

Öğleni az geçmişti ki Lola, üzerinden çulu almasının olası olup olmadığını sordu Sam'a. Onun en ufak bir dokunmaya dayanamaması için korkunç bir acı çekmesi gerektiğini düşündü Sam. Yaşlı Malone'u anımsadı. Ölüm döşeğinde öyle acı çekiyordu ki Malone, çarşafın ağırlığının bile canını yaktığını söylüyordu. Adam, kefene sarılmaması için yalvara yalvara ölmüştü birkaç saat içinde. Sam, çulu kolanlarıyle birlikte kaldırdı, fırlatıp attı uzağa. Sonra artık eğeri de bırakacağını söyledi, çünkü —bunu Lola'ya söyleyemezdi ama— onu günün birinde başka bir atın sırtına vuracağını düşünmek bile istemiyordu. Lo-

.la haklı olduğunu ve çölde daha çabuk yol alabilmek için insanın ellerinin boş olması gerektiğini söyledi. Yine de, tam sırtına göre yapılmış parlak derili canım eğerinin çölde çürüyeceğini düşündükçe içinin parçalandığını ekledi. Sam bıçağı çözdü, kemerine soktu.

— İşte tepeden tırnağa silâhlandın, dedi Lola. Sen ki karıncayı bile incitmekten çekinirsin.

Sam önde Lola arkada yollarına devam ettiler. Yüz metre kadar ilerledikten sonra dönüp arkalarına baktılar. Eğer kuma karışmaya başlamıştı bile.

— Kösele ölmez, diye mırıldandı Sam üzgün üzgün.

Lola bunu herkesten iyi bildiğini açıkladı. Sam birden bir sevinç çığlığı kopardı. Kumun üzerinde lekeye benzer bir şeyler görmüştü. Bunların bulut olduğunu haykırarak öpmeye başladı Lola'yı. Yağmur yağacaktı. Su, Lola'nın yarasını arındıracak ve iyileşecekti Lola çabucak. Umudunu kesmekle, eğeri bırakmakla yanlış yapmıştı. Sevinçten zıpzıp zıplıyor ve Papaz'ın haklı olduğunu söylüyordu. Evet ışık yükseklerden geliyordu, çünkü ışık göğün suyu da olabilirdi. Öylesine duru bir suydu ki bu su, her şeyi iyi ederdi. Lola'ya sevinmesi ve Papaz'ın maval okumadığını kabul etmesi gerektiğini haykırıyordu.

— Mavalı sen okuyorsun, dedi Lola.

— Bak! Bak! diye bağırıyordu Sam Lola'nın boynuna yapışarak.

Lola buna gerek olmadığını söyledi. Bilmek için bakmaya gerek duymuyordu. Sevinecek bir durum olmadığı halde Sam'ın sevinmesi daha da arttırıyordu hüznünü.

— Su! Su! diye yineliyordu Sam. Gökten iniyor bize su!...

— Suyun başka yerden geldiği nerede görülmüş, dedi Lola.

Sam Lola'nın sönük bakışları altında sıçrayıp duruyordu.

— Su... seller akıyor. Irmağa sürükler bizi bu su... Bak şu bulutlara... yüzlerce bulut!...

— Onlar bulut değil, dedi Lola.

Sam, kalakaldı Lola'nın karşısında, kaygılanmıştı.

— Ne?... Gözlerim söndü mü yoksa benim, çürüdü mü?...

— Ben de nerede kaldılar diye meraklanmaya başlamıştım zaten, diye mırıldandı Lola.

— Anlamadım?

— Bulut değil onlar Sam'cığım.

— Nedir?

— Akbaba, dedi Lola.

Sam, korkunç bir ürküntüye kapılmışcasına çevresine bakındı birkaç kez. Anlamıyordu, bütün bu olanların anlamı neydi anlamıyordu. Niçin bütün belâlar, bütün acılar, bütün sınamalar onları buluyordu. Koltlarına davrandı ama Lola onu durdurdu.

— Boşuna, dedi. Henüz çok yüksekteler.

Ama merak etme alçalacaklardır. Hadi, boşver...

Sam onu dinlemiyordu. Bir çok kez ateş etti. Kurşunları bittiğinde kolları iki yanına umutsuzca sarktı.

— Bu koltlarla ateş etmek akıl kârı değil, dedi Lola. Namluları eğrilmişse elinde patlayabilirler. Sam tabancaları kılıflarına soktu ve şimdi tepelerinde dönüp duran bu akbabalarla ne halt edeceklerini sordu.

— Bize eşlik edecekler, dedi Lola.

— Nereye kadar?

— Düştüğüm yere kadar. Ama senin için korkacak bir şey yok.

— Böyle konuşma, diye haykırdı Lola'ya yardım edemediği için kendi kendine kızan Sam:

— Bu işe girişmemeliydim, dedi.

Lola durulmamasını ve yola devam etmelerini öğütledi. Ve onu yatıştırmak için Papaz'ın doğru söylediğini ve gökte dönen bu akbabaların kendisi için, bir bakıma, ışık gibi bir şey olduğunu açıkladı. Yeniden Lola'nın dizginlerine yapıştı Sam. Ve tepelerinde akbabalar kanat germiş iki korkunç kol halinde, sağlarını sollarını almış onları izlerken, dosdoğru ilerlediler. Lola dayanabildiği kadar ayakta kalmaya çalışacağını söyledi Sam'a. Ama Sam, felcin Lola'ya egemen olmaya başladığını ve yaranın artık sağrılarını kapladığını görüyordu. Belkemiğinden başayıp yelenin içinde kaybolan külrengi, irinden şişmiş bir kertenkele-

ye benziyordu yara. Lola'nın çenelerinin kenarlarında, Sam'ın onu okşuyormuşcasına yüksekte tuttuğu dizgin boyunca akan bir köpük birikmişti. Ama ne zaman ki Sam'ın elleri ıslandı bu köpükten, Lola onun önünde bu kadar içler acısı bir duruma düşmekten utanç duyduğunu ve Sam'ın böylesine bir düşkünlüğü hâlâ görmeye dayanabilmesinin Lola'ya karşı duyduğu aşkın güzel bir kanıtı olduğunu itiraf etti.

— Sus, diyordu Sam. Yeterince acı çekmiyor muyum ben?

Sonunda işi bir an önce bitirmenin daha yeğ tutulacak bir şey olduğunu açıkladı Lola. Gerçekten çirkindi bu durum. Bunu birçok kez yineledi, çünkü Sam katiyen anlamamazlıktan geliyordu. Hele şu «İşi bir an önce bitirmek» lâfını hiç mi hiç anlamıyordu.

— Bal gibi anladın, diye yalvardı Lola. Yapıver dediğimi, oh Sam!

Ve Sam, eğer koltlar üstünde olmasaydı, Lola'nın ondan böyle bir şey istemeyi düşünemeyeceği yanıtını verdi. Tabancaların ona bugüne kadar mutsuzluktan başka bir şey getirmemiş olduğunu da ekledi. Kudurmuş gibi söktü belinden tabancaların kayışını ve fırlatıp attı onları uzağa. Lola her halükârda ondan kendisini vurmasını istemediğini açıkladı. Tabancalar elinde patlayabilirdi Sam'ın. O, şeyen bıçağını yeğ tutuyordu. Tek vuruşta ve tam ortasına yüreğin... Sam'ın elinin titremeyeceğinden emindi. Ama Sam hiç belli olmaya-

cağını, çölden çıkışta Lola ırmakta yıkanırsa mutlaka iyileşeceğini bildirerek sığındığı ka çışta direndi.

— Okunmuş su yoktur, dedi Lola.

O zaman Sam bir kez, bir kez olsun onu düşünüp düşünmediğini sordu Lola'ya. Hiç bir şey demedi Lola. Çünkü bu haksızlık, bütün aşk sözcüklerinden daha öte, en anlamsız olan larından bile daha öte doğruluyordu Sam'ın Lola'ya duyduğu derin bağlılığı. Çok acı duyduğu zaman ne dediğini bilmezdi Sam. Nasıl olsa birazdan herşeyin kendiliğinden bitece ğinden ve yok yere Sam'a acı çektirdiğini anladığından düşüncesinden vazgeçti Lola. Şimdi akbabalar daha alçaktan uçuyorlardı. Bazıları nın —en genç, en sabırsız olanlarının— çizdikleri halkalar daraldıkça daralıyordu. O zaman Lola Sam'a, onu vurmamakta direndiğine göre, şimdi söyleyeceği şeyi yapmasını dilediğini, bunu ondan rica ettiğini, bunun için yalvardığını söyledi. Sam, demin elinin varacağını sanarak önerdiği cinayet dışında Lola için her şeyi yapmaya hazır olduğunu bildirdi. Lola kızılderilileri sevdiğini, Sam'ı kudurtmak için söylediği gibi, yaşama biçimlerinin hiç de budalaca olmadığını ve şimdi ondan şeyen bıçağını uzağa fırlatmasını beklediğini söyledi. Ekledi:

— Bıçağın düştüğü yerde düşeceğim ben

Sam biliyordu bu kızılderili töresini. Yavaşça aldı bıçağı ve kendisine yeterince güç verip, uzağa fırlatabilmesini sağlaması için ya-

kardı göğe. Uzağa, çok uzağa —çölün ötesine— fırlatabilmeliydi ki bıçağı, Lola daha uzun süre yanıbaşında olsun. Çünkü onun bir düştü mü, bir daha kalkamayacağını biliyordu. Sivrisinden tutup kaldırdı bıçağı ve dümdüz ileriye doğru fırlattı.

— Şimşek gibi, dedi Lola.

Sam bıçağın düştüğü yeri görmemek için kapadı gözlerini. Yeterince uzağa fırlatamadığından korkuyordu çünkü. O da güçten düşmüştü. Lola durumun çok iyi olduğunu bildirdi. Ve Sam bugün de kuzeydeki gücünde olsaydı, belki de bu kez kendisinin verdiği sözü yerine getiremeyeceğini ve onun için tutulmamış sözlerden daha onur kırıcı bir şey olamayacağını söyledi. Sam gözlerini açtığında, birden bıçağın nerede olduğunu göremedi. Akbabaların gölgesi vurmuştu çünkü kumun üstüne. Bu Sam'a sımsıkı yapıştığı, umuda benzer bir duygu verdi. Ama az sonra, yalnızca birkaç metre ötelerinde parıldayıp duran bıçağı farketti. Yeniden başlamak istediğini, bunun haksızlık olduğunu ve heyecandan başaramadığını söyledi.

— Yeniden başlanmayacak şeyler vardır, dedi Lola.

Boynunu uzatmış, yavaşça bıçağa doğru ilerlerken gördü onu Sam. Yavaşça... Çünkü ancak kımıldatabiliyordu ayaklarını. Lola'nın sözünü tutmak istediğini, bıçağın şimdi onun için, asla göremeyeceği suları gül kokulu ırmağın yerini aldığını seziyordu Sam. Artık

baştan aşağı yara olan Lola'nın ardından yürüdü. Ve birden, onurlu, ereğine varanların gururu içinde yıkıldığını gördü. O zaman onu kollarında sıkmak, yanan başını dizlerine koymak için atıldı.

— Beni zavallılıktan kurtardın, dedi Lola.

Soluk alması zorlaşmıştı ve burun deliklerini ak bir köpük kaplıyordu gitgide. Sam onu gözlerinden, her yerinden öptü, ağlayarak... Sonra Lola onun da aynı şeyi görüp görmediğini sordu. Ve Sam Lola'nın sayıkladığını sandı:

— Neyi? diye mırıldandı.

Başını çevirmesini söyledi Lola. Ve çok değil, birkaç yüz metre ötede, bir boğaz oluşturan iki kaya gördü Sam. Fırladı ayağa:

— Vardık! diye haykırdı. Çöl orada bitiyor!

— Evet, dedi Lola. Ve bu kayalar gelirken gördüklerimizin tıpatıp aynısı.

O zaman Sam, kendini toparlaması için yalvardı Lola'ya. Lola bu kayaların, diğerlerinin aynısı olduğuna dikkatini çekti Sam'ın yeniden ve bunun belki de oldukları yerde döndükleri anlamına geldiğini söyledi.

— Hayır! dedi Sam. Ya da öyle olsa ne çıkar?

Lola, ne olursa olsun, artık bundan sonra ne sıcağa ne de soğuğa dayanabileceğini söyledi. Bundan böyle yeryüzünde hiç bir şeyin ona ayağa kalkma gücünü veremeyeceğini de ekledi. Sam'ın bile... Öfkelendi Sam, şu birkaç se-

fil metreyi aşmak için bütün gücünü toplamasını söyledi, çıkıştı ona. Ama Lola bunun olanaksız olduğunu, artık gerçekten toplayacak bir şeyi kalmadığını yineledi. Ayrıca Sam'a, kalan birazcık gücünü de böyle yararsız başkaldırmalarla harcamamasını öğütledi. Kayalara bakarak, bir çölün başladığı gibi bitmesinin ve birbirlerinin aynı iki kutbun arasında gerçek bir hüzün denizinin bulunmasının bir garip iş olduğunu mırıldandı.

O zaman Sam Lola'nın öleceğini, onu daha fazla kendi çığlık ve yakınmalarıyle bunaltmanın yararsız olduğunu anladı. Yeniden yanma oturup başını dizlerine aldı. Onu seyrederken yalnız insanların değil, atların da öldüğünü düşünüyordu. Kendi kendine, Lola'nın da kendine özgü bir ölümü olacağını ve ereklerinin bu kadar yakın olmasına karşın elinden bir şey gelmediğini söylüyordu.

— Bakma o kayalara, dedi Lola. Her şeyi daha zorlaştırıyor bu.

Çok geçmeden elli metre kadar ötelerine konmuş olan akbabalar çevrelerinde toplandılar. Kıpırdamadan, boyunları dik, gözlerini kırpmadan, sabırla izliyorlardı onları. Sam koltları attığına pişman olduğunu, çünkü şimdi eli titremeden bu pis hayvanları vurabileceğini söyledi.

— Yararsız olurdu, dedi Lola. Başkaları gelirdi. Az bulunan akbabalar değil ki.

Birden gece oldu. Ve Lola, göğsüne sıkı, sımsıkı bastırmasını istedi kendisini Sam'dan.

ON ALTI

Sam birçok kez üşüyüp üşümediğini sordu ona. Çünkü örtüyü attığı için kendi kendine kızıyordu.

— Hayır, dedi Lola. Artık hiç bir şey duymuyorum.

O zaman Sam Lola'nın asla yalan söylemeyi beceremediğini düşündü. Yine de özen göstermesi gerekiyordu yaraya değmemek için. Çünkü üzüntüsünden elini kolunu nereye koyduğunu bilmiyordu. Ve Lola artık bir şey duymadığını yineliyordu. Ya da duyuyorsa bile O'ydu duyduğu ve seviyordu bunu Lola. Ara sıra, onlara akbabaların orada olduğunu bildiren kanat sesleri işitiyorlardı.

— Saatler boyu beklerler, dedi Lola birden. Oysa aldıkları zevk ancak birkaç dakika sürer.

Kimsenin bu çağrılmadan gelen konuk örneği akbabalar kadar can çekişmenin dilinden anlamadığını ekledi. Ve beklemeleri, ne kadar

uzun olursa olsun, asla düş kırıklığıyle sonuçlanmıyordu. Sözün burasında Sam, onlarla dövüşeceğini ve Lola yaşadığı süre bir tekinin bile yanına yanaşamayacağını söyledi.

- - Hayır, dedi Lola. Bırak gelsinler.

- - Asla!... Kafalarını kıracağım hepsinin!.

Ama Lola onun yanlış düşündüğünü, akbabaların yararlı olduklarını anlattı. Çölü temizliyorlardı ve onların sayesinde çöl bir kemik çukuru olmaktan çıkıyor ve geçilebilir bir duruma geliyordu.

- - Ama sana olmaz Lola'm! diye inledi Sam.

— Olur, herkese olduğu gibi... Beni rahatlatan herkes gibi olmak.

Yeniden, ortaya geç çıktıklarını ve onu istemediğini sandıkları için korktuğunu söyledi:

— Şükür oradalar şimdi...

Yaşamının her anını Sam'la birlikte geçirdikten sonra, sonuna kadar da onun yanında olmasının güzel bir şey olduğunu ekledi. Sonra Malone çiftliğinde olduğu gibi ona bir masal anlatmasını istedi Sam'dan.

— Ama bu kez uyumam için olmasın, diye ekledi. Bu kez gün doğana kadar uyanık kalmak istiyorum çünkü. Yeter ki fazla geç kalmasın gün...

Sam masal filân bilmediğini, sanki hiç bir şey değişmemiş, her şey kuzeydekinin aynıy-

mış gibi davranmayacağını, çok acı çektiğini söyledi.

— O zaman bana ondan söz et, diye mırıldandı Lola.

Sam vaktiyle kıskanç olduğu, göründüğü kadar iyi ve civanmert olmadığı, aslında ona karşı tam bir zorba olduğu için kendi kendini suçladı ve özür diledi Lola'dan. Ayrıca onu asla yeterince düşünmeden sabrını kötüye kullandığını, sırf kendini ilgilendiren nedenlerden ötürü onu ölüme sürüklediğini söyledi.

— Peki, şimdi beni düşün, dedi Lola tatlılıkla. Bana ondan söz et.

— Harika bir oğlandı, dedi Sam. Ve Gökmavi adı tam şanına lâyık bir addı.

— Sonra?... Sonra?... diye sordu Lola.

Ama Lola'nın işitmek istediği sözcükleri bulamıyordu Sam. Kıskançlık dilini bağladığından değil de, Gökmavi'yle ilgili söyleyeceği her şeyin onu anlatmaya yetmeyeceğinden.

— Sonra... bilmiyorum, dedi.

— Anlıyorum... anlıyorum. O'ndan söz edilemez zaten. O yalnız düşünülür.

— Düşündün mü onu?... çok...?

— Her an, diye yanıtladı Lola. Ama bu seni de çok çok düşünmemi engellemiyordu... Eğer bu kadar çok dayandımsa, biraz da Gökmavi içindi bu... Kızma bana Sam'cığım. Böylelikle belki ona lâyık olabildiğimi düşünüyordum...

Sonra tam karşıtını söyledi biraz önce dediklerinin. Çünkü aslında bütün bunlar buda-

laca geliyordu ona. Öyle «lâyık olmanın» filân bir ilgisi yoktu sevgiyle. Hattâ hiç bir şey lâyık olmakla sevgi kadar birbirine uzak olamazdı.

— Tersine, diye açıkladı Lola. Ne kadar zavallı olduğumu, eğer yaşamımda bir parçacık akıllı ve havalı olabildimse, onun bana verdiklerinden dolayı olabildiğimi bilsin isterdim. Bu bize yoldaşlık etti Sam, bu bizi çirkinliklerden ve nefretten kurtardı birlikte geçirdiğimiz bütün bu günler boyunca.

— Kaç gündür buradayız, diye sordu Sam.

Saymayı denedi ama beceremedi. Artık belleği tümüyle yitmişti. Lola'nın da pek umurunda değildi galiba kaç gün geçtiğini öğrenmek:

— Yıllar oldu belki de, dedi. Yaşlandın...

Sonra korkunç canı yanmasına karşın başını kaldırdı yavaşça.

— Ya şimdi?... Şimdi tanır mı beni dersin?...

Sam yanıtlamayınca başını yeniden onun dizlerine bıraktı.

— Yaaa, diye sürdürdü Lola. Eğer Gökmavi burada olsaydı. ne kadar zavallı olduğumu görürdü... ne kadar korktuğumu da görürdü...

Sam korkmamak gerektiğini, yanında, yanıbaşında olduğunu söyledi ona yine. Lola, karşılık olarak, Sam'ın yanında olmasının doğal olarak işleri daha kolaylaştırdığını, ama

yine de alışık olmadığına göre ölümden biraz korktuğunu ve şimdiye kadar yalnızca başkalarının öldüğünü gördüğünü, birazdan gözlerinin yeryüzünün tüm güzelliklerini hayran hayran seyredemeyecek olduğunu, artık yüreğinin ne Sam ne de bir başkası için çarpamağını bilmenin korkunç olduğunu söyledi.

O zaman Sam, onu her şeyin üstünde seven kendisinin yanında bu kadar dehşet verici ve bu kadar katı şeyler söylememesi için yalvardı Lola'ya.

— Elimden geldiği kadar uzun bir süre gözlerimi açık tutacağım, diye söz verdi Lola.

Ayrıca güneşin doğuşunu görmek istediğini, çünkü Hoşnut Bizon'un da dediği gibi, doğan her günün umutlarla dolu olduğunu söyledi. Sonra, söz konusunun umud olmadığını, kendi durumunda olanlar için umudun pek bir anlam taşımadığını açıkladı. Şimdi geçerli olan sabah güneşini görmekti, o kadar. Çünkü güzeldi sabah güneşi, hele Kaplumbağalar Çölü'nde... Size ölmek gücünü ve yürekliliğini vermek için göğsünüzü yaşama sevinciyle dolduran kırmızı bir balon gibi doğuyordu burada güneş... Sam'dan, eğer bir gün —hani olur da— Gökmavi'ye rastlarsa, ona ölümü nasıl korkarak beklediğini çünkü korkusuzluğun böyle durumlarda budalalık olduğunu ve Lola'nın ölümü istemek gibi bir kendini beğenmişliğe düşmediğini anlatmasını istedi mutlaka... Yine istiyordu ki, onu işiten olmasa da nasıl yardım istediğini, ölümünde

bulduğu avuncun güçlüzlüğü olduğunu bilsin Gökmavi. Çünkü, Lola'ya göre güçsüzlüğü, yaşamayı ne denli sevdiğini göstermenin bir yoluydu. Ayrıca çok konuşmasından dolayı özür dileyerek pişmanlıklarını, yerinmelerini söylemeden yola çıkmanın elinden gelmediğini ekledi:

— Yalnız bunlar var bende, dedi. Pişmanlıklar... Onları saklamayı istemiyorum. Boğazımda düğüm düğüm olsunlar istemiyorum...

— Benim yüzümden!... diye inliyordu Sam.

— Yapmadıklarım ve vermediklerim için pişmanım. Baştan savma davrandım belki de.. Birçokları gibi önümde yeterince zaman var sanıyordum çünkü...

— Peki, peki! diye mırıldandı Sam ona sarılarak...

Ama, Lola, artık kendisine sarılmamak gerektiğini, bunun Sam için tehlikeli olabileceğini, çünkü yaranın tüm gövdesini sardığını söyledi. Arada bir Sam başını çeviriyor ve gecenin içinde birbirini kesen gölgelerini görüyordu iki kayanın. Bahtlarının ereğin dibinde döndüğünü ve bir savaşın son gününde de ölünebileceğini düşünüyordu. O zaman Lola ona artık bu kayalara bakmamasını, bunun boşuna olduğunu ve çaresiz olana boyun eğmek gerektiğini söyledi:

— Bana en çok acı veren şeylerden biri de hiç payımın olmaması...

— Benim yüzümden, dedi Sam yine.

Birden yanlarına yaklaşıldığını sezdi. Hışırtı gibi bir şey duyuluyordu. Sam, Lola'nın başını kuma bıraktı ve bir sıçrayışta fırladı ayağa. Gecenin içinde bir akbabanın kanatlarını açıp sonra onları yeniden, kara bir pelerin gibi üstüne örttüğünü duyuyordu. Sam bir çığlık attı ve ucunda gem sarkan Lola'nın dizginini yakalayıp bir çok kez havayı kamçıladı, kamçıladı... Akbaba diğerlerinin yanına döndü.

— Sabrı öğrenememiş daha, dedi Lola.

Sam acıdan deliye dönmüş, akbabalara küfürler yağdırarak hıçkıra hıçkıra ağlıyordu. Sonra kumun içinde şeyen bıçağını aradı. Bulunca bir an elinde tuttu, sonra yanına koydu. Baldırına değiyordu bıçak.

— Onlara kin duymamak gerek, dedi Lola.

Hiç olmazsa canlıları öldürmüyordu onlar... Sonra ölümün yaklaştığını sezdiğini söyledi. Oysa istiyordu ki, Sam'ın savurduğu bıçağa kavuştuğu gibi şafağa da erişsin. Ve durmadan, onu en çok bir tayının olmamasının üzdüğünü söyleyerek sızlanıyordu.

— Aslında sanki hiç yaşamamışım gibi...

— Ölmeni istemiyorum, dedi Sam. Yok, hayır istemiyorum...

Ve Lola, şimdi gözlerini açık tutmanın gittikçe daha zorlaştığını, ama ne pahasına olursa olsun, öldüğünde akbabalarla dolu bir gecenin hüzünlü görüntüsü yerine, yaşamının özeti sayılabilecek gündoğumunu birlikte gö-

türmek istediğini itiraf etti. Ve Sam yine, onun yaşamasını istediğini, birlikte sevdikleri tüm güzel şeyleri görmek için Lola'nın gözlerini açamayacağını bilmenin korkunç bir şey olduğunu söyledi.

— Bayılmış bir at gibi düşünürsün beni, olur biter, dedi Lola.

Sonra titredi uzun zaman. Ve Sam her şeyin bittiğini sandı ama üstüne eğildiğinde Lola'nın, gözlerinin hâlâ açık olduğunu gördü ve eğer titriyorsa Lola, gündoğumunu gördüğünden titrediğini anladı. O zaman, kulağına birazdan güneşin çıkacağını fısıldadı ve bunun onu mutlu edip etmeyeceğini sordu. Ama ses vermedi Lola ve Sam bundan böyle artık hiç ses vermeyeceğini anladı onun. Tüm gövdesi felçliydi artık. Heykelleşmişti şimdi. Yaşayan yalnız gözleriydi hâlâ. Çok geçmeden günışığı bütünüyle içlerine süzülmüş gibi onlar da aklaştılar.

Uzun bir süre kımıldamadan kaldı Sam. Artık ağlamıyordu. Gözünü kırpmadan aydınlanan Kaplumbağalar Çölü'nü seyrediyordu. Lola için bundan böyle güneşin hiç batmayacağını ve onun artık sonsuza dek içinde olacağı dünyayla gecenin bir ilişkisi olmadığını bilmesinin Lola'ya tatlı bir avuntu olduğunu düşündü. Kumun üstünde yeniden kanat hışırtıları işitti ve Lola'nın ve onun akbabalarla çevrilmiş olduğunu gördü. Kanatlarını açıp birkaç adım uçuşabilmek için birbirleriyle itişiyorlardı. O zaman Sam Lola'nın katılmış ba-

şını kuma bıraktı ve kısrağını korumak için dizginlere ve şeyen bıçağına davrandı. Bir ilk çekilmeden sonra akbabalar yüreklendiler ve içlerinden birkaçı Sam'm tepesinde dönmek üzere havalandılar. Sam dizginleri savuruyor ve ucundaki çelik gemle kafalarını dağıtarak öldürüyordu akbabaları. Çok yaklaşan olursa, bıçağını sallıyor ve kırmızı kırmızı parlayıveren tüylerinin arasına gömüyordu onu. Sessizce düğüşüyordu, öfke duymadan. Döğüş, kanat hışırtılarıyle daha da ağırlaşan bir sessizlikte sürüp gidiyordu. Birden bir akbaba gördü, pençelerini ve gagasını Lola'nm ölü etine batıran.. Atıldı boynunu koparmak için. Uçtuğunu gördü kafanın, diğer akbabalar itişe kakışa bir anda paylaştılar kesik başı. Bazıları, Sam'ın öldürdüklerini ya da yaralanıp da kendilerini kardeşlerine karşı savunacak güçleri kalmayanları parçalamaya uğraşıyorlardı. Sam, elinden geldiğince isabetle savuruyordu gemi ve birden gece olduğu kanısına kapıldı. Başını kaldırdığında daha başka akbabaların üstüne geldiğini gördü gökte. Birbirlerini izleyen dalgalar halinde geliyorlardı ve sanki binlerce, binlercelerdi. Şimdi, ellerinde, omuzlarında yaralar vardı Sam'ın. Akbabaların niyetlerini onun için de bozduklarını ve Lola gibi düşmedikten kelli başından gitmeyeceklerini anladı. O zaman bir yol açtı kendine... Ölüm korkusundan değil, tersine, bunca zavallılığın ortasında birden yaşamayı dilediğinden. Çünkü bunun Lola'ya gösterebile-

ceği en saygılı davranış olacağım ve ölmenin kolay bir şey olduğunu düşünüyordu. Öbür türlüsü bir aşağılama olacaktı.

Çok geçmeden yitti Lola akbabaların altında. Sam gaga vuruşlarını işitiyordu onların. En güçsüz olanları — kendilerini kabul ettiremeyecek kadar genç ya da yaşlı olanları— sağa sola yayılıp, gebermiş akbabaların ölüleriyle yetiniyorlardı. Sam yaraladıklarının ,ondan yardım dilercesine boyunlarını büktüklerini görüyordu. Ve Sam her şeyin hüzünlü, gerçekten fazla hüzünlü olduğunu düşündü.

Sonra akbabalar gagalarında hâlâ et parçaları olduğu halde yükseldiler göğe. Dosdoğru güneşe uçtular. Güneş birden kara lekelerle kaplanmış gibi oldu. Sam, Lola'ya sokulmak için dizginleri ve bıçağı bıraktı elinden. Akbaba kemikleri ve kara tüylerle çevrilmiş apak iskeleti kalmıştı Lola'nın yalnızca. Sam Lola'nın çevresini kazmak için yeniden bıçağına yapıştı. Ama bıçak ancak, çekildiği anda kapanıveren çukurlar açıyordu kumda. O zaman elleriyle kazdı Sam. Kumu dizlerinin arasına çekti. Rissling'in ona yola çıkmadan önce gösterdiği parmaklarını düşündü. Her zaman elleriyle kazdığını söylerdi Rissling. Yavaş yavaş çukur büyüdü ve iskelet giderek kendi kendine gömülür gibi oldu oraya. Sam hep aynı durgunluk içinde çalışıyordu. Döğüştüğü anlardaki başkaldırısından en küçük bir iz bile yoktu davranışlarında. Kendi kendine benzeri durumlarda hep aynı şeylerin söylendiğini düşünerek,

Lola'm artık acı çekmekten kurtuldu diyordu. Ve düşündü ki her şey denk gelmiştir ve buna ekleyecek yoktur. Yalnız aynı şeylerin, geçmişte tanıdığı bir kovboy olan Andy için de söylenmiş olmasına şaşıyordu. İyi geçmişti çünkü Andy'nin yaşamı. Durmadan gülerdi Andy ve hiç acı çekmemişti. O zaman Sam iyi geçirilmiş bir yaşamın, bazıları için acının ta kendisini yaşamak olduğunu düşündü.

Çukurun kıyısında bir an diz üstü kaldı: Lola'ya son bir kez daha bakmak için. Sonunda kendi kendine bunun Lola olmadığını söyledi. O çok istediği için onun diğer atlar gibi bir at olduğunu kabul etmişti. Bill'in de diğer insanlar gibi bir insan olduğunu ve her gün yokluk ve utançtan ölen şeyenler için de bunun böyle olduğunu aynı nedenle kabul etmişti. Çukuru örtmek için doğrulduğunda yeniden gördü akbabaların kemiklerini. O zaman hiç bir kin ve iğrenme duymadan tek tek topladı onları, kısrağına gösterdiği aynı ilgi ve şefkatle Lola'nın yanına koydu kemikleri. Onlar da bitirmişlerdi acı çekmeyi. Ucunda sallanan gemi kan lekeleriyle dolu dizgini aldı, onu da attı çukurun içine. Sonra yavaşça, külrengi kumla örttü hepsini. Bitirdiğinde, belki günün birinde insanların bu mezarı çiğneyeceklerini ve bunun iyi bir şey olduğunu düşündü. O zaman İncil'i açtı ve karıştırdı sayfalarını atlar ve akbabalar için bir şey yazılıp yazılmadığını görmek için. Ama hiç bir şey bulamadı. Sonra dua etmenin yararsız olduğunu, çünkü mezarı ka-

zar ve örterken geçen sürede, biraz da elleri birbirine kavuşmuş olarak kalmış sayılacağını düşündü.

Yeniden cebine soktu İncilini. Papaz efendinin bir güzel yanılıp şapa oturduğunu itiraf etti kendi kendine. İşte ışık yücelerden gelmemişti, geleceği de yoktu ve zaten gelse de bok canmaydı. Şeyen bıçağını kemerine soktu ve yeniden yürümeye başladı ardlarında Sydney Boone'un bulunması gereken kayalara doğru. Yürürken akbabaların ellerinde ve omuzlarında açtığı yaraları siliyordu. Ama şimdiden iyileşmeye başlamışlardı bile yaralar. Kumun üstünde gördüğü lekelerin hâlâ kan kokusunu çektiği akbabalar olduklarını biliyordu. Umutlarının çıkmayacağını sezinlemişcesine çok, çok yükseklerden uçuyorlardı artık. Sam yaşayacaktı ve başka türlü de yapamazdı.

Birden Sam, yanında birisi varmış gibi bir duyguya kapıldı ve bu güç verdi ona. Bundan böyle artık hiç yalnız kalmayacağını sezdi çünkü. Ona yürüyüşünde eşlik eden o şeyin varlığı gizemli, yakın, uçucuydu. Ve Sam anladı ki bu Lola'nın bakışıdır. Tatlılıkla konuşmaya koyuldu onunla. Olayın pek ateşli geçtiğini ama çölde de karşıtının şaşırtıcı olacağını söyledi. Elinde olmadan gülümsediğinin farkına vardı. Ama bunca gözyaşından sonra gülümsemek iyi bir şeydi. Gülümserken sanki gözlerine ve ağzına inceden bir yağmur yağıyordu. Susadığını ve birazdan ırmaktan kana kana su içebileceğini düşündü. Kaktüsleri gör-

mek artık onu heyecanlandırmıyordu bile. Çünkü az sonra ırmağa kavuşacağından emindi. Lola'nın bakışının kaktüslerin üstünde dudak bükerek dolaştığını duydu. Ve Sam bundan böyle Boone'un tümden yenildiğine karar verdi. Çünkü ona daha fazla acı çektirmesine olanak yoktu ve artık yapacak bir numarası da kalmamıştı. Ama Sam yine de temkinli davranmak için Boone gibi bir adamdan her şey beklenebileceğini düşündü. Onun belki de, acının sınırlarını genişletmek için durmadan şeytanca yöntemler bulup çıkartan bir adam olabileceğini hesaba kattı.

Çok geçmeden artık kayaların yakınında olduğunu farketti. Yüz metre kadar ötesinde dikilip duruyorlardı. Hâlâ çok çok yüksekte akbabalar izliyorlardı onu ama kendi yaptıkları işe kendilerinin de inanmadıkları izlenimini veriyorlardı. Geriye baktı, şimdiden Lola'yı gömdüğü yeri bilemez olmuştu. Bu iyiydi işte. Çünkü ilerde, herkese onu gömmek için Kaplumbağalar Çölü'nün tüm kumunun gerektiğini anlatabilecekti. Artık her yerdeydi o. İçine günışığı sızmış bakışı, yaşamının sonuna kadar birlikte görülmeye değer şeyleri görmek için eşlik edecekti Sam'a. Bu paylaşma mutlu kılıyordu Sam'ı. Çevresindeki şeylerden yalnız başına yararlanmanın aynı tadı olmayacaktı. Bu çölü de belki son kez gördüğünü düşündü. Diğerlerinin onu beklediği yurduna dönmek isteyeceğinden emin değildi artık. Beşiğinden bir kez çıktığına göre artık onu tümden bırak-

mak daha doğru olacaktı galiba. Hem sonra diğerleri ona orada, yanıtlamaya pek de istekli olmadığı bir yığın soru soracaklardı. Ayrıca cennette, Andy'nin sürdüğüne benzer küçük bir yaşam kurabileceğini düşündü. Ama sonuna kadar cennette kalmayacaktı çünkü artık bir toprağa bağlanmanın kötü bir şey olduğunu düşünüyordu. Tam, yeniden yola çıkmanın acılı isteğini duyacak kadar kalacaktı cennette.

O zaman Sam Boone'u anımsadı. Çünkü unutmuş gibiydi sanki onu. Ne var ki Boone artık ereği değildi. Yine de gördüğünde, eğer Boone Sam'ın bütün yakınlarını niçin öldürdüğünü açıklamak için bir dilekte bulunursa, dinleyecekti onu. Ve Sam onu yargılayacak adamın kendisi olmadığını, buna hakkı bulunmadığını, bütün bu rezaletin doğal olarak üzüntü verici olduğunu ve unutmak istediği bir geçmişte kaldığını söyleyecekti. Ve Boone çekip gidecekti o zaman. Çünkü Sam o yokmuş gibi davranacaktı. Yeniden kayalara yöneldi gelişinde olduğu gibi soğuğu çekmek zorunda kalmayacağını umarak. Kaplumbağalar Çölü'nden çıkmak, ırmaktan su içmek ve yıkanıp herşeyden arınmaktan başka bir şey istemiyordu artık. Çok geçmeden kayaların arasındaki gölgeler yöresine girdi. Ama gölgelik tatlı bir serinlikteydi şimdi. İşte gerçek cennet buydu ve onun pahasını ödeten bir çölün ucundan başka bir yerde de açılamazdı zaten kapıları. Gölgeliğin serinliği susuzluğunu art-

tırıyor ama sabırsızlandırmıyordu onu. Birden, şaşkınlıkla, acılarını özlediğini duydu. Çünkü geride bırakılmışlar, geçmişte kalmışlardı ve şimdi bu bile, yaşanacak daha az şeyi kaldı demekti. Bir an akbabalara baktı. Birkaç kez çekingen kayaların tepesinde döndükten sonra, tek sıra olup çöle doğru uzaklaşmaya başlamışlardı. Bırakıyorlardı onu, çünkü cennete girmeye hakları yoktu akbabaların.

Sam gölgeler yöresinden çıktı ve kalakaldı öylece. Lola'nın bakışının onlara sunulanlardan hiç bir şey kaçırmadığı kanısına varınca mutluluktan gülmeye başladı. Diğerlerini kıskandıran yaşamı kısa fakat dolgun ve parlak süren Andy gibi...

ON YEDİ

İşte bir kez olsun doğru çıkmıştı anlatılanlar. Sözünü yerine getiriyordu cennet. Çiçekler oradaydı işte, işte oradaydı her yerde olduğundan daha yüksek yeşil otlar. Ve ırmak, ışık akıtan ırmak işte oradaydı. Birden Rissling'in söylediklerini anımsadı Sam. Manzaraya kapılıp kendini koyvermekten vazgeçti. Önce Boone'un onu oralarda bir yerde beklemediğinden emin olmalıydı. Çünkü varlığı herşeyi bozmaya yetecekti muhakkak... Uzun uzun çevresine bakındı ama kimseyi göremedi. Boone'un çekip gittiği sonucunu çıkardı bundan. Çölün Sam'ın hakkından geldiğini sanmıştı. Eh, o zaman da oturup konuşmak için bir ölüyü beklemenin anlamı kalmamıştı tabii Boone için. Böylesinin daha iyi olduğunu düşündü Sam. Bu kadar güzel bir manzara içinde Boone'a söyleyecek bir şey bulamayacaktı çünkü. Evet Bill'in ölümü vardı ortada. Cathy'inin, diğerlerinin ölümü vardı. Ama elinden ne gelirdi ki Sam'ın? Aslında Boone'un kötülüğünü istemek bile fazlaydı. Ama gel gör ki, iyiliğini de istemiyordu artık onun. Geleceğine karşı kayıtsızdı Boone'un. İnce düşü-

nülürse, bu noktaya varmak için çekilen bunca acı boşa gitmişti. Memlekettekiler onu, bu kayıtsızlığından dolayı suçlamakta kusur etmeyeceklerdi. Bu yönden de bir daha görmemek evlâydı onları, çünkü anlatamayacaktı ki derdini...

Tatlı bir meyille iniliyordu ırmağa. Çok susamış olmasına karşın birden atılmak istemiyordu Sam. Onu çektiklerinden arındıracak şeye hayran kalmak istiyordu önce. Karnı da açtı. Ve ağaçlar birazdan toplayacağı yemişlerle doluydu. Buranın şeyenlere ne harikulâde bir yurt olacağını düşündü. Ama silâhlarını bile taşıyamadıklarına göre buralara kadar gelecek gücü hiç bulamazlardı. Onlar için elinden bir şey gelmediğine içtenlikle üzüldü. Şimdiden başka bir dünyada kalmışlardı sanki. Boone'a karşı duyduğu kayıtsızlığı, az da olsa, başkalarına karşı duymasına daha çok üzüldü. Ama böyleydi işte. Gerçekten bir şey yapamazdı. Kendi kendine, Boone'un gücünün orada, Kaplumbağalar Çölü'nün sınırında bittiğini söyledi. Böylesine bir ülkeye dokunmak elinden gelmemişti belki de Boone'un ya da kimbilir, bu kadar güzellik karşısında hiç bir şeyi yıkmadan yoluna gitmeyi yeğ tutmuştu. Her şeyi kırıp geçirmek, onu sonunda başarılarını kutlayacak bir vaha bulamaz duruma getirecekti çünkü.

Sam, Boone'un oralarda bir yerde pusuya yatmadığından emin olmak için yeniden bakındı çevresine. Hiç bir şey görmedi. Ne bir

adam, ne de başka yaratık... İlerde ırmağın altından bir kıvrımla dönüp ağaçların arasında yittiği yerde kasabaların kurulu olması gerektiğini düşündü. Kıyı boyunca... Oralarda, kendilerine güzel bir yaşam kurmuş, şeyenlerin zavallılığından haberleri bile olmayan, Kaplumbağalar Çölü'nü tanrının bir kargışı sayan insanlar olmalıydı. Bazıları belki de bu çölün varolmadığını söyleyecek kadar ileri gidiyorlar, içlerindeki en güçsüzleri korkutmak için uydurulmuş bir yalan olduğunu söylüyorlardı.

Sam, ırmağa varan tatlı meyilden inmeye başladı. Toprak yağlı ve kırmızıydı. Yeryer, güneşin altında ince zeytinyağı derecikleri terliyormuşcasına parlıyordu. Sam bir avuç toprak aldı yerden ve bunun yaşamı boyunca dokunduğu en güzel toprak olduğunu gördü. Ilık bir hamur gibiydi toprak. O zaman dizüstü çöktü, sonra yüzükoyun yattı toprağa, ağız dolusu öpmeye başladı onu. Dudaklarını ve tenini kurutan kumdan sonra yumuşaktı, iyiydi toprak. Sonra, böyle öptüğü renkti aynı zamanda. Çünkü her şey külrengiydi Kaplumbağalar Çölü'nde, başka renkler yokmuşcasına katıksız bir külrengiydi... Ve düşündü ki Sam, belki de ona en çok acı veren o renk yoksunluğuydu. Oysa burada bir renk cümbüşü vardı. Ne kırmızının, ne yeşilin, ne portakal sarısının, ne de mavinin bulunduğu bir yaşam olsa olsa korkunç, zavallı, saçma bir çöl olurdu. Renk olmadan hiç bir şeyin anlamı yoktu çünkü.

Yeniden doğruldu ve adını bilmediği ırmağa doğru indi. Bu ırmağın adının olmaması da iyiydi. Böylelikle ırmak hiç kimsenindi. Hiç kimsenindi ama herkesindi. Önünde dolgun başaklar gibi açılan otların, çiçeklerin, yemiş ağaçlarının ortasında ilerledi. Ve gördü ki çiçekler sarıydı, yemişler sarıydı, otlar da sararmak üzereydiler. Ve düşündü ki sarı, yeryüzünün gelmiş geçmiş en güzel rengidir. Çünkü sarı, görebileceği, dokunabileceği, işitebileceği bir güzel sesdir. Irmağa baktı yeniden. Irmak da sarı ışıklar taşıyarak akıyordu. Ve Sam şöyle karar verdi gülerek geçmiş yanılgısına: cennetle ilgili tek bir bilgisi yokmuş meğer. Papaz efendinin de yokmuş, çünkü Papaz efendi cenneti yalnızca iyi yaşanılan, şarap içilen, kebap yenilen, yan gelinip yatılan bir yer sanırmış. Ve Sam inandı ki bütün bunlar biraz inanç, biraz da istekle başka yerde de yaratılabilir ve cennet rahatlığından belli değildir. Cennet içinde her şey sarı olduğu için cennettir. Ezgisel bir sarı... Hep yanıbaşında duyuyordu Sam Lola'nın bakışını ve düşündü ki belki de iri iri açılmış o gözlerdir bugüne bu ışıklı aydınlığı veren.

Sonunda ırmağa vardı, dizüstü çöktü içmek için, suyun, bir altın sarısıyle bezeyip yansıttığı imgesini görünce eli kolu bağlanmış gibi durdu. Lola şaka olsun diye ya da onu tedirgin etmek için söylememişti. Yaşlanmıştı bayağı. Belki yola çıktığından bu yana yıllar geçmişti. Ama bunun bir ilk izlenimden başka bir

şey olamayacağını düşündü. Çünkü saçları uzun ve karmakarışıktı. Ve sakalı, yanaklarını ve boynunu paralayan bir gerdanlık olmuştu ona şimdi. Mintanı yırtıktı. Yakalarından biri çenesini okşuyordu bazen. Bir an, keyiften bir türkü mırıldanıp mırıldanmadığını sordu kendi kendine. Oysa böyle bir şey yaptığı yoktu uzun bir süredir. Ama çok geçmeden anladı ki işittiği ezgi başka bir yerden gelmektedir. Ona ulaşmak için suyu okşar gibi gelmekteydi ezgi. Güzel bir ezgi olduğunu düşündü türkünün. Asla işitmediği kadar güzel. O kadar güzeldi ki, bunca yolu boşuna gelmediğini, bunca acıyı boşuna çekmediğini düşündü. Çünkü başka hiç bir yerde bir benzerini duyamazdı onun. Nereden geldiğini tam olarak bilmiyordu. Her yerden ve hiç bir yerden gelir gibiydi. Yine de sarı olarak düşündü türküyü ve bir kaynağı olmasını yakıştıramadı ona. Uçarken yakalamak istercesine bir an daha dinledikten sonra indiği yolun yukarılarında gizli gizli tınladığından emin oldu türkünün. O zaman Papaz efendiye haksızlık ettiği için kızdı kendine. Çünkü yanılmamıştı işte Papaz efendi, bal gigi yücelerden geliyordu ışık ve onu tüm varlığıyle çağıran bir ezgiydi ışık.

Döndü yavaş yavaş ve güneşin kamaştırdığı gözlerini kırpıştırdı. Bir şakırtı işitti: kuru. Su içmeden ölmenin hüzün verici bir şey olduğunu düşündü.

Paris, Nisan 1968.

Kapak Resmi :

RUSSELL DRYSDALE

Fiatı:500.TL.